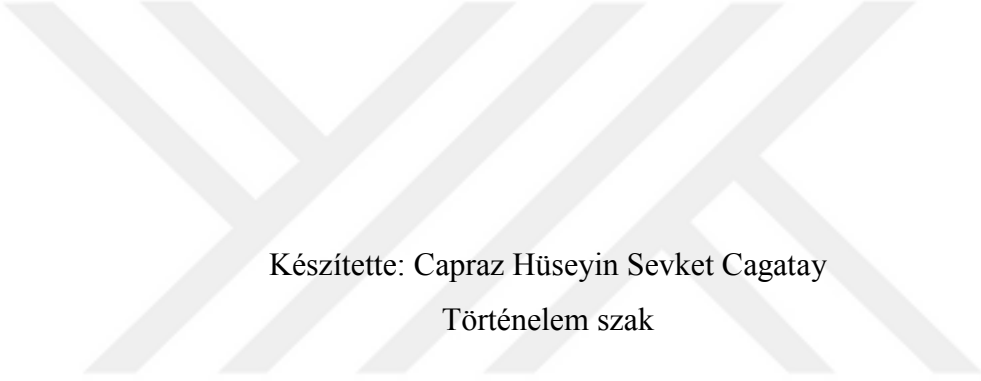

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
SZEGED

Pétervárad 1694-es ostroma egy kiadatlan oszmán-török napló alapján

Készítette: Capraz Hüseyin Sevkett Cagatay
Történelem szak

Témavezető: Dr. Ressené Dr. Ivanics Mária

TARTALOM

Előszó	1
Bevezetés	2
1. Vauban várépítés- és ostromtechnikája	5
2. Pétervárad ostromának történeti előzményei, és a nemzetközi diplomáciai helyzet	6
3. Az oszmánok Péterváradhoz vezető útja és Pétervárad sikertelen ostroma	8
A. Pétervárad ostroma	12
B. A felvonulás	16
C. Az ostrom	24
D. A visszavonulás	33
4. A hadjárat napló	35
Összegzés	84
A török szavak jelentése	85
A török kiejtés	88

Bibliográfia	89
--------------------	----

Függelék	92
----------------	----

ELŐSZÓ

Isztambul meghódítása után a kelet és nyugat közti harc Közép-Európa déli részéig terjedt, ez a harc átrajzolta Európa politikai, katonai, közigazgatási és demográfiai viszonyait. Ebből a - többnyire oszmánok által irányított - időszakból számos írásos emlék maradt fenn. Ezek az események a történelmi kutatások nagyon kis részét képezik, főleg orientalisták kutatásai közt kapnak helyet, mint amilyen *Joseph von Hammer Geschichte des Osmanischen Reiches* című, több mint száz éves könyve. Az utóbbi időben több új oszmán kéziratot találtak, amelyek megváltoztathatják tudásunkat az Oszmán Birodalom születéséről, felemelkedéséről és bukásáról.

A keresztény társadalmakkal kapcsolatba kerülő, az újkori Európa szerkezeti változásaiban részt vevő civilizált keleti társadalom mentalitásának és céljainak megismerését, és az összetettebb események megértését naplók, monográfiák, valamint török utazók és követek által írott beszámolók könnyítik meg.

Ezen dolgozat forrásául egy névtelen török író naplója szolgált, amely az 1694. évi hadjárat előkészületeit, és a huszonhárom napig tartó, Pétervárad elleni hadi eseményeket dolgozza fel, amely tudomásom szerint eddig még nem került feldolgozásra.

BEVEZETÉS

„Ezen a magasztos hadjáraton láthatatlan kelepccék és nehézségek miatt minden nap történt valami. [...] Ezeket az eseményeket, ahogyan azt a hivatásom megköveteli, szorgos munkával lejegyeztem. Miközben ezeket írtam, néhány napig bizonytalan voltam, mert korábban ugyanezt a munkát végzők csak a jó dolgokat jegyezték le. Kívánom, hogy még egy ilyen krónikát ne írjanak. [...]

Pusztulást nem érdemel, ezért kezdtem el ezt a művet írni, és nagyon sokszor elhagyva a korábbi krónikásokra jellemző fellengzős elbeszélést, csak a megtörtént eseményeket rögzítettem. A császáriakat összezavaró események történtek, ezért szükséges az előzményeket is megérteni. [...] Leírtam ezeket az Allah akaratából bekövetkezett eseményeket, az osztrákokkal való kapcsolatunkat figyelmesen elmagyaráztam, írtam azokról, akik úgy tettek, mintha nem vennék észre az ebből adódó hibákat és tévedéseket és ezeknek megoldását. Talán írásomat később olvassák. Barátok javítsátok együgyű és süket tollam tévedéseit, szép ujjaitokkal és Isten segítségével, ahogy szükséges.”

Ezekkel a szavakkal indítja feljegyzéseit a névtelen szerző, aki Pétervárad 1694-es ostromának krónikása. A 42 fóliót felölelő oszmán-török nyelvű kézirat a Topkapı Sarayı Müzesi könyvtárában található, jelzete Revan 1312.

A forrásnak két kézírata ismert. Az Isztambulban őrzött példányon kívül a Berlini Nemzeti Könyvtár kéziratai között, LXXV-4 szám alatt őriznek még egyet, melyet nem láttam. Ezért nem lehet tudni, hogy a két kézirat közül melyik az eredeti, s melyik a másolat, illetve, hogy mindkettő ugyanazon szerző munkája-e? A berlini kéziratot német fordításban 1829-ben az *Archiv für Geschichte* c. folyóiratban publikálták.¹ A német fordításból Hammer közölt egy rövid részletet². Bár forrását nem nevezte meg, feltehetően ugyanebből a német szövegből készítette Gömöry Gusztáv a magyar fordítást.³ Gömöry Gusztáv ugyanis nem tudott törökül, ez például a török tulajdonnevek és a dátumok pontatlan leírásában is megfigyelhető. Gömöry a forrást egyetlen példányban meglévőnek tartotta, mivel nem tudott az isztambuli kéziratról. Annak ellenére, hogy Gömöry a német fordításnak csak egy részét, nagyjából a második

¹ A német fordítást a szakdolgozat leadásáig nem sikerült beszerezni, ezért a fordító személyét homály fedi. Feltehető azonban, hogy a bécsi Keleti Akadémia (Konsular Akademie) valamelyik hallgatója lehetett.

² Joseph von Hammer, *Geschichte des Osmanischen Reiches*. Budapest. VI. 588-589.

³ Gömöry Gusztáv, Pétervárad ostroma 1694-ben. *Hadtörténeti Közlemények*, 1890 évfolyam, 20-35.

felét ültette át magyarra, a magyarországi hadtörténeti munkákban az 1694-es pétervárad-i ostromot Gömör publikációja alapján írják le.

Jóllehet tehát, hogy a kezembe került forrás nem teljesen ismeretlen, de sem a kiadása, sem pedig a feldolgozása nem felel meg a mai követelményeknek. Szakdolgozatom célja ezért az, hogy a teljes oszmán-török szöveg alapján képet adjak az 1694. évi hadjáratról, annak előkészületeiről, a huszonhárom napig tartó, Pétervárad elleni ostrom lefolyásáról, a hadakozó felek létszámáról, a hadjárat logisztikájáról stb., amely tudomásom szerint eddig még nem került feldolgozásra. Első lépésben átirтам az oszmán-török szöveget és készítettem egy rövid tanulmányt a fenti kérdésekről. Azokat a fogalmakat, amelyek már meghonosodtak a magyar nyelvben (pl. szpáhi, akcse) magyarosan írtam át, ahol erre nem volt lehetőség, ott az oszmán megfelelőjét használtam. Ezeket a dolgozat végén található, török szavak listájában megmagyarázom. Az átirásnál a mai török ábécét részesítettem előnyben. A birtokos szerkezetek átirásakor a törökös változatot használtam az arab helyett (dâr-ül-islâm, a dâr-al-islâm helyett).

A továbbiakban tervezem a forrás magyar nyelvű közreadását és összevetését korabeli európai dokumentumokkal is. Tudomásom van arról, hogy Londonban van egy francia nyelvű kézirat, amely a másik oldal szemszögéből mutatja be az eseményeket.⁴ Később azt is szeretném feldolgozni.

* * *

Az oszmán hadjáratokban használt katonai felszerelést, a hadsereg létszámát és az útvonalakat illetően elsősorban krónikákból tájékozódhatunk, ám azok nem csak a Magyarország ellen indult katonák létszámáról, hanem az akkori, általános hadi eseményekről is beszámolnak.

A feldolgozott napló részletesen beszél a vezérek által irányított hadjáratban részt vevő katonai erőkről, például a gyalogosokról, lovasokról, tüzéerekről. A krónikák adatai néha ellentmondóak lehetnek, a személynevekben, a katonai létszámot illetően, vagy akár a Porta katonai tehetségét és a hadsereg összeállítását illetően azonban bátran támaszkodhatunk rájuk. Előfordul azonban az is, hogy néhány problémás, eltérő adat miatt csak megközelítő értékeket találunk.

Az 1690-es években a Portának nyugat és kelet felé is megnőtt a katonai és a politikai tevékenysége, s ez a helyzet felgyorsította a központi hatalom gazdasági és

⁴ Journal de camp imperial prés de Peterwardein 09.04.1694. Ms. London Archivum National S. P. 101. 14

katonai potenciájának felbomlását. Ilyen körülmények között meglepő lehet a nagy sereg mozgósítása és felszerelése, figyelembe kell venni azonban az ez időben érvénybe lépett flottareformokat, a Duna hídjainak megjavítását, illetve újraépítését is.

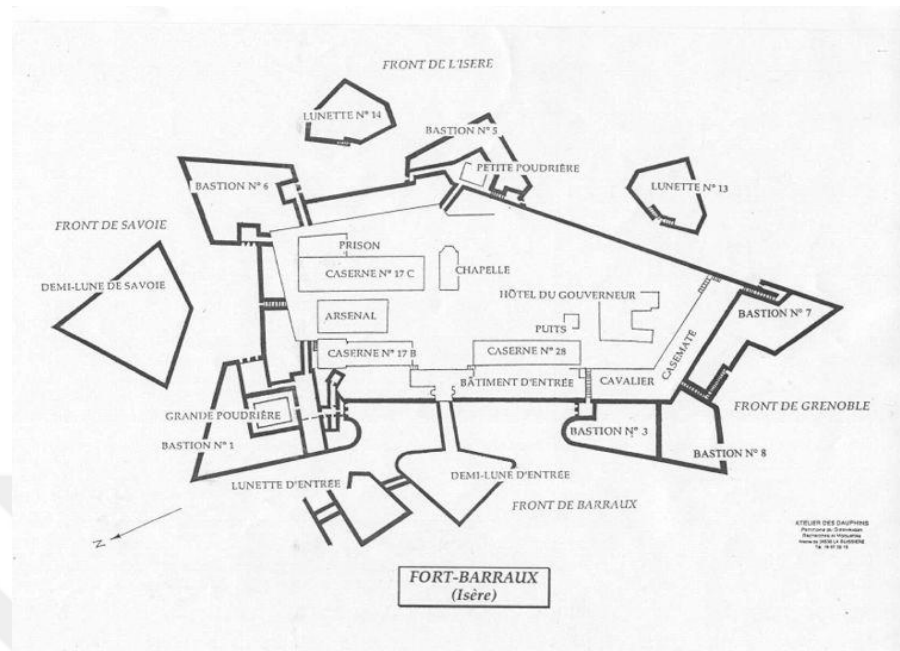
Rhoads Murphey szerint a hadjáratban két vagy három katonára jutott egy ló.⁵ Fodor Pál és Dávid Géza ezt a számot nem tartja hihetőnek. Az 1660 és 1690 közötti években a Magyarország ellen nyomuló oszmán hadsereg az egész birodalmi hadseregnek 50-55%-a volt. Ez az arány a század végére 60-61 %-ra nő. A létszám feltűnő növekedésének oka többek közt a sereghez csatlakozott dunai oszmán flotta megjelenése.⁶

Az oszmán hadsereg létszámának felülvizsgálatában a tímár defterek is fontos részleteket tartalmaznak. Ezek alapján a hadseregben lévő vilájet katonáinak aránya a 16. században 50% körül volt, de ez az 1650-es évek után 11-12%-ra csökkent.

⁵ Murphey Rhoads, *Osmanlı'da ordu ve savaş (1500-1700)*, fordította Tanju Akad, Homer Kitabevi, İstanbul, 2006, 61.

⁶ Géza Dávid-Pál Fodor, *The Ottoman Military Force in Hungary. Hungarian-Ottoman Military and Diplomatic Relations in the Age of Süleyman the Magnificent*. Loránd Eötvös University, Department of Turkish Studies and Hungarian Academy of Sciences, Institute of History Budapest, 1994, 131-148.

1. Vauban várépítés- és ostromtechnikája

A 17. század utolsó harmadában létrejött Vauban-féle ostromtechnika napjainkig a várháborúk alapját képezi. Erre támaszkodva megkísérelhetjük elemezni a Pétervárad ostromában használt módszereket. A Vauban-féle erődépítészetben a védelem nagyobb szerepet játszott a mélyen tagolt védművek, a jól fedezett falak rendszere, és a védvonalak erőssége valamint az offenzív védelemre való igény miatt.

Vauban rendszere a tüzérek (kb. lövegenként 20 ember) és az aknászok mellett 24000 főnyi gyalogságot, és 6-8000 főnyi lovasságot tartott szükségesnek. Ennek megfelelően egy kétirányú, a védelem erejét megosztó támadás 60-64000 főnyi fegyelmezett és jól képzett katonát kívánt. Vauban az aknák helyett a tüzérség tevékenységére helyezte a hangsúlyt, legalább 80 nagykaliberű, 30-35 darab 8-12 fontos (Schlange), 18-20 darab 4 fontos (Falcaun) ágyú, valamint 80-80 bombavető, és követő mozsár kellett egy átlagos ostromhoz. A tendencia a lövegek számának folyamatos növekedését mutatja. Vauban szerint legalább 4-500 tonna lőport, 60000 nagyobb, 20000 kisebb golyót, 15-16000 bombát, 40000 gránátot, 5-6 tonna kanócot és 90-100 tonna ólmot kellett összpontosítani a harchelyen. Ha mindehhez hozzászámítjuk még az élelmiszert és a takarmányt is, elképzelhetjük, hogy ez milyen hatalmas szervezőmunkát igényelt.

A futóárkok katonaságának létszáma elméletileg a várórség felét tette ki, 7-800 méternyire a fedett úttól készítettek fedezékeket számukra. Az árkok a fedett úttól 400 méterre kezdődtek, az árkásműveletek hatékonysága egyre nőtt. A tüzérség pedig fokozatosan követte a futóárok kiépülését, így a rendszer megfelelő tűztámogatást adott. A falaktól távol megkezdett aknafolyosót igyekeztek a védők szemei elől elrejteni, valamint a kitörések és a mozsártűz ellen őrséggel és sáncokkal biztosítani.⁸

Vauban módszerei nagy előrelépést jelentettek, emellett maga néhány kivételtől eltekintve nem alkalmazott új technikai elemeket, igyekezett azonban a helyi adottságokat kihasználni. Ez alapján Vauban rendszerében a főszerep a tüzérségé volt, mivel ő az ágyúkat az aknáknál jobb eszköznek tartotta a réstöréshez. A gyalogságnak passzív szerepe volt, csak legvégül igyekeztek őket használni. A parallel rendszer kialakulásával együtt az erőd frontjával párhuzamosan futó, több, egymás mögött fekvő, a megtámadott szakaszt minden irányból lezáró, és a további előrenyomulás bázisául szolgáló gyalogsági állás jött létre, ez pedig lehetővé tette a gyalogosság gyors és agresszív előretörését.

2. Pétervárad ostromának történeti előzményei, és a nemzetközi diplomáciai helyzet

A 17. századi Európának katonai, politikai, gazdasági és diplomáciai erőviszonyai alapvetően mások voltak, mint a 16. században. A reformáció és az ellenreformáció, a németalföldi polgári forradalom és a harmincéves háború alapjaiban változtatták meg a kontinens politikai, katonai és gazdasági képet. A haditechnológia is fejlődött az európai államokban, és ez meg is mutatkozott a törökökkel vívott küzdelem során.

A 17. század végén és a 18. század elején egyre élesebb lett az osztrák-török ellentét. Az orosz-török viszály is mélyült, mivel Oroszország közeledett a Fekete-tenger partvidékéhez. Az angolok ebben az időben egyre nagyobb szerepet vállaltak a kontinens politikai és gazdasági életében.

⁷ <http://www.atelierdesdauphins.com/forts/barraux/barraux.htm>.

⁸ Domonkos György, Várépítészet és várharcászat Európában a 16-17. században. *Hadtörténeti Közlemények*, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest, 1896, 74-103.

Az európai ellentétek egyik vonalát a Habsburg Birodalom és a francia Bourbonok viszálya képezte, akik magukhoz akarták ragadni a vezető szerepet Európában. A Bourbon-ház uralkodóit, akárcsak elődeiket, a Valoi-kat, szövetségi kapcsolat fűzte az Oszmán Birodalomhoz. A szultánokat fellázították a Habsburgok elleni magyarországi katonai és politikai beavatkozásra. Lengyelország pedig a törökök és a franciák, a Romanov- és a Habsburg-ház politikai örvényében ingadozott.⁹

A magyarországi török hódoltság területe ekkora érte el legnagyobb kiterjedését, a Kanizsa-Érsekújvár-Nagyvárad-Lippa vonalat.¹⁰ Kibontakozott az erdélyi fejedelemség függetlenségi harca is a Habsburg uralkodó ellen, majd kirobbant az oszmán-francia együttműködésre számító Thököly Imre felkelése. A bécsi diplomácia egyik irányzatának tagjai nem hitték el, hogy az oszmánok támadásra készülnek, másik csoportjuk pedig azt gondolta, hogy ha az oszmánokkal döntő összecsapásra kerülne sor, a franciákat kedvező békeajánlat elfogadására kényszeríthetnék. Magyarország számára ez a második elképzelés volt a kedvezőbb, és ezt támogatta XI. Ince pápa is.¹¹

A Habsburg haderő az oszmánok felett 1664-ben Szentgotthárdnál aratta első számottevő katonai győzelmét, amelyet a húsz évre szóló vasvári béke követett. A béke a törökök kezén hagyta az addig meghódított területeket: Váradot (1660), Érsekújvárat (1663) és négy felső-magyarországi vármegyét. Erdélyből a török, majd a császári katonaság is elvonult. A szerződő felek kötelezték magukat arra, hogy tájékoztatják egymást a magyarok esetleges ellenséges terveiről. Lipót császár ezen szerződés értelmében kivonta csapatait Erdélyből, és elfogadta a szultán által fejedelmi rangra emelt Apafi Mihályt.¹²

A lengyel oldalon is fontos változások zajlottak. Sobieski János lengyel király Lipóttal szemben, XIV. Lajos oldalán állt. IV. Mehmed szultánnal is egyezsége lépett, amely szerint a Habsburgok ellen az Oszmán Birodalom mellett áll. Eközben XI. Ince pápa közbenjárására az 1672-ben Lipót és XIV. Lajos tárgyalásokba kezdtek. IV. Mehmed szultán békét kötött az orosz cárral és a lengyelekkel Lipót ellen, és támogatta a Habsburg-ellenes Thököly Imre vezette magyar felkelést. A felkelés során a Porta

⁹ Sugár István, *Lehanyatlak a török félhold*, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1983, 5.

¹⁰ Szita László-Gerhard Seewann, „A legnagyobb győzelem” *Dokumentumok az 1697. évi török elleni hadjárat és a zentai csata történetéhez*, Magyar Történelmi Társulat Déldunántúli Csoportja, Pécs-Szigetvár, 1997, 17.

¹¹ Szita László-Gerhard Seewann, „A legnagyobb győzelem” *Dokumentumok az 1697. évi török elleni hadjárat és a zentai csata történetéhez*, 21.

¹² Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1988, 413.

Thökölyt nevezte ki Felső-Magyarország fejedelmévé 40000 tallér adó ellenében, majd együtt indultak Lipót magyarországi uralma ellen.¹³ Rozsnyó, Kassa, Eperjes, Lőcse, Tokaj, Ónod és Fülek Thököly kezébe került. A Habsburg császár kénytelen volt Thököly Imrével 1682. november 15-én fegyverszünetet kötni. Átadta neki Felső-Magyarországot, a bányavárosok kivételével. A bányavárosok helyett havi 3000 forint kifizetését vállalta. A bécsi kormány már 1682 elején felismerte az oszmán háború indítékát, de mégis Isztambulba küldte Caprara osztrák tábornokot, hogy próbáljon tárgyalni a vasvári béke hosszabbításáról, aki azonban nem járt sikerrel.

3. Az oszmánok Péterváradhoz vezető útja és Pétervárad sikertelen ostroma

Pétervárad helység a mai Újvidék¹⁴ egyik városnegyede, a Duna bal partján épült. Ma közigazgatásilag Újvidékhez tartozik. 1237-ben Peturwarod néven említik először. A római korban Cusumnak, majd Acumincumnak nevezik. Mai nevét onnan kapta, hogy az uradalom birtokosának, Gurwey fiának Péter volt a neve, aki 1213-ban Gertrud királyné meggyilkolása miatt vesztette el életét és birtokait. A név utótagja „kis vár” jelentésű.

A 12. században jelentős szerepet játszott a Bizánc és Magyarország ellen folytatott háborúkban. IV. Béla magyar király 1237-ben Péterváradot a cisztercita Ukurd kolostornak adományozta, ami ekkor kapta a Belafons nevet. A tatárjárás (1247-1252) után a ciszterciták erődítményt építettek itt a védelem érdekében. Feltevések szerint a 13. század második felében Dragutin Nemanjiá király uralma idején, aki a Szerémség egyik részén uralkodott, Pétervárad a szerb állam tulajdonában volt. Majd a város 1439-ig a ciszterci apátságé maradt, ekkor Albert király Garai Jánosnak ajándékozta. Az 1440-41-es harcokban Újlaki Miklós elfoglalta, majd újra a Garaiak kezébe került. 1463-ban Magyarország és Velence Péterváradon lépett szövetségre az Oszmán Birodalom ellen. 1526. július 15-én a várost elfoglalták az oszmánok, a várat azonban

¹³ Decsy Sámuel, *Osmanografia*, III. rész, Kurzbeck József Ts. K. Könyv-nyomtató, 1789, 605.

¹⁴ A neve szerb nyelven (cirill írással) és ruszinul *Hoвy Caд*, szerbül (latin írással) és horvátul *Novi Sad*, szlovákul *Nový Sad*, németül *Neusatz*. <http://www.gradnovisad.org.yu>.

12 napi kemény ostrommal csak július 27-én tudták bevenni.¹⁵ Pétervárad több mint 160 évig török kézen volt, majd 1688-ban Miksa Emánuel bajor választófejedelem foglalta el.

Pétervárad stratégiai jelentősége minden időben nagy volt. A jól kiépített péterváradi végvár a Tiszántúlról a Királyhágón át Erdélybe vezető fontos főútvonalon helyezkedett el, ami ugyan már megszállt terület volt, de Pétervárad még mindig szilárdan ellenállt a hódítóknak, s óvta a tiszántúli részeket Debrecenig és Tokajig, s Belgrád biztosítása szempontjából is nagyon fontos szerepet játszott.¹⁶ Ezért az oszmán hadvezetés egy pillanatra sem tévesztette szem elől.

A régi vár helyén, a 40 méteres magaslaton 1692-ben kezdődött meg a Habsburg birodalom legnagyobb erődítményének építése Vauban várépítési módszere alapján. Az építés első szakasza 1726-ig tartott, míg a második 1753-tól 1780-ig. Ez az erődítmény korának egyik legpompásabb katonai építménye volt Európában. Egyesek úgy nevezték: „A Duna Gibraltárja”. Nagyrészt Mária Terézia uralkodása idején épült, s ekkor nyerte el mai formáját.

Figyelemre méltó, hogy az oszmánok Magyarországról való kiűzése nem hirtelen történt, hanem hosszú háború sorozatának eredményeként. Az oszmánok kiszorítása Magyarországról a Habsburg uralkodóház és a magyarok fontos céljává vált, mivel soha nem adták fel azt a reményt, hogy újra egyesítik a három része szakadt országot.¹⁷ Ez azonban csak a 18. században valósult meg. A Nagy Szülemán halálát követő közigazgatási és katonai felbomlás már a 17. század végén visszavonulásra kényszerítette az oszmánokat a nyugati vilajetekből. Ezek alapján az új Habsburg stratégia az volt, hogy hogyan lehet a bel- és külpolitikájában válságba került Oszmán Birodalomnak a legnyugatabbi részen lévő területeit elfoglalni.

Eger még 1687 végén, az oszmán visszavonulás időszakában visszakerült a keresztény fél kezébe. 1688. május 10-én vonult ki a török őrség a Bánság központjából, Lippából, amit augusztus 20-án Caprara foglalt el; Lugos, Karánsebes és Zsidóvár pedig Veteráni vezérőrnagy kezébe jutott. Ekkor a bajor választó, a császár veje volt a fővezér,

¹⁵ Ld. Papp Sándor, Magyarország és az Oszmán Birodalom (a kezdetektől 1540-ig). *Közép-Európa harca a török ellen a 16. század első felében*, METEM, Budapest, 2004, 55.

¹⁶ Sugár István, *Lehanyatlak a török félhold*, 315.

¹⁷ Molnár Antal, *Közép-Európa harca a török ellen a 16. század első felében*, „A Pápaság és Magyarország a török uralom idején (1526-1686)”, METEM, Budapest, 2004, 189.

alatta Badeni Lajos őrgróf állt. Belgrádot is véres rohammal kellett elfoglalni 1688-ban, mint Budát 1686-ban.¹⁸ Belgrád várának elfoglalása nagy reményeket keltett a császári udvarban. Elérkezettnek látták az időt a török birodalom megdöntésére, a Balkán félsziget elfoglalására.¹⁹ A szerbek és bolgárok nagy része a császári hadsereghez való csatlakozásban látta a függetlenség elérését.

Badeni Lajos behatolt Boszniába és elfoglalta Zvornikot; Veteráni Moldva felé nyomult. A havasalföldi vajda követséget küldött Bécsbe, a magyar király vazallusának vallotta magát. Szigetvár elfoglalása 1689. február 12-én történt. Eközben Konstantinápolyban megfosztották a tróntól IV. Mehmedet, de utóda, II. Szülemán súlyos betegsége miatt sem mutatkozott alkalmasabbnak. 1690 szeptemberében Köprülü Fazıl Mustafa pasa visszafoglalta Belgrádot.²⁰

A francia támadás hírére Lipót császár béketárgyalásokat kezdeményezett a Portával. A Szent Ligának túlzott feltételei voltak a tárgyalások során, mivel a császár nemcsak Magyarországot és melléktartományait követelte, melyek már császári oltalom alatt állottak, hanem 6 millió arany kárpótlást, évi 2 millió arany adót, a keresztény rabok visszaadását és Thököly kiadását is. Ezen kívül szövetségeseinek, Velencének és Lengyelországnak is nagy követelései voltak.²¹ Emiatt a franciák által biztatott Porta nem fogadta el a súlyos békefeltételeket. A Habsburg hadak kétfrontos háborúra kényszerültek a franciákkal és az oszmánokkal.

Lipótnak az oszmánok elleni első lépése Észak-Szerbia megszállása volt. 1688-ban Caprara hadai visszafoglalták Titelt, de ez a későbbiekben többször is gazdát cserélt. Badeni Lajos tovább indult Nis felé azon az úton, melyen Hunyadi János kora óta nem járt keresztény sereg. Nisnél 1689. szeptember 24-én legyőzte az Arab Receb pasa vezette 50000 fős oszmán hadsereget, így alkalmat adott a török hódoltságban élő keresztényeknek a felkelésre. E miatt a sikertelenség miatt Receb pasát kivégezték (1689).²² Köprülü Fazıl Mustafa, miután nagyvezér lett 1689. szeptember 25-én ragadta magához a kormányt. Egy időre vége szakadt a folytonos nyugtalanságnak.

¹⁸ Liptai Ervin, *Magyarország hadtörténete*, I. k., Zrínyi Katonai Kiadó Budapest, 1984, 340.

¹⁹ Akşin Sina, *Osmanlı Devleti 1600-1908*, III. k., Cem Yayınevi, İstanbul, 1990, 40.

²⁰ Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1990, 218.

²¹ Liptai Ervin, *Magyarország hadtörténete*, I. k., 342.

²² Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., 207.

Thököly 1690 nyarán a töröcsvári szoroson oszmán segítséggel betört az országba, majd Erdélyben a török-tatár-kuruc hadsereggel szétverte Heissler csapatait Zernyesstnél, így Szerbia és Erdély az oszmánok kezébe került. Köprülü Fazıl Mustafa ez utóbbit Thökölynek adományozta. Köprülü nem akadályozhatta meg Kanizsa elvesztését. Kanizsa vára 1690. április 13-án szabadult fel. Az eszéki hadi események sem jártak sikerrel. Az oszmánoknak sikerült ugyan a bujdosók segítségével elfoglalni Lippát, és élelmezni Péterváradot és Gyulát, de Thököly Badeni Lajossal harcolva elvesztette Erdélyt.²³

A császári udvar már régóta számított a szerbek oszmánok ellen való mozgósítására. Egy császári tábornok, Enea Silvio Piccolomini vette kezébe az ügyet. Eszközként a nemzeti gondolatok megerősítését használta fel. Kapcsolatba került a szerb nép nagy tekintélyű egyházi fejével, Csernovics Arzénnel, az ipeki patriarchával, aki a török uralom alatt is nagy befolyást gyakorolt nemzetére.²⁴ Sok ezren fogtak fegyvert főpapjuk mellett a császári hadak megsegítésére.

Ilyen körülmények között lépett az oszmán trónra II. Ahmed szultán, akinek uralkodását a második bécsi ostromot követő háborúk határozták meg. II. Ahmed Drinápolyban, 1643-ban Ibrahim szultán harmadik fiaként született. Tanulmányai során magas szintű perzsa és arab nyelvtudásra tett szert. 49 éves volt, amikor beteg öccse, II. Szülemán helyett 1691. június 21-én trónra lépett. Miután trónra lépett, a Habsburgok ellen indult Köprülü Fazıl Mustafa pasának fermánt küldött, amelyet a pasa Szófiában kapott kézhez, s e parancs szerint folytatnia kellett a hadjáratot.

A nagyvezér, miután Belgrádba jött, Zimony felől került Magyarországra. Eközben Thököly Imre a fogságba esett Heissler hadvezérrel együtt az oszmán hadsereghez csatlakozott, és az elkésett tatár hadsereget be nem várva a Habsburg ellentámadás veszélye miatt Zimonyba kelt át. A Péterváradon lévő Badeni Lajos Pétervárad és Zimony között táborozott, de visszavonult, mivel nem mertek ellentámadásba kezdeni. Az oszmánok ezt felhasználva a tatár hadsereg nélkül Szalánkemén és Pétervárad között készen várták az összecsapást. Miután az a hír érkezett a Habsburg tábornokhoz, hogy a krími sereg nem érkezett meg az oszmán hadsereg megsegítésére s a péterváradi út zárva van, elindultak. Így kezdődött a szalánkeméni csata. Badeni Lajos a jobb szárnyat – 20 zászlóalj a nehéz ágyúkkal –

²³ Akşin Sina, *Osmanlı Devleti 1600-1908*, III. k., 40.

²⁴ Ember Győző-Heckenast Gustáv, *Magyarország története*, IV/I. k., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989, 154.

küldte a török derékhad megtámadására, a többivel meg akarta kerülni az ellenséget. A jobb szárny támadott, mielőtt még a bal – a magyar lovasság – eljutott volna az ellenséghez. Csak a legnagyobb vitézség és kitartás mentette meg a teljes megsemmisüléstől a magukra maradt támadókat, akiknek hosszú időn át egyedül kellett állniuk a janicsárság és a török tüzérség tüzelését. Végre megérkeztek a lovasok, és a török sereg két tűz közé szorult. Ez az összecsapás az oszmánoknak nagy veszteséggel járt: Köprülü nagyvezér, İbrahim pasa, a lovasság vezére Ahmed pasa, a janicsár aga és mindegy 20000 janicsár meghalt. Köprülü halála miatt a vezetők Koca Halil pasát kiáltották ki főparancsnoknak. Az oszmánok kénytelenek voltak a hadszíntéren hagyni a kincstárt. Ezután a krími hadsereg Saadet Giray kán vezetésével csatlakozott az oszmán hadsereghez, de az oszmánok nem vették hasznát.²⁵

A. Pétervárad ostroma

A császári sereg nem használta ki a diadalt, nem ostromolta meg az erős Belgrádot. Nagyobb csaták nem mentek végbe, hanem egymás után elfoglalták az elszigetelt, még török kézen levő várakat, Veteráni bevette Lippát, Badeni Lajos pedig Nagyvárad ostromára indult.

Koca Halil pasa a hadiparancsnokkal tárgyalt a Habsburg hadsereg péterváradi ostromáról. Eginli Mehmed janicsár aga azt javasolta, hogy mivel Várad, Jenő és Gyula várai mocsaras területen vannak, e területek továbbra is védhetőek, a stratégiaiilag fontosabb Temesvárat azonban meg kell erősíteni. Ez alapján az oszmán hadsereg Temesvár felé indult s nemsokára a szükséges katonákat, fegyvereket és az élelmiszereket a várba szállították. A vár védelmére Fındık Mustafa pasát nevezték ki. A közben érkezett hír szerint a Habsburgok Várad ellen indultak, ám a támadás sikertelenül zárult, a várat azonban meg kellett erősíteni, és katonákat kellett odaküldeni. Így az oszmán hadsereg visszatért Belgrádba. Koca Halil és Hüseyin pasát nevezték ki Belgrád védelmére.²⁶

Az intrikák folytatódtak az oszmán hadsereg vezető rétegén belül. Kadı Ali pasa nagyvezér le akarta mondani az ellenséges Koca Halil pasát, aki koholt vádakra

²⁵ Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 334, 336.

²⁶ Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 535.

támaszkodva kivégeztette Kadı Ali pasa támogatóját, Eginli Mehmed janicsár agát. Majd elbocsátotta Koca Mustafa pasát, s helyette Belgrád védőjét, Topal Hüseyin pasát nevezte ki hadvezérnek 1692. januárjában.²⁷

Széles körű diplomáciai tevékenység árán sikerült csak a Habsburgoknak összeállítani egy nem túl nagy létszámú hadsereget. III. Vilmos orániai herceg, az angol király és a németalföldi kormányzó 3 ezredet ajánlott fel. A dán uralkodó három, a münsteri püspök négy, Miksa Emmanuel bajor választófejedelem és a szász-góthaiak 2-2 ezer katonát ígértek az oszmánok elleni küzdelemre. De nem hiányoztak a szövetséges csapatok soraiból a hannoveriek és a lüneburgiak sem.²⁸

A hatékony hadműveletekhez az elégtelen létszám mellett problémát jelentett az is, hogy azért sem lehetett ütőképes hadsereget kiállítani, mert az egyes kontingensek csak nagyon vontatottan érkeztek meg az eszéki gyülekezőhelyre. Jól jellemezte a tarthatatlan helyzetet, hogy amíg a bajorok már április 5-én megérkeztek Bécsbe, addig a hannoveriek csak szeptember 2-a után vonultak fel. A császári dunai hadiflotta a Németalföldről érkezett, de Fleuri márki „császári admirális” parancsnoksága alatt pedig szeptember 8-án vonultak fel Újlaknál a Dunán. Végül a 39 ezer katona szeptember közepén gyűlt össze,²⁹ ekkor pedig már nem lehetett jelentős hadműveletet kezdeményezni.

A hadviselés költségei nagyon komoly teherként nehezedtek a kincstárra. Az oszmán háború első éveiben általában 12 millió forintot emésztett fel a küzdelem, de a hadikiadások 1693-ban is elérték a 7-8 milliót, ezért komoly segélyre volt szükségük. A francia front megnyitása ezen a téren is rendkívül rossz hatást váltott ki, mivel az oszmán háborúkra fordított angolai és a németalföldi segélypénzek is elmaradtak. Bár az osztrák örökös tartományokat rendkívüli segély kifizetésére kötelezték, számottevő tételként jött számításba a pápa 100 ezer forintról szóló váltója is. Az esztergomi érsek is 180 ezer forinttal támogatta az 1692-es hadi kiadásokat. A kamara tehát minden lehetőséget megragadott, hogy pénzhez jusson.

Az Oszmán Birodalomnak is egyre nagyobb gondot jelentett a területeinek megvédésére fordítandó összeg előteremtése. Emiatt rendkívüli adóztatás jelent meg a birodalomban, például a birodalom minden keresztény alattvalójára 5 dukát különadót

²⁷ Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., 219.

²⁸ Nagy László, *„Megfogyva bár, de törve nem” Török háborúk viharában (1541-1699)*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1990, 275.

²⁹ Nagy László, *„Megfogyva bár, de törve nem” Török háborúk viharában (1541-1699)*, 275.

vetettek ki. Az oszmán tüzérség tábornokát a szultán parancsára megfojtották, és 35 ezer aranyra becsült vagyonát elkobozták. İsmail fődefterdárt, İbrahim Oglút, az oszmán hajóhad admirálisát elfogták, ezek tekintélyes pénzösszeg kifizetésével tudták csak megmenteni az életüket. Arabaci Ali pasát megfosztották nagyvezéri méltóságától, és 25 ezer tallérból, 30 ezer dukátból és 30 ezer dukát értékű ékszerből álló hatalmas vagyonát pedig elkobozták.

A közép-európai katonai és diplomáciai fejlődés tovább nehezítette az oszmánok helyzetét, mivel az a hír érkezett a Portára, hogy a császári hadsereg Pétervárad, Erdély, és Temesvár ellen indult, és Bosznia ellen támadást tervez. Eközben Thököly Imre kijelentette, hogy Sobieski János lengyel király, a feszült lengyel-német viszony miatt a Habsburg-francia küzdelemben a francia felet támogatja, és szándékában áll megegyezni a Portával. Ekkor bocsátották el Kadı Ali pasát, helyette Hacı Ali pasa³⁰ lett a nagyvezér. Nemsokára, 1692. júniusában az új nagyvezért nevezték ki a Habsburgok elleni hadjárat vezetésére.

Anglia és Hollandia célja az volt, hogy a Habsburgok békét kössenek a Portával és egész katonai erejükkel a franciák ellen induljanak. Ennek megvalósítása érdekében Anglia Paget, Hollandia pedig Henslerke követet küldte II. Ahmed szultánhoz. A követek azt javasolták, hogy Eszéknél legyen a két birodalom közti határ. II. Ahmed szultán feltételei azonban súlyosabbak voltak: a Bécsi udvar adja vissza Budát és Kamenyecz Podolszket, és újra állapítsák meg az évi adót. Ezek teljesítése lehetővé teheti a békét, máskülönben folytatódik a háború.

A háborúban követendő stratégiák megtárgyalására a nagyvezér tanácskozní kezdett a hadvezérekkel. Noveli Mustafa aga azt mondta, hogy az oszmán sereg rendes tömbökben nem tudja folytatni a háborút, a hadsereg így nem küldhető Zimony³¹ ellen, s ha mégis ezt a megoldást választják, nagy vereségre számíthatnak a Száva folyónál. Helyesebb volna Belgrádban maradni, a várat megerősíteni, s csak az ellenség támadása esetén kell a Száva folyó jobb oldalán ellenállni.³² A nagyvezér elfogadta a javaslatot, Belgrádban maradt, és hozzálátott a vár megerősítéséhez, valamint a sáncok és a bástyák építéséhez. Ugyanakkor a franciával háborúskodó Habsburg sereg az oszmán várak és

³⁰ Továbbiakban Ali pasa

³¹ Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 652.

³² Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 550; Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., 220.

városok ellen nem tudott támadást intézni, vagyis jelen helyzetben nem akartak vereséget szenvedni az oszmánoktól.

Az oszmánok valójában azt akarták elérni, hogy a Habsburgok ne juthassanak Belgrádnál tovább. A Habsburgok pedig el akarták foglalni a Magyarországon lévő oszmán várakat, és ennek a célnak végrehajtása érdekében Péterváradot akarták megtámadni, majd ezt követően a Dunán átkelve Szegedre akartak indulni, hogy bevehessék Jenőt, Gyulát és Temesvárt. Miután az oszmán hadsereg megerősítette Belgrád várát, Adana szandzsakbégjét Büyükafer pasát nevezték ki Belgrád védelmére. Az oszmán hadsereg 1692. novemberében visszatért Drinápolyba, mert a Habsburg hadsereg a tél miatt leállította a hadműveleteit.

1693. márciusában az angol és a hollandiai követek újra Isztambulba mentek a Porta és a Habsburgok közötti békekötés miatt. A tervezet értelmében a Porta lemondott volna Erdélyről, Jenőről, Gyuláról és Temesvárról. A két birodalmat elválasztó határvonalat a Duna mentén jelölték volna ki. Ukrajna, Podolya, Kamenyecz Podolszk, Havasalföld és Moldva vajdaságai Lengyelország kezébe, Móra pedig Velence kezébe került volna. A Porta a békekötés feltételeit túlságosan súlyosnak ítélte meg, s nem fogadta el azokat.³³ Eközben elbocsátották Hacı Ali pasát, mert a szultán parancsa ellenére sem mondatta le a defterdárt. Helyette Bozoklu Mustafa pasát nevezték ki, akit azonnal a Habsburgok ellen küldtek.³⁴

Eközben Hacı Selim Giray harmadszor is krími kán lett. Levelében azt javasolta a nagyvezérnek, hogy ne közvetlenül Belgrád ellen induljon, hanem a Habsburg által elfoglalt Erdély ellen. Sőt, a krími kán foglyainak tudomása szerint amikor az oszmánok Belgrádban voltak, a császáriak Erdélyből indulva Havasalföld és Moldva elfoglalását tervezték, és így Ruméliáig akartak terjeszkedni. A Habsburgok ezzel a tervvel a havasalföldieket, a moldvaiakat és a helyi keresztényeket akarták felhasználni, ahogyan ezt Selim Giray megtudta.³⁵ A nagyvezér a kán javaslatát figyelembe véve Erdély ellen vonult.

Az 1693-ban Ruszcsukba érkezett oszmán, és a Selim Giray vezette krími hadsereg a Duna környékén egyesült, s Erdély ellen indult. Eközben a 100 ezer fős

³³ Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 551.

³⁴ Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., 220.

³⁵ Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., 221.

Habsburg hadsereg ostromolni kezdte Belgrádot.³⁶ A Szalánkeménél lévő rumeliai oszmán és krími hadsereg ellentámadása miatt a Habsburg hadsereg azonban visszavonult. Az oszmánok ezután a Péterváradon állomásozó Habsburg sereg ellen indultak, de nem jártak sikerrel. Temesváron és Gyulán gondoskodtak az élelmiszer utánpótlásáról, majd 1693. szeptemberében visszavonultak.

B. A felvonulás

Pétervárad

Az isztambuli Topkapı Sarayı-féle hadjárat napló fontos kérdésekre adott választ, például arra, hogy mennyi ideig tartott a felvonulási időszak, hogyan gyűlt össze a hadsereg, milyen ágyúk és felszerelések, milyen harci módszerek voltak. A flotta rendelkezéséről is vannak adatok, ennek tartózkodási helye Karlóca volt [fo. 37-B], a Duna, a Tisza és a Száva folyókra innen indultak. A naszádokban 9-15 katona volt. [fo. 11-A]

A nagyvezér Pétervárad alá Moharem 19-én, Hedzsíra 1105-dik esztendejében, vagyis 1694. szeptember 9-én érkezett. Az oszmán sereg gyülekezéséről jelentős adatok vannak a hadjárat naplóban.

A forrásunk lehetővé teszi mind az oszmán, mind a Habsburg hadsereg létszámának megállapítását, az Edirnében állomásozó oszmán hadsereg létszáma áprilisban:

1000 boszniai gyalogos [fo. 4-A]

³⁶ Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., 221.

1000 albán gyalogos [fo. 4-A]

1000 silifkei gyalogos [fo. 4-A]

330 muskétás gyalogos [fo. 4-B]

386 bal- és jobbszárnyi lovas [fo. 4-B]

262 önkéntes katona [fo. 4-B]

120 tatár katona [fo. 4-B]

300 adanai levend [fo. 4-B]

250 enderun aga, csukadár agák és mehter agák [fo. 4-B]

603 ör [fo. 4-B]

130 kapucibaşı [fo. 4-B]

ezezen kívül 1500 katona [fo. 4-B]

A Szalánkemén környékén hatezer fős tatár hadsereg csatlakozott az oszmán sereghez. [fo. 21-A]

összesen 12881 katona

A tatároknak nem volt rendes fizetése, ezért zsákmányért harcoltak. Sebészek is vettek részt a hadjáratban: „a sebesülteket megállás nélkül ápoló sebészeknek pénzt adjanak.”

A szultán seregéhez a következő seregek és hadi vezetők csatlakoztak:

1693. szeptember 13.- İsmail pasa, az arabkiri szandzsákbég [fo. 19-B]

1693. szeptember 13.- İsmail pasa, a Hüdavendigâr szandzsákbég [fo. 19-B]

1694. július 8.- cebeci és tüzér egysége [fo. 5-A]

1694. július 11.- a kastamonui szandzsák seregei és a tímárbirtokosok [fo. 4-B]

1694. július 13.- Az anatóliai kilenc zászlóalj janicsár [fo. 5-A]

1694. július 14.- Vidin vidékén nyolc zászlóalj janicsár, tímáros szpáhik és a tímárbirtokosok [fo. 6-A]

1694. július 15.- Aydın vidékén nyolc zászlóalj janicsár [fo. 6-A]

1694 július 17.- İzmit és Tarsus vidékén hat zászlóalj janicsár [fo. 6-A]

1694 július 17.- Hasan pasa maraşı beglerbég [fo. 8-B]

1694. július 17.- Mustafa pasa karamani beglerbég [fo. 6-B]

1694. július 17.- Süleyman pasa a hamidi szandzsákbég [fo. 6-B]

1694. július 17.- İbrahim pasa a kastamonui szandzsákbég [fo. 6-B]

1694. július 17.- Abdülkadir pasa az ayintebi szandzsákbég [fo. 6-B]

1694. július 17.- Abdülnebi pasa az akşehir szandzsákbég [fo. 6-B]

1694. július 17.- öt zászlóalj janicsár [fo. 6-B]
 1694. július 18.- Selim Giray kán [fo. 6-B]
 1694. július 20.- Tatar Bazariban ezerfőnyi vörös puskás silifkei zsoldos katona [fo. 5-A]
 1694. július 20.- Mahmud pasa sivasi beglerbég a vilájet seregével [fo. 5-B]
 1694. július 20.- Sımaka faluból nyolcvan martalóc [fo. 5-B]
 1694. július 20.- Filibe ura, Ahmed Aga vezetésével, a janicsárok alakulatai [fo. 5-B]
 1694. július 20.- Hasan pasa a malatyai szandzsákbég háromszáz gyalogos és lovas arab katonával [fo. 9-B]³⁷

Számunkra egyik legfontosabb az, hogy a felvonulás során minden érintett állomáshely neve fel van tüntetve a szövegben, ezek a következők:

Edirne [fo. 3-A]
 Kemalçayrı, menetidő három óra [fo. 4-A]
 Çir Mustafa, menetidő hat óra [fo. 4-B]
 Harmanlu, menetidő hat óra [fo. 4-B]³⁸
 Uzunca menetidő hat óra [fo. 4-B]
 Çayköy³⁹
 Kınalıoğlu Çiftliği, menetidő hat óra [fo. 8-B]
 Papaslu, menetidő hat óra [fo. 5-A]
 Filibe, menetidő hat óra [fo. 5-A]
 Tatar Bazarı, menetidő hat óra [fo. 5-A]
 Yeniköy; itt válik szét az út az egyik út a Kapulu Derbendi (Porta Trajani), másik pedig a Kız Derbendi, menetidő négy óra [fo. 5-B]
 Yenihan, menetidő hat óra [fo. 5-B]

³⁷ A fontosabb rangú hadi vezetők a következők:

Abdullah pasa a hüdavendigari szandzsákbég, Muhammed pasa a beğşehirli szandzsákbég [fo. 6-a], has-birtokos Hocaade Eyüb pasa, ohrii szandzsákbég Ömer pasa [fo. 9-b], Mahmud pasa a rumeliei beglerbég [fo. 8-a], İbrahim pasa az adanai beglerbég [fo. 11-a], Kaplan pasa a delvinei szandzsákbég, Cafer pasa az avlonyai a, köstendili szandzsákbég [fo. 12-a], Abdullah pasa kaymakam [fo. 14-a], Ahmed pasa cebecibaşı [fo. 14-b], Mehmed pasa a boszniai beglerbég [fo. 15-a], Rüstem pasa a hercegovinai pasa testvére Ali pasa [fo. 15-a], Selim pasát Ahlona vár védelmére nevezték ki [fo. 15-a], Belgrád védelmében álló Ebubekir pasa [fo. 15-a], Ahmed aga a filibei bég [fo. 5-b], Halil aga a lovasság egyik vezetője [fo. 7-b], Ömer aga a gyalogság egyik vezetője [fo. 7-b], Osman aga a janicsár vezetője [fo. 14-b], İbrahim aga arabacı [fo. 15-b], Osman aga főcsaus [fo. 39-b], Mahmud aga kethüda [fo. 40-a], Osman aga silahdar [fo. 40-b].

³⁸ Joseph von Hammer, *Archiv für Geschichte*, no: 39 ff, Wien 1829, 751. Hammer szerint Çirmenli.

³⁹ Joseph von Hammer, *Archiv für Geschichte*, 751.

Sofya, menetidő hat óra [fo. 6-A]

Halkalu, menetidő hat óra [fo. 7-A]

Sarıyurt, menetidő hat óra [fo. 7-A]

Dragoman, menetidő öt óra; innen egészen Kızıl Bayır-ig őrség felállítását rendelték el. [fo. 7-A]

Şhirköy, menetidő öt óra [fo. 7-B]

Musa Paşa Palankası, menetidő hat óra [fo. 7-B]

Niş, menetidő kilenc óra [fo. 7-B]

Alexinza, menetidő hat óra [fo. 8-B]

Baymur Bayır [fo. 8-B]

Kınalıoğlu Çiftliği, menetidő hat óra [fo. 8-B]

Devebağı, menetidő hat óra [fo. 9-B]

Bana Kulesi [fo. 9-A]

Yerakin, menetidő hat óra [fo. 9-A]

Yogadina, menetidő öt óra [fo. 9-A]

Batiçina, menetidő hat óra [fo. 9-B]

Hasan pasa, menetidő hat óra [fo. 9-B]

Kolar, menetidő hat óra [fo. 9-B]

Hisarcık (Krotzko), menetidő öt óra [fo. 9-B]

A szerző a nagyvezérrel ugyanazon a naszádon volt, és a nagyvezér politikai beszédet mondott Hacı Hüseyin Mezzomortóval. „Én is, amikor szükség volt rá, a nagyvezér dolgaiban jártam el” mondja az író [fo. 28-A], aki a nagyvezérrel bizalmas kapcsolatban állt.

Semendere, menetidő más és fél óra [fo. 9-B]

Belgrád, menetidő két óra [fo. 11-B]

A császári hadsereg létszáma pedig a következő:

szeptember 14.- Erdélyből négyezer gyalogost és kétezer lovast küldtek. [fo. 25-B]

szeptember 17.- a Duna környékén 3000 lovas csatlakozott. [fo. 26-B]

szeptember 18.- Eszék irányából kétezer katona érkezett segítségül hajóval és csatlakozott a táborhoz. [fo. 27-B]

szeptember 18.- négyezer gyalogos és kétezer lovas érkezett.⁴⁰ [fo. 27-B]

szeptember 28.- Veteráni vezetésében hét-nyolc ezer fős Habsburg sereg Erdélyből Szegedre érkezett. [fo. 34-A]

szeptember 28.- Zrínyi és Batthyány vezetésében tizenötezer fős hadsereg érkezett. [fo. 34-A]⁴¹

A szöveg az oszmán katonai szervezkedésnek hagyományos adatait, és az oszmán szokásoknak megfelelő hierarchikus tisztviselőrendszert mutatja be. Ezek alapján nem a szultán állt a hadsereg élén, hanem a nagyvezér. A darüssa‘de aga, a babüssa‘de aga és a silahdar aga, a baş nişancı, Anatólia és Rumélia kazaskere, a rikab-i humayun kaymakamja, a rikab-i humayun agák, a darüssa‘de aga, a şeyhüislam és a kethüdák Edirnéig kísérték a hadsereget, majd ezután visszatértek Isztambulba.

A katonák származásának és rangjának részletező leírása figyelemre méltó. Először az anatóliai, a boszniai, az albán és a silifkei katonákat sorozták be. Ezek muskétások vagy lovasok voltak, gönüllő tatár katonákat, adanai lovasokat, enderuni agákat, szolgákat, a legjobb karakollukçukat, és kapuci başi agákat adtak szolgálatra.

A napló szerzője a hadjárat során zajló eseményeket és az oszmán hagyományokat részletesen írja le. A hagyományok szerint a vezetőknek hilatot adományoztak, ami cobolyprémmel borított volt. Ajándékozással is találkozunk: „a felséges nagyvezér a magasságos kán őfelségének pénzajándékként ezer aranyat küldött” [fo. 30-A] vagy „az említett napon (szeptember 20-án, kedden) érkezett meg a magas porta főkamarása, Hasan aga, aki a nagyvezér és a kán számára egy dicsőséges szultáni kéziratot, egy ellenséget pusztító kardot és egy nyuszt-mentét hozott”. [fo. 29-A] A nagyvezér és a hadivezetők között tárgyalások, tanácskozások folytak, nagy lakomákat rendeztek, és ehhez étkezősátrakat állítottak fel, s többször tartottak seregszemlét. A tárgyalásokon és a tanácskozásokon a harc állásáról, a had állapotáról és az esetleges békekötés lehetőségéről esett szó. A védőállásokat, a földalatti alagutakat, a tüzelőállásokat és az ellenség helyzetét is megvitatták. Tudatták a nagyvezérrel a hadifelszerelés és a muníció állapotát is.

A hadjárat alatt rengeteg sátrat állítottak fel, és sokszor hívták össze a dívánt a nagyvezér vezetésével, hogy értesüljön az ottani nép kívánságairól és szükségleteiről.

⁴⁰ Szeptember 27. egy ezer fős Habsburg lovas sereg gyorsan összeállt. [fo. 32-a–32-b] Ez feltehetően nem újabb seregrész, hanem a már ott lévő katonaságból állt össze.

⁴¹ A török forrás szerint tehát 40 ezer katona. Ez soknak tűnik, feltehetően túlzás.

Sőt, parancsba adták a vezetőknek, hogy ezt a szabályt minden állomáshelyen be kell tartani. Fontos volt még a felvonulás során, hogy megtiltották az oszmán hadseregnek a hadjárat vonalában lévő települések elpusztítását és kifosztását. Ez alapján a katonák nem mehettek az ott élők kertjeibe, szőlőibe, nem vehették el tőlük a termést, semmilyen élelemkéréssel őket nem zaklathatták. Sőt, bíraskodási eseményekről is beszél az író: „Eközben kiderült, hogy egy nem-muszlim megsebesített majd megölt egy másik nem-muszlimot, mert szolgájává akarta tenni. Ez az ember az iszlám törvények szerint elnyerte büntetését, kivégezték.” [fo. 4-A] Más példa: „Somakoban egy Turna Ahmed nevű ziámet birtokostól háromszáz embert vittek a divan-i hümayunba. Az iszlám törvényeinek megfelelően vizsgálatot tartottak.” [fo. 6-A]

A naplóban megtalálhatóak az oszmán sereg vallási kötelmei is; például sokszor csak az ima elvégzése után a folytatták az előrenyomulást. De amikor a kurban bayrami⁴² időszaka volt, és a hadjárat az ünneppel egybeesett, a szultán serege nem állt meg ünnepi imára, és nem vágott áldozati állatot sem. Nis városába érve azonban aki akarta, elvégezhetette az ünnepi imát. Mivel kevés volt az idő, a törvény szerinti ünneplést sem tartották meg a nagyvezérrel. [fo. 8-B] A napló a lakosság pszichózisát érintő kérdésekről is beszámolt. Például a katonák egyre nagyobb félelmet keltettek, mivel egy részük vörös ruhát viselt. [fo. 12-A]

A hadsereg tagjai különböző adagokban kaptak ennivalót, egy részük egy kiló, a másik pedig két kiló árpát. A szemközti oldalra átkelő janicsároknak és gyalogosoknak a szultán parancsára 20-20 kurust és 20-20 kile⁴³ rizst adtak. A nagyvezér megparancsolta, hogy osszanak szét a saját vagyonából fejenként 40-40 kurust a katonáknak, és vegyék nyilvántartásba a zsoldot.

A katonák öt akcsét kaptak az állomáshelyüktől, az elvégzett feladatokért pedig 20-20 kurust. [fo. 18-B] Azok az oszmán katonák, akik fejet és nyelvet, vagyis híreket tudó foglyot hoztak, a nagyvezértől egy-egy erszény dirhemet és dinárt kaptak. Amikor a tatár sereg parancsra a Pancsova nevű terület felé vette az irányt, 26 ezer kile búzát, 1400 vakbe (mérő) sót, és ezek mellé még a védelemben részt vevő pasák számára ezer kile lisztet adtak. A temesvári várban a védelemre 15 akcsét kaptak. A kijelölt katonáknak 50-50 akcse, a lovas és gyalogos katonáknak az előző évinek megfelelően 10-10 akcse járt. A janicsár, cebeci és tűzér alakulatokból, a sivasi vilajet

⁴² A vágás ünnepe. A mekkai zarándoklat alatti rituális állatáldozatra emlékeznek, azzal egy időben.

⁴³ 1 kile= 25 kiló. *Meydan Larouse*, „kile”, 11. k., Sabah yayınları, İstanbul, 1973, 286.

hét szandzsákbégéből és tímárbirtokosaiból, alaybégjeiből és katonáiból a sivasi beglerbég vezetésével egy kisebb sereget hoztak létre Gyula várának védelmére. A lovas és gyalogos katonáknak 18 akcsét adtak. A visszavonult janicsár, cebeci és tüzér alakulatokból 700 katonát helyeztek át. A katonáknak a kijelölt várakban a hadiköltségekre 314 erszény aranyat adtak. A katonák szomszédjainak oltására vizesedénnyel megrakodott lovakat indítottak. [fo. 38-B]

A szöveg a Sakız szigetét megtámadó Velence elleni hadi előkészületekről is szól. Oszmán aga tábornok vezetésével a cebeci alakulatból háromezer főt küldtek oda. A velenceiek támadása miatt Mora hadseregét, Eğriboz, Kandiya, Hanya várvédőit és az oszmán flotta hajóit ismét mozgósították. Elrendelték, hogy az összes katona İzmirben várakozzon készenlétben, és a trablusi, magrebi, algériai és nyugati alakulatokból is vegyenek részt a harcban. Szultánuk megparancsolta, hogy teljes fegyverzetben és kiváló hajókkal jöjjenek, és kaftánt küldött nekik. A felséges nagyvezér Algéria pasájának cobolyprémet küldött. [fo. 39-A–39-B]

A Baymazbayır nevű helyre Şaban Aga vezetésével százötven gyalogos és lovas aga, İsmail aga vezetésével pedig negyvenöt katona került. Hasan aga maraşi beglerbég parancsba kapta, hogy védje az iszlám sereg hátát. Rajna palánkra hetvenhat katonát és Muhammed agát nevezték ki. [fo. 8-B]

Vidin és Nis között van egy Bona nevű város, amelynek közelében van egy kötorony. Ezt a császáriak megszállták, a vidék lakosságát zaklatták, a várost pedig lerombolták. A népet még az áthaladó nagyszámú rabló is sanyargatta. Ezért elrendelték, hogy az említett város palánkját állítsák helyre, és a katonák számát emeljék háromszázra. Ezek lejegyzésére a területre hivatalnokokat küldtek. Defterdár İsmail pasát megbízták a kilisi szandzsák és a gabellei vár irányításával. A defterdárak vezetői közül Halil Efendit Şakavel defterdárnak nevezték ki. [fo. 6-A] A Morva a Yagodina és a Perakin palánk között folyik. Korábban a gediklü csausok közül Mahmud agát rendelték ide. Ezen a helyen már volt egy kész, szilárd híd, ezen keltek át. Ennek a helynek a védelmét Hasan pasa a malatyai szandzsák ura és katonái látták el. Ráadásul az iszlám seregből is rendelték ide 200 katonát, azaz összesen 500 főt helyeztek a híd védelmére. [fo. 9-B]

Diyarbakır vilájet serege kora tavasszal indult útnak, hogy részt vegyen a hadjáratban. Ennek a seregnek az élére İsmail pasát, Van beglerbégjét nevezték ki. Ugyanakkor Oraça, Plevna és Lofça seregeinek élére gediklü agákat helyeztek.

Mahmud pasa sivasi beglerbég a vilájet seregével a szultán seregéhez csatlakozott. Hat zászlóalj janicsár is jött Anatóliából, és csatlakozott a janicsár alakulatokhoz. [fo. 5-B]

Külön sereg jött létre a janicsár, cebeci és tüzér alakulatokból, a sivasi vilájet hét szandzsákjából és tímárbirtokosaiból, alaybégjeiből és katonáiból a sivasi beglerbég vezetése alatt. [fo. 38-B]

A Mustafa Pasa hídja volt az első állomáshely, majd Uzunca, Girmenli és Kayalu következett. A felvonulás során a csapatokat külön állomásokra helyezték el, hogy a császáriak ne támadják meg őket. Amikor a Dragoman nevű hágónál keltek át, a terület őrzésére kinevezték Hüseyin agát, a gyalogos agákból nyolcvannégyet és Mehmed agát, továbbá hatvan katonát. Amint Şehirköyübe értek, a közeli Kuruçeşme nevű helyre áthelyezték kilencven katonát és Mehmed agát, a Sokva hídhoz pedig hatvanhárom katonát és Halil agát. [fo. 7-A] A Kızılbayır nevű, veszélyes hely védelmére a terület lakosaiból nyolcvan katonát és a gyalogos agák közül Ömer Agát helyezték ki. [fo. 7-B] Kaplan pasa testvérének, Ali Beynek az egyesülésével kétezer katona gyűlt össze. A Sokva híd védelmére, valamint Temesvár és Gyula, továbbá a Duna folyó ellenőrzésére Mahmud pasát, a ruméliai beglerbéget és a vilájet seregét helyezték el. [fo. 8-A]

Bozoklu Mustafa pasa helyett, aki vadászati szenvedélye miatt mint elhanyagolta volna hivatalát leváltották, és helyére Kadı (tripoliszi) Ali pasát nevezték ki nagyvezérnek. Ali pasa II. Ahmed szultán parancsát figyelmen kívül hagyva nem indult a Habsburg frontvonalra, hanem Konstantinápolyban maradt, s maga helyett Koca Halil pasát küldte. A nagyvezér, amikor a főszereg Belgrádnál gyülekezett, sereget küldött Titel elfoglalására.⁴⁴ Ez a sereg Cafer pasa halebi helytartó⁴⁵ 5000 emberéből és a Mehmed pasa flottaparancsnok vezényelte 10 gályából, 30 fregattból és 66 sajkából állt.

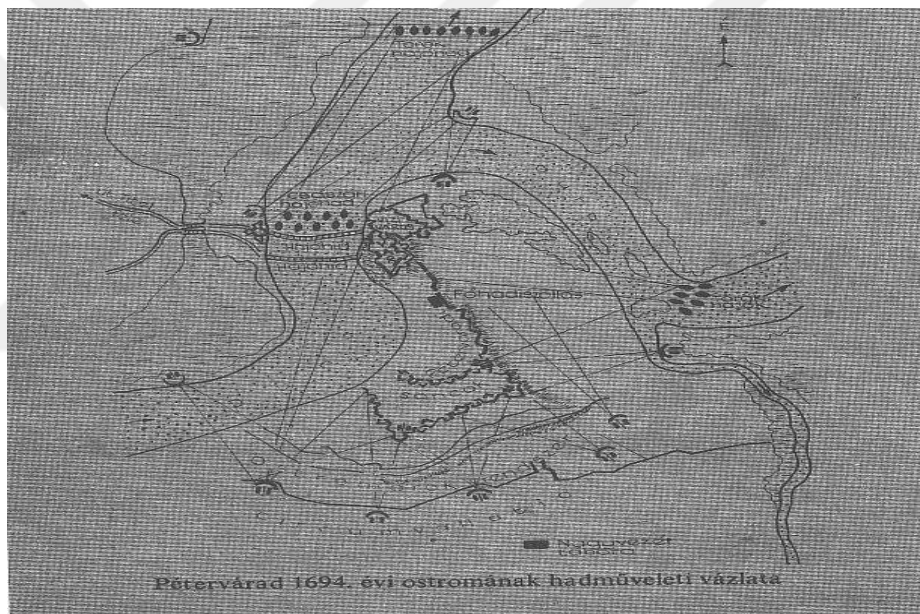
Ebben az időszakban az oszmán hadsereg elsősorban Filibén, majd Tatar Bazarın, Yeniköyön és az Ahtman hágón keresztül vonult. A hágón két út vezetett át, a Kapulu Derbendi és a Kız Derbendi. A hadifelszerelést, az ágyúkat és a katonai eszközöket a Kız Derbendin keresztül vitték, a nagyvezér pedig a Kapulu Derbendin kelt át. Úgy tervezték, előbb a Kız Derbendi előtt, a Ciyan hágón kelnek át, azon túl van egy Bazarcık nevű falu, ahonnan nyolcvan muskétás martalóc indult a háborúba. A

⁴⁴ Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 547.

⁴⁵ Továbbiakban Cafer pasa.

portai műteferrikák közül İbrahimot mübaşirnek nevezték ki. Régebben a Kapulu Derbendihez tartozó Simaka faluból nyolcvan martalócot küldtek a háborúba, élükre Filibe urát, Ahmed Agát nevezték ki. Parancsba adták, hogy amikor az iszlám hadsereg a szultán hadjáratából visszatér, a hivatalnok felel a felszerelés hiánytalanságáért. A Yenihanba érkezés után a következő állomáshely Szófia volt. Amikor Szófiába vonultak, hír érkezett, hogy a Kazasker Derbendi néven ismert hely védelemre szorul, ahova segítséget küldtek, és ígéretet tettek arra, hogy hatvan muskétással megvédik a területet. Ennek felügyeletére Szófia műtesellimjét nevezték ki.

C. Az ostrom

46

A Száva folyón az ágyúkat, a muníciót és a hadifelszereléseket a katonákkal Zimony mellé vitették Ezek a következők voltak: nagy vagy kisebb méretű, összesen 87 darab ágyú és 12 darab mozsárágyú, 3200 mérő lőpor, 16000 darab ásó, 30000 lapát, 20000 egyéb eszköz. Megparancsolták, hogy a hadiszertárt naszádokkal vigyék át a Dunán. [fo. 19-A]

Az anatóliai sereget Mısırlizade İbrahim pasa vezette. A flotta parancsnoka Kafadar pasa volt. A sereg jobb és bal szárnyára katonákat rendelték. Mindegyik egy-egy külön csapatot alkotott. Parancsba adták, hogy mindkét oldalon kell lenni néhány

⁴⁶ Sugár István, *Lehanyatlik a török félhold*, 321.

ágyúnak. A harci lovakkal együtt készen álltak a támadásra. A janicsárok és az albán és bosnyák gázik lassan haladtak előre a hegyekben. [fo. 20-A]

Az oszmán katonák a Dunához érve széles és mély árkokat ástak, egymástól félórányi távolságban. Az árkok mellé táborot építettek. A Duna felett mindkét partról hidat építettek. Kilenc darab naszád várakozott készen a híd környéke elleni támadásra. A Duna két partjára tüzelőállásokat építettek, és a várral szemben nyolc darab balyemez ágyút helyeztek el. A szemközti oldalon lévő táborból 19 csapat császári lovas indult támadásra. Minden egyes csapat megközelítőleg ezer emberből állt. Az oszmán seregtől ágyúlövésnyire táborot vertek és innen indultak a harcba, megparancsolták, hogy a sereg köré árkot ássanak. Amikor az anatóliai és a ruméliai szárnyak megérkeztek, egy magaslaton helyezkedtek el a táborral szemben. [fo. 21-B]

Az oszmánok első rohamát Titel magyar és osztrák őrsége visszaverte. A szalánkeménél történtek miatt itt újabb erősítéseket vontak magukhoz, majd 8000 katonával megismételték a támadást, de a titeli védőőrség ezt az újabb támadást is visszaverte. Ezzel az alkalommal az oszmánok 350 embert és néhány sajkát veszítettek.⁴⁷

Közben az oszmán főszereg tovább gyülekezett Belgrádnál. A császáriak a Caprarát helyettesítő Heissler altábornagy parancsnoksága alatt Futaknál és a Tiszánál csoportosultak. A titeli eseményeket követően a császári hadsereg parancsot kapott, hogy a sereget a Badeni Lajos örgróf által 1692-ben kiépített péterváradai erős sáncokba összpontosítsa, és onnan kísérje figyelemmel az ellenséges sereg és hajóhad mozdulatait.

1694. június 28-án (1105 Zilkade 5) Ali nagyvezér a Próféta zászlaja alatt Edirnéből Belgrád felé indult, ahova augusztus 25-én érkezett meg a tatár kán, akinek csapatai Erdélyen keresztülvonulva feldúlták Csík vármegyét. A nagyvezér augusztusban érkezett meg Belgrádba és elhatározta, hogy a tatárok beérkezte után a császáriak Péteváradnál lévő táborát veszi ostrom alá. A beteges Caprara szeptember 5-én érkezett Péterváradra, hogy a vár és az annak közelében elkészített sánc állapotáról meggyőződhessen, táborában összesen 25000 fő volt.⁴⁸

⁴⁷ Doberdoi Bánlaky József, *A Magyar Nemzet Hadtörténelme*, 17. rész (Magyarország felszabadítása a török uralom alól), Grill Károly Könyvkiadó, Budapest, 1940, 442.

⁴⁸ Doberdoi Bánlaky József, *A Magyar Nemzet Hadtörténelme*, 17. rész, 443; Sugár István, *Lehanyatlak a török félhold*, 319. A német források szerint Péterváradot összesen 25 ezren védték feltehetően ugyanolyan túlzó adat, mint azaz 50

Az oszmán hadsereg szeptember 9-én jelent meg az erődített tábor sáncai előtt, és azokat ágyúlövésre megközelítve, némi csatározás után táborba szállt. Szeptember 11-én a nagyvezér 20 futóárok megnyitását rendelte el, s az ostrommunkálatokat három csoportban végeztette. A jobbszárny csoport parancsnokává Mısırlızade İbrahim pasa, a balszárnya Cafer pasa, középre a janicsár aga rendeltetett. A janicsárok mögött lovasság állt.[fo. 22-B]

A hadjárat naplóban, ahogy már említettem, az oszmán flotta rendelkezéséről is vannak adatok, ennek tartózkodási helye Karlóca volt, a Duna, a Tisza és a Száva folyókra innen indultak. Minden egyes, 40-40 fős csapatokból álló levend seregben a katonai felszerelés, muníció és az ágyúk szállítására 80 csónak 9-9 katonával, 180 vitorlás hajó, 363 ágyú, 8360 katona és a Dunán 20 hadihajó állt rendelkezésre.

Kamenyock Podolszk és Azak várában és Babadağı vidékén a hadifelszerelést, az ágyúkat és a muníciót védelem alá helyezték. Az említett várakban javításokat végeztek és kifizették a költségeket, majd a következőket továbbították: 7-7 elöltöltős és négy saçma ágyú, kétszáz felfegyverzett katona, hajók, három darab gülleatar, 4-4 darab yan ágyú, 340 puskás, 40 darab hadihajó, három ágyú. Készen állt ötvenegy fedetlen hajónyi katona ágyú- és lőszerhordásra. Mindegyikhez 9 katonát rendeltek. İbrahim pasa és a különböző vilájetek urai és seregei átkeltek a Száva folyón. Az ágyúkat, a muníciót és a hadifelszereléseket a katonákkal Zimony mellé vitették. [fo. 10-B-11-A]

Szeptember 8-án a tatár seregből hatezer ember hajóval csatlakozott az oszmán sereghez. A ruméliai és anatóliai válik, a szultán és a nagyvezér kethüdái és Mehmed aga a pétervárad várral szemközt csatlakoztak a sereghez és a csatában alkalmazandó taktikáról tartottak tanácskozást.[fo. 15-B]

Szeptember 9-én a Dunán vert két híd tömve volt muskétásokkal, az oszmánokkal szemben pedig számos nagy hajó állt, 25 vagy több ágyúval a fedélzetén. A Duna mindkét partján sáncok voltak, amelyek mindegyike nyolc nagy ágyúval volt felszerelve, és a közben felvert sátrakban 19 császári lovas ezred táborozott, az oszmán hadsereg pedig ágyúlövésnyire közeledett, megszállta a tábor, s azt árkokkal vonta körül. [fo. 21-B]

ezres szám, amelyet az oszmánoknak tulajdonítanak, tudniillik a mi forrásunkban az oszmán haderő száma 12881 és az oszmán forrás értesítése szerint keresztény hadsereg száma kb. 40 ezer fő.

Szeptember 12-én Ali pasa megkezdte a dunai császári flotta lövetését. Szeptember 13-án pedig az oszmán balszárnny kezdte meg a tüzelést három nagy és néhány kis ágyúból. [fo. 23-B]

Szeptember 14-én az oszmánok színleges rohamot intéztek az erődített tábor ellen, látszólag csak azért, hogy az első párhuzamos vívóárkot minél közelebbi távolságban nyithassák meg, amelyet szintén hihetetlen gyorsasággal az egész erődített tábor körül vezették. Ugyanakkor a császáriak tetemes erősítést kaptak.[fo. 23-B–24-A]⁴⁹ Ezután Caprara szeptember 15-én kirohanást rendelt el, majd újbabbakat. De az élelmiszerhiány és az oszmán ágyúzás miatt az első ellenlépések nem jártak sikerrel, míg meg nem érkezett az összes erősítés.

A futóárkok a völgy felől kezdődtek, mivel azonban a távolság nagy volt, és a munka néhány nap alatt aligha lett volna befejezhető, 20 fregatt a Dunától elkülönítve álló tóra hajózott, és lövegeit a völgy felé irányította; a hajós legénység készenlétbe helyeztetett, hogy a császáriak által a völgy felé megkísérelt kitörést visszaverje.[fo. 24-B]

Szeptember 15-én, szerdán a császáriak nem bocsátkoztak harcba, és csupán a lőrésekből tüzeltek puskákkal a vívóárkokra, és a bástyákból ágyúkkal a hajóhadra; a vívóárkokat mellvédekkel megerősítették, mivel cseltől tartottak. A német hadsereg egyik hajója, amelyet az oszmán hajóhad ágyúi eltaláltak, a Dunába süllyedt; az ágyúkat azonban a hajókból kivéve megmentették. [fo. 25-B] Kurd béget és Mustafa béget, és a kuruc királyt, Thökölyt az embereivel kémszemlére küldték Karut palánka felé. Ez a hely az ellenséges élelmezést biztosító hajókat védelmezte; ugyanoda küldték a szeremségi és a titeli bégeket 40 çete kayikkal⁵⁰, amelyeket kocsikon szállítottak, és kézigránátokat is készítettek elő. [fo. 26-A]

Szeptember 17-én (1106 Muharrem 27), pénteken használták először a kézigránátokat, de a császáriak 31/2 fontos ágyúval felszerelt új állásokat építettek, mielőtt még kialakult volna a Cafer pasa vezetése alatti tüzérségi összecsapás. Ezen a napon az oszmán naszádok a Duna felső részén megütköztek a császáriak hajóival, majd onnan Futakra menekültek. Az oszmánok mindig közelebb jutottak vívóárkaikkal és tüzérségükkel az elsáncolt táborhoz, ami gyakori tűzharcot váltott ki. Eközben

⁴⁹ A török szerző 4000 erdélyi gyalogost és 2000 lovast, valamint Szegedről küldött némi felkelő csapatot s néhány löveget említ. [fo. 25-b]

⁵⁰ Kisebb naszádokkal.

Batthyány tábornok 4 ezer gyalogossal és 2 ezer lovassal jött a császáriak segítségére. [fo. 26-B]

Szeptember 27-én elrendelték, hogy a janicsárokból, Anatólia, Rum és Aleppo válija Cafer pasa vezir cebecijeiből, Sivas és Adana vilájetének és Bosznia, Albánia és Silifke katonáiból, és a különböző feladatokat ellátó flotta katonáiból létrehozott sereggel húsz helyen foglaljanak átkelőket, ezért három szárnyat hoztak létre. A szultán parancsa értelmében a jobb szárny vezére Mısırlızade İbrahim pasa, a bal szárny vezére Cafer pasa, a középső a janicsárok agája lett. A lovasok biztosították a janicsárok hátát. [fo. 22-B]

Ezen a napon kelt át Gazi Giray és Saadet Giray, 5 ezer válogatott tatárral. Megfutamították a Kubila kolostorban őrségen lévő 30 huszárt, ezután a császáriak futaki táborát is megtámadták. Az első rohammal kétezer embert megöltek, további kétezret foglyul ejtettek, és nagy mennyiségű zsákmányt szereztek, hatezer juhot és szarvasmarhát. Ásni kezdték a védőárkokat, de ezek még túl keskenyek voltak. Ha még nem lennének kész, amikor az ellenség kitör, parancsba adták, hogy legyen egy-két szolgálatos minden védőállás mögött a váratlan rajtaütés elkerülésére, a tatár katonák pedig legyenek harcra készek a dombtetőn. [fo. 32-A]

A Mısırlızade İbrahim pasa irányítása alatt álló csapatok vesszőből tüzelőállásokat készítettek, ahova három balyemez ágyút, és tíz şahi ágyút helyeztek el. Szalánkeménél a Dunán átkelt 5000 fős tatár csoport megtámadta a császári hadak futaki táborát, ahonnan sok juhot és szarvasmarhát sikerült elhajtania. [fo. 32-A] „Amidőn ezt a főtáborban meghallották - írja a szerző -, ezer császári lovas lóra ült a tatárok üldözésére s útját egyenesen a zsákmánnyal visszatérő szultánoknak vette. [fo. 32-A–32-B] A tatárok tanácskoztak. Ha mindnyájan harcba indulunk is, - mondták, - mégis kevesebben vagyunk, semhogy a nagy túlerőnek ellenálljunk. Azok tehát, akik zsákmányt visznek, induljanak a legrövidebb úton a gázló felé, amidőn pedig a császáriak a zsákmány s a foglyok megszabadítását kísérik, mi hátulról, ti pedig előlről megtámadjatok őket; ha ők aztán ellenünk fordulnak, ti elmenekültök s mi időt nyerünk a cselekvésre. [fo. 32-B]

Az ellenség nem üldözte a zsákmánnyal távozókat, hanem egész erővel a tatárok főcsapata ellen fordult; a tatárok a nyilazásban, a császáriak a tüzelésben gyakorolták magukat; három óráig tartott a harc, a tatárok megmenekültek. Ezen a napon 150 tatár halt meg, a keresztények közül 2000 fő fogságba esett, 4000 fő pedig meghalt. [fo. 32-B]

A Duna túlszárnyán harcoló Gazi Giray, Saadet Giray kán és az ötezer fős tatár csoport a Monostor nevű helyen megtámadta a magyar sereget. Ezután Futak vidékéről az ellenséges sátrakat lerombolták, a tatár katonák pedig zsákmányt gyűjtöttek. [fo. 32-A]

Gyorsan összeállt egy ezerfős Habsburg sereg. A zsákmánnyal visszatérők tanácskoztak a parancsnokokkal. A parancsnokok inkább azt akarták, hogy a teljes sereg gyűljön össze, és így folytatódjon a harc. Így a sereg ellenállása is növekedett volna. Parancsba adták, hogy a zsákmányt gyűjtők menjenek az átkelőhöz, és ha az ellenség támadásba lendülne, védjék azt a területet. Hogy a portyázókhoz csatlakozzanak, hadtesteket létesítettek. Engedélyezték a zsákmányolást is. Három órán át szerencsésen harcoltak, de mivel engedélyezték a fosztogatást, ez háromezer katonát foglalt le. Miközben az oszmán hadsereg egy része helyben maradt és védte a területet, a másik része átkelt a Dunán és a Tiszán. [fo. 32-B]

Miután a császáriak megtudták, hogy az oszmánok naszádjai a Duna felső részén többféle előkészületet is tettek, nagy tömegekben vonultak ki a táborból, és hajókat küldtek a Dunának erre a részére, majd löport gyűjtöttek meg, és tüzet vetettek az oszmán táborba. Délután Kerevet palánkáinak parancsnokától, Şarkanlu İbrahim pasától hír érkezett, hogy miután a naszádok a császáriak élelemszállító hajói előtt az utat elzárták, több mint háromezer keresztény hajókon közeledik, és ezért a támadás ellen segítséget és támogatást kértek. Azonnal 500 lovast és gyalogost küldtek, 500 tatárt, továbbá a zászlóórséget, a nikápolyi béglerbéget, Ali pasát, és a szeremsi és titeli bégeket a naszádokkal. [fo. 33-B]

Egy ember érkezett a Kerevet palánka védelmével megbízott Şarkanlu İbrahim pasától. Segítséget kért, hogy ellen tudjanak állni, mivel a háromezer fős ellenség hajókkal indult el. 1500 oszmán és 500 tatár katonát küldtek oda. Odarendelték még a nikápolyi Ali pasát, hogy a szárazföldről, Szerém és İtil bégjeit pedig hogy a hajókról biztosítsák a védelmet. De mielőtt ők odaértek volna, az ellenség szeptember 28-án támadásba lendült. Az ütközet négy órán át tartott, Kerevet palánkát bekerítették. De amint a császáriak meghallották, hogy úton a segítség, többen elmenekültek. [fo. 33-B]

„Fosztogatás miatt nem maradt idő a sáncok megerősítésére. Ágyúval és puskával kellett harcolni, nem volt más lehetőség. A császáriaktól megszereztünk két hajót. Ekkor Kerevet palánkára öröket küldtek. A sereg egy része a hadihajókkal felfelé

tartott a Dunán. Eközben a császáriak tüzet nyitottak a szemközti oldalon lévő táborból és a hajókról a Dunán.” [fo. 33-A]

Ali pasa, a dunai kapitány a rábízott szigeten már korábban tüzelőállásokat építtetett, négy darab kulunburna ágyút helyezett el, és lövetni kezdett. A Duna mindkét oldalán elhelyezkedő oszmán sereg naszádjai elszánt küzdelembe kezdtek a császári naszádokkal. Az oszmán területről kilőtt ágyúgolyók belecsapódtak a császáriak naszádjába és a hídba, ezért kénytelenek voltak a naszádot összevonni a vár alá [fo. 23-B]. A Cafer pasa vezetése alatt álló szárnynál három darab balyemez ágyút és néhány darab sahi ágyút helyeztek el, majd tűzparancsot adtak ki. Ágyúval és puskával visszaverték az ellenség seregét.

Erdélyből a császári hadsereg ellen négyezer gyalogost és kétezer lovast küldtek a sereg előrenyomulásának megakadályozására, megerősítették az átkelőket, a földalatti alagutat és a lövőállásokat, és ezekre a helyekre külön osztagokat is küldtek. Az oszmán sereg igyekezett védőállásait is tartani, és a támadásra is felkészülni. A síkságról a Duna felé nyomultak előre, a távolság miatt nehéz volt bevenni a sáncokat; de ha az ellenség innen támadna, nincs megfelelőbb hely a lovasaik számára. Az oszmán sereg a Dunán harcolt, a szárazföldi erők parancsnokságára pedig Şarkanlu İbrahim pasát nevezték ki. Az oszmán sereg két irányból támadott, a csatatérre két ágyút, Kerevet palánkára három ágyút, löport és felszerelést vittek. [fo. 30-B] Eközben Veteráni tábornok vezetésével a hét-nyolc ezer fős Habsburg sereg Erdélyből Szegedre érkezett, és szerettek volna hidat építeni Kerevet palánka közelében. [fo. 34-A]

Az író szerint az oszmánok naszádjai az éjjel megsemmisítették a keresztény hajókat, Szerém és Titel bégjei katonáikkal a seregben szükséges feladatokat elvégezték, de az éjjel-nappal folyó harc miatt meglehetősen nehéz volt a védőállások javítása. [fo. 34-A–34-B]

A parancsnokok óvakodtak a veszteségeket a nagyvezérrel tudatni. Az osztrák sereg sikere a birodalom becsületében is kárt tett. A tatár sereget is megverték. Az oszmán hadvezérek követet küldtek a nagyvezérhez, hogy tájékoztassa őt a harcok állásáról. Úgy döntöttek, hogy maradjon minden katona régi saját állásában, senki ne mozduljon az esős idő miatt. Míg a tatár sereget legyőzték, az oszmán sereg továbbra is folytatta a harcot. A nagyvezér a had bal szárnyánál, a dombtetőn volt. [fo. 34-B]

A fővezér és a nagyvezér a jövőbeli stratégiáról tárgyaltak. A nagyvezér által minden nap rendszeresen kiküldött szolgák tudatták, hogy a védőállások még kicsik. Ekkor parancs jött, hogy minden katona menjen a szolgálati helyére, és aki az eső miatt

nem végzi el a feladatát, azt megölik. A nagyvezér ellenőrizte a védőállásokat, majd a janicsárok hadtestéhez ment. Hosszan tanácskozott a janicsárok agájával a harc állásáról, a had állapotáról és az esetleges békekötésről a császári sereggel. [fo. 35-A]

A védőállásokat, a földalatti alagutakat, a tüzelőállásokat és az ellenség helyzetét is megvitatták. Tudatták a nagyvezérrel, hogy hadifelszerelésben és munícióban nincs hiány. A megbeszélés így véget is ért, és megparancsolták, hogy Belgrádból induljanak a hit ellenségeire. A sereg útra kelt, majd Zimony vidékére ért. Itt tanácskozást tartottak arról, hogyan ütközzenek meg az osztrákokkal. Napközben a sereget letelepítették egy biztos helyre, éjjel pedig a védelem biztosítására őrzőket küldtek ki. [fo. 35-B]

Az oszmán hadsereg készen állt a végső ütközetre, hogy a császáriakat megsemmisítse. Nyolc nap és éjjel vonultak a hatalmas és erős szekérkaravánok. Zrínyi emberei és a Batthyányiak jöttek Eszékről segíteni, sőt, még Erdélyből is csatlakoztak a sereghez. A nagyvezér azt akarta, hogy a sereg még néhány napig kitartson, és teljesítse a parancsokat. Ha a felszerelésben hiány mutatkozik, akkor azt rögtön tudassák vele, és annak pótlására is parancsot adott. Ugyanakkor parancsba adta a védőárkok ásásának folytatását, és ezek védelmét is. [fo. 36-A]

Ezen az éjjelen az ellenség támadott, de sikertelenül, így visszavonultak, az oszmán flotta ágyúgolyói az ellenséges gályák egyikébe csapódtak. Hír érkezett, hogy az ellenség különböző csapdákat állított az oszmánoknak. Az átkelőkn a gyaurokra golyózáport zúdítottak. Háromezer lovasból csapatokat alkottak, átkeltek a túlpartra, egészen a táborig jutottak, elértek a csatamezőig, harcoltak, majd csatlakoztak az iszlám sereghez. A Duna felső szakaszánál a hadihajók összetalálkoztak a császári hajókkal, majd Futak irányába menekültek. A visszavonuláskor néhány hajó kárt szenvedett. Két hajó élelemmel tele eljutott a katonákhoz.[fo. 26-B] Ezen az éjjelen Eszék irányából kétezer katona érkezett segítségül hajóval. A Dunánál ágyúval és puskákkal harcoltak. A császáriak puska lövéseire az átkelőknél lévő gázik puskatűzzel válaszoltak. Azért, hogy bajtársaik ne essenek el az ellenség támadásakor, néhány katona bátran szembeszegült az ágyúkkal és a puskákkal. Félóráig nem dördült el egyetlen fegyver sem szemből. Az átkelőn a katonák és a feladatot teljesítő flotta katonái készenlétben álltak. [fo. 27-A]

Ezen az éjjelen parancs érkezett a védőállások megnagyobbítására, javítására és újbóli felállítására. Kibontották a harci zászlókat. A szükségtelen harchoz ragaszkodók azt állították, hogy az iszlám területen ágyúkat állítottak fel. Az ágyúkkal szemközt sepet védőállásokat helyeztek el. Az íjászok kezétől sok gyauro meghalt: a

harc módban steppa technikát is alkalmaztak.[fo. 27-B] Az oszmán sereg reggelig barikádokat épített, reggel átkeltek a Duna túlsó partjára, és amint szembekerültek a császáriakkal, védelmi vonalaikat megerősítették. Az ütközetekben az ellenség csoportokat alkotott. Ezeken belül sátrakat állítottak, és az oszmánok ellen vonultak. Az ütközetek után az oszmán sereg oldalán lévő földsáncokhoz három balyemez ágyút helyeztek el. Estére ezekhez még hat ágyút hoztak Eszékről. A Duna túlsó partján ezen az éjjelen a császáriak hadműveletbe kezdtek az oszmán flotta ellen. Ezért nyolc darab balyemez ágyút hoztak. A Duna menti síkságon található szigetre kolunburna ágyúkat helyeztek el. Parancsba adták, hogy lőjenek vele a császáriakra.[fo. 28-B]

A harcok során mindig hátrahagytak a sátraknál egy őrt, az odarendelt katonák pedig nem hagyták el védőállásaikat. A vesszősáncot javították, a védőállást tisztították. A szárazföldi erők parancsnokságára pedig Şarkanlu İbrahim pasát nevezték ki. Az oszmán sereg két irányból támadott, a csata három órát tartott, az ellenség vereséget szenvedett. Az oszmánok a csatatérre két ágyút, Kerevet palánkára három ágyút, löport és felszerelést vittek. A menekülő ellenséges katonák közül tizenötöt elfogtak, és a nagyvezér elé vitték.[fo. 30-B] De éjjel-nappal zuhogott az eső, és a sár is nehezítette a haladást. Közben a tatár had egy része a Duna alsó részéhez ért, egy kis idő múlva pedig elállt az eső. Az oszmánok, kihasználva a lehetőséget, hevesebb küzdelembe kezdtek. [fo. 31-B]

Hír érkezett a védőállások hiányosságairól, ezért parancsba adták, hogy azokat be kell fejezni. A folyó túlsó partján harcoló Gazi Giray, Saadet Giray kán és az ötezer fős tatár had a Monostor nevű helyen megtámadta a keresztény sereget. Ezután Futak vidékéről a császári sátrakat összeszedték. A kétezer tatár katona, amikor megérkezett, zsákmányt gyűjtött. A zsákmánnyal visszatérők tanácskoztak a parancsnokokkal. A parancsnokok inkább azt akarták, hogy a teljes sereg gyűljön össze, és így folytatódjon a harc. Így a sereg ellenállása is növekedett volna. [fo. 32-A–32-B]

A tatár sereg segítségével négyezer császárit pusztítottak el. Fosztogatás kezdődött. Nem maradt idő a sáncok megerősítésére. Ágyúval és puskával kellett harcolni, nem volt más lehetőség. Ekkor Kerevet palánkára öröket küldtek, miután a császáriaktól megszerezték két hajót. A sereg egy része hadihajókkal felfelé tartott a Dunán. Eközben a császáriak tüzet nyitottak a szemközti oldalon lévő táborból és a dunai hajókról. [fo. 33-A]

Egy ember érkezett a Kerevet palánka védelmével megbízott Şarkanlu İbrahim pasától. Segítséget kért, hogy az ellenség támadó hajóinak ellen tudjanak állni,

és elmondta, hogy háromezer keresztény hajókkal tart feléjük. 1500 katonát és 500 tatár katonát küldtek oda, és odarendelték még a nikápolyi Ali pasát, hogy a szárazföldről, Szerém és Ítil bégjeit pedig hogy a hajókról biztosítsák a védelmet. Négy órán keresztül tartott a harc, Kerevet palánkát bekerítették. Szerém és Ítil bégjei katonáikkal a seregben szükséges feladatokat végezték el, de az éjjel-nappal folyó harc miatt meglehetősen nehéz volt a védőállások javítása. [fo. 33-B]

Az esős idő miatt nem működött az oszmánok stratégiája, emiatt parancs érkezett, hogy a védőállások még kicsik, minden katona menjen a szolgálati helyére, és aki az eső miatt nem végzi el a feladatát, azt megölik. [fo. 35-A] Biztosították a Kerevet palánkával szemközti híd építését, és a várral szemközti muszlimok védelmét. Az iszlám sereg egyik fő vonulási útján úgy határoztak, hogy segítséget küldenek Gyulára és Temesvárra. De mivel ez a segítség 30-40 nap alatt érne oda, úgy döntöttek, hogy a sereg a korábban kijelölt védőállásokból nyomuljon előre. Ezt az ötletet a nagyvezér visszautasította. [fo. 36-A]

D. A visszavonulás

Már nem maradt idő, hogy a sáncoknál elhelyezkedjenek, és egy lépést is tegyenek. 23 napig tartották körülzárva Péterváradot, de az állandó esőzések miatt nem lehetett tovább a futóárkokban maradni. Ezért éjjel tábort bontottak, és még az éjjel a Belgrád előtti Verecsár-völgyben letáboroztak, néhány ágyút vittek át, következő este pedig a többi ágyút és a puskákat. Ezeket szekerekkel a flotta hajóira tették, hogy Belgrádba küldjék. Fontos volt, hogy az oszmán seregnél is maradjon 25 ágyú. A gyalogosok elhagyták a barikádokat. A lovasok másfél órával később távoztak.[fo. 37-B]

A szállítandó ágyúk elé négy-öt lovat fogtak. De míg a császáriak ágyúi eljutottak a csatamezőre, az oszmán ágyúk egy része az eső miatt a sárba ragadt. A nagyvezér úgy parancsolta, hogy az ágyúk a lovakkal együtt jussanak el a csataterre. Így az ágyúkat kiszabadították a sárból. Az oszmán flotta hajói elértek a Karlóca nevű helyre. A seregnél vontatták az ágyúkat és a hadifelszerelést. Zimony volt a harmadik állomáshely, itt sátrat vertek, majd Belgrádhhoz érve tábort vertek.[fo. 37-B] A nagyvezér elrendelte, hogy a határon lévő Temesvár és Gyula várába felszerelést küldjenek, és mert a várakat védeni kell, később segítséget fognak küldeni.[fo. 38-A] Eközben a velenceiek megtámadták a Földközi-tenger Sakız nevű szigetét. Hír érkezett,

hogy a védelemben hanyagság mutatkozott, amely miatt az itteni oszmán sereg nehéz helyzetbe került. [fo. 39-A]

A nagyvezér Cafer pasát, a ruméliai beglerbéget 12 béggel, janicsárokkal, szpáhikkal, szilahdárokkal és gönüllükkel Temesvár védelmére küldte. Nyolcszáz önkéntes szilahdár és szpáhi 15 akcséval, háromszáz janicsár tíz akcséval kétszáz cebeci és hatvan topcu ment Temesvárra. A sivasi beglerbéget ötszáz szpáhival, 18 akcse és a janicsárokat tizenöt akcse fizetéssel Gyulára rendelte. Háromszáztizennégy yük akcsét, mely a gyulai és a temesvári őrség zsoldja volt, biztonságosan eljuttatták Pancsováról Temesvárra.[fo. 38-B] Mivel azonban tizenkétezer emberrel Veteráni őrizte a Maros átkelőit, ezért a Gyulára küldendő zsoldot és élelmiszert Temesvárott hagyták azzal, hogy a tél beálltával juttassák el Gyulára.⁵¹

A Pétervárad vidéki események miatt az itteni tábor segítséget kért, és hír érkezett a Száva partján garázdálkodó hajdúkról is. A Duna torkolatánál lévő parancsnok hibájából serege szétszéledt. Erről is érkezett hír. A hajdúkat az oszmán sereg szétverte. Mehmed agát a kul kethüdát, Pancsova védelmére rendelték. Mahmud agára a zağarcıbaşıra ruházták át a kul kethüda feladatát. Így a zağarcıbaşı, sansoncubaşı, turnacıbaşı és a kethüda helye megváltozott. [fo. 40-A]

A magyar és rác naszádok nemsokára 20, gabonával megrakott oszmán hajót fogtak el a Tisza torkolatánál. Emiatt a nagyvezér serege válságos helyzetbe került. A napló írója azonban nem beszél ezekről a fejleményekről. Ugyanakkor az oszmán hadseregben járvány tört ki. Ehhez hozzájárult a majdnem nyolc napig tartó eső, ami az árkokat vízzel töltötte fel, és lehetetlenné tette az ott tartózkodást. A nagyvezér ekkor haditanácsot tartott, ahol a Belgrádba való visszavonulásról döntöttek. Caprara nem készült komoly üldözésre, csak néhány huszárszázadot küldött Belgrád felé.⁵²

Még az éjjel szükségessé vált, hogy több ágyút az eddigi helyéről visszavigyenek, a többivel és a muskétákkal a császáriak még a következő nap déléig egyfolytában lövettek. A rossz időjárás, az élelmiszer és a felszerelés hiánya miatt nemsokára Gyula is a császáriak kezébe került, és így csak Temesvár maradt Magyarországon, az oszmánok hatalmában. Ezután a többi ágyút is a császári hajóhadra rakva a kocsikkal és egyéb hadiszerekkel együtt Belgrádba szállították. Háromnapos menet után 1694. október 14-én az oszmán hadsereg Zimonynál letáborozott.⁵³

⁵¹ Joseph von Hammer, *Archiv für Geschichte*, 588-589.

⁵² Doberdoi Bánlaky József, *A Magyar Nemzet Hadtörténelme*, 17. rész, 445.

⁵³ Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., 555.

4. A hadjârati napló

2-B

1. velî nimetimiz efendimiz ‘Ali Paşa yesserullah mayirid ve mayeşa hazretleri hicret-i nebeviyye
2. ‘aliyye-i ifzal’ül salavat ve ekmel t-tahiyyenin bin yüz beş senesinde Engürüs
3. seferine me’mur olub taraf-ı hümayun-i şehriyariden istisal-i ehl-i dalal
4. için ba’s ve irsal olunduklarında bu sefer-i zafer eserde mekamin-i gaybiyyeden
5. ruz be-ruz bürüz eden vekayi’-i yevmiyyeyi sebt ve tahrir-i mafû’z-zamir-i abad-i fakir
6. olub lakin tabi’ heves-i ferma bu temenna-yi tasavvur peymayı ifrag-ı kalıb-ı imla
7. etmek istedikçe ‘adem-i isti’dad ve istiftaa’tim mumana’at ve bu fende kusur-i
8. sına’atim keff-i kalem cerai’t ittiğinden naşı keşmekeş-i ikdam ve ihcamda
9. bir kaç gün mütekalib ve mütereddid oldum akıbet münşiyân zamandan
10. ba’zı ihvan cenablarına iltica ve bast-i temhidat rica edüb bu me’mulün
11. nakş-i ceride-i husul olmasın temenna eyledim amma mültemesim karin-i kabul olmayub
12. kimi bu kadar işgal-i kesireye mübtela iken her gün iktinas-i şevarid-i hayal
13. damine düşmek ne beladır deyü arz-i kelal ve kimi vakayı’-i yövmiyyeyi
14. istikşafından istinkaf ile izhar- ı acz ve melal ve kimi dahi üzr-i ahir ile
15. cevab-i ye’s iştimala tasaddi eylediklerinde bu hakir ‘adimmü’l-istita’a bu asar-ı celilenin
16. iza’a

3-A

1. iza’a reva görmeyüb ma’kule bina tertib ve imla ve telfik
2. ve inşasına şuru’ettim ve ekseriya de’f-i müverhiyn olan efrat ve mübalağayı
3. terk edüb beyan vaki’ ile iktifa eyledüm bu küftar perişan atvara fazza-i
4. enzar intiza eden evvel’ül ibsardan rica olunur ki cürmüne mu’terif
5. olan miskin yekdir andan ki ola ta’at bin mazmun-i meskenet karimini
6. melhuz dide-i i’tibar edüb vakıf oldukları sehv ve zelev ve hata

7. ve hallinden iğmaz ibelki mürüvvet buyurub kalem-i kerem ile tashih ve salahında
8. i'razraz buyurmyalar hata ve sehv birle vakt-i tahrir galatlar düşse
9. ker nevek kalemdan benan-i lutf ile tashih kılmak ba'id olmaya ashab-ı kerimden
10. bi'l-lah'ul tevfik illa'ül icabet cedir ve hakik serdar-ı ekrem ve vezir-i azam
11. Ali Paşa hazretleri 1105 senesi zilkadesinin beşinci günü
12. Edirne sahrasından hareket ve mütevekkilen illa'l-lah Engürüs tarafına atf-ı i'nan-i
13. 'azimet edüb ol gün şevketlü ve kudretlü ve azametlü padişahımız Sultan Ahmed Han
14. hallada allahu te'ala hilafete ila yevmü'l-karar hazretlerine bir sa'at mesafede münasib
15. olan mahalde sayban kurulub asakir-i islam tertib-i alay ile mukabelelerinden

3-B

1. güzar edüb sa'adetlü vezir-i azam hazretleri saye-ban-i şehriyarı olduğu
2. mahalle-i karib geldiklerinde agayan-i rikab-i hümayun istikbal ve dar'üssa'ade
3. ağası için kurulan çadır nüzul buyurulub kahve ve şerbetden sonra
4. bab'üssa'ade ağası ile silahdar ağa gelüb huzur-u hümayuna da'vet
5. ve darüssa'ade ağası önlerince sür'at edüb rikab-i hümayun-i
6. sa'adet-makrun ile şeref-yab ve nevaziş-i iltifatla şadab buyurulub
7. rikab-i hümayun kaymakamı 'Abdullah Paşa dahi huzur-i şehriyariye da'vet
8. ve ser-a-sere kaplu kürk ile elbas-i hil'at buyuruldu ba'dehu ağayan-i
9. rikab-i hümayun ve dar'üssa'ade ağası dahi gidüb şevketlü ve mahabbetlü
10. padişahımız ile sadrazam hazretleri yarım sa'at mikdarı تنها kalub
11. müzakere ve mükalemeden sonra sadr-i a'zam hazretlerine dahi iki sevb
12. seraserlere kaplu samur kürk elbas ve mazhar-i dua-i hayırları olduğunu
13. ihsas edüb veda' ve rahş sebükseyre süvar olub mukabele-i şehriyariden
14. tertib-i alay güzar eyledikleri ol gün sadr-i a'zam hazretleri ferace kürk
15. ve sade dikkik ile eğerlenmiş ata süvar olmuşlar idi sair erkan-i divan
16. dahi

4-A

- 1.dahi siyab-i sefer ile binüb esnay-i sefer olmağla tarh-i tekellüf olunmuşdu
- 2.ba'dehu iki sa'at münasib mahalde rikab-i hümayun kaymakamı vezir-i mükerrer 'Abdullah
- 3.tafından yemeklik çadırları kurulub 'azim ziyafetler tertib olunmağla mekan-i
- 4.merkuma nüzul ve bad'et-ta'am kapucıbaşı ağalar sefere me'mur olmayan
- 5.erkân-i devlet bi'l-cümle veda'eylediler faziletlü şeyhü'l-islam Sadık Mehmet Efendi'ye
- 6.hazretlerine ikramen sa'adetlü sadr-i a'zam hazretleri tarafından beyaz çukaya
- 7.kaplu samur kürk ilbas olunub vezir Nişancı Mehmed Paşa ve sadreyn efendiler
- 8.veda' eylediler badehu Kaymakam Abdullah Paşa hazretlerine çukaya Kaplu samur kürk
- 9.bi'l-cümle etba'ına kaftan ve kethudaları Muhammed Ağaya ferrace samur kürk
10. ilbas olunub tertib alayı ile Kemal Çayırı nam mahalle nüzul buyuruldu
11. serdar-i ekrem sipehsalar-i azam hazretleri Trablusşam'dan da'vet
12. olunub mah-i şabanü' l-mu'azzamın yirmi yedinci günü Edirne'ye dahil ve mühr-i vezarete
13. nai'l olmuşlar idi Edirne ve Edirne sahrasında müddet-i ikametleri almış sekiz
14. gün mikdarı olup 'avn-i bari ile tedarik olunub beher yevm ta'yinatları
15. verilen kapuları kullarıdır piyade-i Bosna 1000 nefer, piyade-i Arnavud 1000 nefer, piyade-i Silifke 1000 nefer,

4-B

- 1.piyade-i tüfenkçi 330 nefer, sağ ve sol kol süvari 386 nefer, gönüllüyan ve divanegan 262 nefer,
- 2.tataran 120 nefer, süvari Adana levandatı 300 nefer, ağayan-i enderun ve çukadar ve mehter 250 nefer,
- 3.karakollukci 603 nefer, kapucıbaşı ağayan 130, vacibü'r-ri'aye ber vech-i tahmin 1500 yekün nefer 6751; Kemal Çayırı 3 sa'at
- 4.cısr Mustafa Paşa 3 sa'at
- 5.yevm-i mezburda sipah ve silahdar ağaları Belgrad'a varınca her gün kol
- 6.gezüb ve yolların sağ ve sol taraflarına adamlar ta'yin edüb fukaranın

- 7.bağ ve bağçe ve ekinlerine tevayif-i ‘askeriden bir ferd dahl ve ta’arruz etmeyüb
- 8.ve müft-i meccanan yem ve yiyecek talebiyle rencide ve te’addi eylememek üzere
- 9.tenbih buyuruldu ve yevm-i mezburda sadr-i ‘azam hazretleri ayin-i ‘osmaniyan
10. üzere bizzat başcadıra çıkub otağ kapuları açılub
11. ve mehterhaneler çalınub fukara ve mesakin ve erbab hacatın işleri
12. görülmek üzere divan olmağa mübaşerat ve inşa’l-lahu te’ala her menzilde
13. bu kai’deye ri’ayet olunmak üzere serçavuşan ve erbab-i divana tenbih
14. buyuruldu Menzil-i Harmanlı 6 sa’at, Menzil-i Uzunca Abad-i Hasköy 6 sa’at , Menzil-i Kayalı 6 sa’at
15. yevm-i mezburda Kastamoni sancaklarının zu’ama ve erbab tımarı ordu-yi hümayuna
16. mülhak

5-A

- 1.mülhak oldular Menzil-i Papaslar 6 sa’at yevm-i mezburda Filibe kadısı ve agayan-i devlet
- 2.hazret-i sadr-i a’zam-i istikbal eylediler Menzil-i Filibe 6 sa’at yevm-i mezburda yeniçeri
- 3.ve cebeci ve topçu ocakları üç gün mukaddem Filibe’ye dahil olmuşlar
- 4.idi cümlesi alaya çıkub sadr-i a’zam hazretleri dahi tertib-i alay ile
- 5.yemeklikden hareket ve vasat-i şehirden geçüb otağa nüzul buyurduktan sonra
- 6.piyade ‘askeri alay gösterdiler fi 21 Z(ılka’de) yevmi mezburda Anadolu tarafından
- 7.dokuz bayrak yeniçeri ordu-yi hümayuna mülhak oldular fi 22 Z yevm-i mezburda
- 8.dahi beş bayrak yeniçeri geldi fi 25 Z yevm-i mezburda yeniçeriocağı
- 9.ileriye gitmek ferman buyuruldu fi 27 Z Filibe menziline altı gün ikamet
10. olunub ertesi hareket olundu Menzil-i Tatarbazarı 6 sa’at menzil-i mezburda sadr-i a’zam
11. hazretleri kendü mallarından kırkar kuruş bahşiş ve be-her yevm ta’yinatları verilmek
12. üzere tahrir buyurdukları bin nefer kırmızı bağrıklı ve ma’-i şalvarlı
13. tüfenk endaz Silifke levendatı ordu-yi hümayuna mülhak oldılar ve yevm-i mezburda
14. bir zımmi ahar-i ’amden alet-i ceriha ile darb ve katl eyledüğünü ikrar

15. ve hüccet-i şer'iyeye olmağla kısas olındı ve menzil-i mezburda bir gün meks

5-B

1. olunub ertesi hareket buyuruldu Menzil-i Yeniköy 4 sa'at menzil-i mezburda Sivas
2. Beğlerbeğisi Mahmud Paşa eyalet askeri ile ordu-yi hümayuna mülhak oldular
3. menzil-i ihtimam 8 sa'at bu mahall derbend olub iki yolu vardır bir yolu Kapulu bir yolu
4. Kız Derbendi demekle ma'aruftur cebehane ve tophane mühimmatları ve toplar
5. Kız Derbendi ve sadr-i a'zam hazretleri Kapulu Derbendi'nden ishal vech
6. üzere mürur buyurdılarve derbend-i mezburlarda ekser-i eyyamda haydud
7. eşkiyası tecemmi'edüb murur ve ubur eden ebnayi sebîle tea'ddi eylemek
8. mü'tadları olmağla Kız Derbendi'nde kadimden ta'yin olunan derbend-i Çiyandan
9. maa'den Bazarcık Kazası'ndan seksen nefer tüfenk-endaz martalos ihrac
10. ve dergah-ı âli müteferrikalarından İbrahim Mübaşir ve kapulu derbendine dahi
11. kadimi neferatından maa'den Samakov kazasından seksen nefer martalos ihrac
12. ve üzerlerine Filibe Nazırı Ahmed Ağa ta'yin buyurılıb 'asakir-i islam sefer-i hümayundan
13. 'avdet edince bir şeyi zayi' ve telef olmak ihtimali olur ise mübaşirlerine
14. tazmin etdirilmek üzere ferman buyuruldu Menzil-i Yenihan 6 sa'at mahall-i mezburdan
15. Sofya'ya gelince ve aralıkda Kazasker Derbendi demekle ma'aruf
16. muhafazaya

6-A

1. muhafazaya muhtac olmağla kurbunda olan kuranın on 'aded 'avarız
2. haneleri ref' ve altmış nefer tüfenk endaz ile muhafaza eylemek üzere te'ahhüd
3. etmeleriyle Sofya mütesellimi dahi mübaşir ta'yin buyuruldu Menzil-i Sofya 6 sa'at yevm-i mezburda
4. yeniçeri ocağı vesai'r ocaklar halkı selama durub tertib-i alay ile
5. kenare-i şehirden güzar olunub Bali Efendi Tekyesi'ne nüzul olundu sadr-i a'zam
6. hazretleri otağa geldiklerinde piyade 'askeri alay gösterdiler fi 22 Z
7. yevm-i mezburda defterdar İsmail Paşa Kilis Sancağı ile Gabelle Kal'esi'ne

8. me'mur ve başmuhasebe hulefasından Halil Efendi şıkk-i evvel defterdarlığı
9. ile mesrur oldu ve yevm-i mezburda Aydın tarafından sekiz bayrak yeniçeri
10. 'asker-i hümayuna mülhak oldular fi 23 Z yevm-i mezburda Gabelle Kal'esi'ne Venedik
11. keferesi müstevli olduğu haberi vürud edüb imdad taleb etmeleriyle
12. sabıka yeniçeri ağası olup bervecch-i arpalık hüdavendigâr sancağı mutasarrıfı
13. Abdullah Paşa ve sabıka cebecibaşı olup bervecch-i arpalık Beğşehir
14. Sancağı Mutasarrıfı Muhammed Paşa mükemmel kapuları ile me'mur ve ta'yin buyuruldu fi 24 Z
15. yevm-i mezburda altı bayrak yeniçeri ve İçel ve Tarsus sancaklarının

6-B

1. zu'ama ve erbab-i tımar-i mü'esker-i hümayuna mülhak oldılar fi 25 Z yevm-i mezburda
2. Karaman Beğlerbeğisi Mustafa Paşa ve Hamid Sancağı mutasarrıfı Süleyman Paşa
3. ve Kastamonu Sancağı mutasarrıfı İbrahim Paşa ve 'Ayınteb Sancağı mutasarrıfı
4. Abdülkadir Paşa ve Akşehir Sancağı mutasarrıfı Abdülnebi Paşa ve beş bayrak
5. yeniçeri Ordu-i Hümayun'a dahil olup alay gösterdiler fi 26 Z yevm-i mezbur
6. tatar askeri ile celadetlü Selim Giray Han Hazretleri Akkirman hududuna
7. dahil oldukları haberi vürud eyledi fi 27 Z yevm-i mezburda bölük-i
8. erba'ocaklarına müceddeden tahrir olunan yedi yüz mikdarı sipah neferatı
9. alay gösterüb bin üç yüz yirmi yedi nefere baliğ oldu ve altı bayrak
10. yeniçeri dahi geldi fi 28 Z yevm-i mezburda Diyarbekir Eyaleti evvel baharda
11. mükemmel kapusu ile sefere gelmek üzere sabıka Van Beğlerbeğisi İsmail Paşa'ya
12. ihsan buyuruldu yevm-i mezburda İvreça ve Pilevne ve Lofça ol havalide
13. zuhur eden haydud eşkiyanın def'i için mahsus gedikli ağaları ta'yin
14. ve sefere me'mur olmayan a'yan-ı vilayet ve darb ve harbe kadr eylediler
15. vilayetlerini muhafaza eylemek üzere ferman buyuruldu fi 29 Z yevm-i mezburda
16. Samakow

7-A

1. Samakow tarafından ze'ameti olan Turna Ahmed namında bir kimesneden üç yüz
2. mikdarı re'aya Divan-i Hümayun'da teşekki edüb murafı'-i şer' olunub
3. ashab-ı hukukun hakları alıverüldükden sonra katl olundu ve yevm-i mezburda
4. yeniçeri ocağı ilerüye gitmek üzere ferman buyurulub altı bayrak yeniçeri
5. Anadolu tarafından gelüb ocaklarına mülhak oldular Anadolu tarafından gelecek
6. tava'if askerinin irişmeleri ve asker-i Tatarın intizarıyla Sofya menziline
7. on bir gün ikamet olunub ertesi hareket olundu Menzil-i Halkalı 6 sa'at
8. Menzil Sarıyurt 7 sa'at yevm-i mezburda Deruğman Derbendi'nden 'ubur olunub
9. muhafazaya muhtac olan mahallerden olunmağla piyade ağalarından seksen dört
10. nefer ile Hüseyin Ağa ve altmış nefer ile Mehmed Ağa ta'yin buyurulub Şehirköyü'ne
11. gelince bu aralıkda Kuruçeşme nam mevzi' doksan nefer ile Mehmed Ağa
12. ve Sokova cistrine altmış üç nefer ile Halil Ağa me'mur olub ve Sokova
13. cistrinde hala Eskişehir sancağı beği Halil Beğ muhafız edüb haydud
14. eşkiyası zuhur eder ise Diragoman nam mahalleden Kızıl Bayır'a varınca muhafaza
15. ta'yin olunan piyade levendatı ile ittifak edüb üzerlerine varılmak üzere ferman

7-B

1. buyuruldu menzil 5 sa'at mukabele-i Şehirköyü yevm-i mezburda re'aya fukarasının
2. bir kimesneden zulm te'addisi ve haydud eşkiyasının istilası tefahhus
3. ve tecessus olunub re'ayanın bazıları muhafızları olan Halil Beğ'den
4. müteşekki ve bazıları hoşnud olub üzerine şer'a isbat olunur mevad
5. zuhur itmeyüb ancak muhafaza-i merkumdan def' ile te'dib olundu ve kasaba-i
6. mezbur istila-i kefereden hali ve harabe olmağla kadıları sakın olacak
7. mahal olmadığı i'lam olunmağla kabil sükena mertebesi bir hane tedarik olunmak
8. üzere akçesi Beyt'ül Mal-i müsliminden verildi ve kaza-i mezbur ahalisi
9. kendi ittfakları üzere tedarik eyledikleri beş bayrak martalos kema fi' l-evvel
10. kurasını muhafaza eylemek üzere tenbih buyuruldu Menzil-i Musa Paşa Palankası 6 sa'at Palanka-i merkumun
11. kadimi neferatından maa'da yetmiş yedi nefer ile süvari ağalarından Halil Ağa
12. ta'yin buyuruldu Menzil-i Niş 9 sa'at Musa Paşa palankası ile Niş arasında vak'i

13. Kızılbayır dinmekle ma'ruf mahuf ve muhatara mahallde muhafaza eylemek üzere
14. kadimi neferatından maa'da seksen nefer ile piyade ağalarından Ömer Ağa ta'yin
15. buyuruldu ve yevm-i mezburda Arnavudluk tarafından Hüseyin Paşazade İsmail Bey
16. ve Kaplan

8-A

- 1.ve Kaplan Paşa biraderi 'Ali Bey mübaşeretleriyle iki bin miri ve bin nefer
- 2.sadrazam hazretlerinin neferatı üç bin nefer güzide tüfenk endaz istikbal
- 3.edüb alay gösterib kırmızı boğasiden nimten ve ma'i boğasi
- 4.çaltıyan ihsan olundu fi 28 Z ağalarına akçe teka'üdlük
- 5.yüzbaşılara dokuz bayrakdar ve başçavuşlarına yedişer ve neferat
- 6.bayrakdarları ve çavuşları ve on başlılarına yedişer ve neferata beşer akçe
- 7.terakkiler ile sipah ve silahdarandan beşer yüz nefer terakkili serden geçdi
- 8.yazılıb beş yüz nefere bir ağa ve her yüz nefere bir yüzbaşı ve yüz nefere
- 9.on nefer onbaşı ve yüz nefere bir bayrak ve her bayrağa bir çavuş her
10. beş yüz neferde altmış sekiz zabıt olmak üzere beher yevm birer çift nan
11. ve yarım yem arpa ve beşer nefere bir vakiyye lahm ve müceddeden sipahilik murad
12. edenlere onar akçe istida ve bu uslub üzere zabıtları ve ta'yınatları
13. verilmek üzere sipah ve silahdardan beşer yüz serden geçti ve bir def'a
14. dahi sipah ve silahdardan beşer yüz terakkili mecmu' iki bin serdengeçdiden
15. ma'ada olmak üzere ve beşer akçe terakkiler ile beşyüz nefer cebeci serdengeçdi

8-B

- 1.dahi ferman buyuruldu fi 10 Z(ilhicce) yevm-i mezburda 'iyd-i adha vaki olub
- 2.ordu-i hümayunda bayram namazı kılınmak ve kurban zebih olunmak esnayı sefer
- 3.olmağla terk olunub murad edenler Niş kasabasında 'iyd-i adha namazını
- 4.eda eylediler ve ka'ide üzere sadrazam hazretleri ile bayramlaşmak
- 5.dahi terk olunub ziyaret tarikiyle her kes gelüb 'arz-ı 'ubudiyyet eylediler
- 6.fi 11 Z yevm-i mezburda Maraş Beylerbeyisi Hasan Paşa ordu-i hümayuna mülhak

7. oldu yevm-i mezburda bölük-i erba ocaklarına müceddeden tahrir olunan
8. neferatın esamileri tevzi' olundu ve yevm-i mezburda bir kaç seneden berü
9. ol havalide ebna-i sebili garet eden haydud eşkiyasından
10. nam-ı zımi haydudbaşı ahz olunub katl olundu menzi Aleksiniçe 6 sa'at Baymurbayır
11. ta'bir olunur mahuf mahalle yüz elli nefer piyade ile Şaban Ağa ve kırk beş
12. nefer ile süvari ağası İsmail Ağa ta'yin buyuruldu ve yevm-i mezburda
13. Maraş Beylerbeyisi Hasan Ağa 'asakir-i islama dümdar ta'yin olundu
14. Menzil-i Kınalıoğlu Çiftliği 6 sa'at Rajna Palankası'nda yetmiş altı nefer ile Muhammed Ağa Devebağırdan
15. nam mahalle varınca iki yüz nefer piyade tüfenk endaz Arnavud levendatı ve iki yüz on
16. nefer

9-A

1. nefer ile ber vech ocaklık hassa mutasarrıfı olan Hocaşade
2. Eyüb Paşa ta'yin buyuruldu Vidin ile Niş arasında Bana namında
3. bir kasaba ve kurbunda bir taş kulesi vardır istila-i kefereden
4. ahalisi perişan ve kasabası harab olub ziyade haydud mecmi'-i
5. ve murur ve ubur eden ebna-yı sebili rencide ve te'adi üzere oldukları
6. i'lam olunmağla kasaba-i mezburun palankası müceddeden ta'mir ve neferatı
7. üç yüze varınca tekmil ve tahrir olunmak üzere mübaşirler ta'yin buyuruldu menzil-i
8. Yerakin 6 sa'at ol havalide ve taşlar ve becenelerde sakin olan re'aya
9. tai'fesi mecmu-i tekalifden mu'af ve ibtida senesinde öşür dahi
10. alınmayub ve haydudluk edenler fi-maba'd ra'yyet kabul edüb şekavetden
11. feragat ederler ise gelüp palankalar etrafında tevattun eyleyüb edna
12. cizyesiyle zira'at eyledikleri mahsulatın 'aşarını vermek üzere
13. istimalet kağıtları gönderildi Menzil-i Yagodina 5 sa'at Morova Nehri
14. Yagodina ile Perakin Palankaları arasında vaki' bir nehr-i 'azimdir mukaddema
15. nehr-i mezbur üzerine cısr binasına gedüklü çavuşlardan Mahmud Ağa ta'yin

9-B

- 1.olunub mahall-i mezburda metin ve müstahkim köprü hazır bulunmağla ‘ubur
- 2.olunub muhafazasına ber vech-i arpalık Malatya Sancağı’na mutasarrıf
- 3.Hasan Paşa kapısıyla ve hane ‘askerinden dahi iki yüz nefer tüfenk endaz
- 4.mecmu’i beş yüz nefer olmak üzere ta’yin buyuruldu Menzil-i Batçına 6 sa’at
- 5.Devebağırından namıyla meşhur olan derbend ve haydud mecmu’i ve nefis’ l-emr
- 6.bir mahuf ve muharebe mahallde vaki’ olmağla muhafazası lazım olub
- 7.Ohri Sancağı’na mutasarrıf ‘Ömer Paşa ve altı yüz otuz nefer levendat ile
- 8.hassa ağaları ta’yin olundu Menzil-i Hasan Paşa 6 sa’at Menzil-i Kular 6 sa’at
- 9.bundan akdem Rumeli Beylerbeyisi Mahmud Paşa ve eyalet ‘askeri Temeşvar
10. ve Gyula kal’elerine zeha’ir nakline me’mur olmuşlar idi selamet birle
11. teslim ve ‘avdet olunub Rumeli beylerbeyisi Sebukbarice gelüb
12. sadrazam hazretlerine buluşduklarında du’a-yi hayırlarına mazhar olub
13. ve da’ mahallinde çukaya kaplı samur kürk elbas buyuruldu Menzil-i Hisarcık
- 5 sa’at
14. yevm-i mezburda ordu-i hümayun doğru Hisarcık menziline gidüb
15. mahall -i mezbur Semendere’ye bir buçuk sa’at olub kal’e-i merkum sehad-i mansurenin
16. nehr-i

10-A

- 1.Nehr-i Tuna üzerinde bir lazimli kal’esi olmağla sadrazam hazretleri
- 2.sebukbarce varub cevab-i erba’sını geşt ve güzâr neferat ve cebehane
- 3.ve tophanesi ve iç hisarı görölüb andan saye-ban kurulduğı
- 4.mahalle nuzul ve ba’de’-t-ta’am donanma-i hümayun şaykalarına süvar ve Hisarcık
- 5.menziline doğru ‘azimet buyururlar bu hakir dahi sa’adatlü sadrazam
- 6.hazretlerinin hidmet-i ‘aliyyeleriyle şaykaya ma’en süvar olmuş idim kal’a-i
- 7.merkumdan alarga olunduk da ‘azim şenlikler olub topçılara vesa’yir
- 8.ena’m ve ihsan buyururdu şaykada sadrazam hazretleri ile hademe
- 9.beyninde vaz’ olunan perde verasında mü’tad üzere Ovrâd ve ezkarlarına
10. meşgul olub bu bendelerine Tuna Kapudanı ‘Ali Paşa ile müzakere ve mükaleme

11. ruhsat buyurmuşlar idi beyhude gaybet ve musaviden ise bu sene-i mübarekede
12. donanma-i hümayuna olan himmet evliya-yi na'mın gayret ve himmetleri istinsar
13. ve hakikatı üzere bu varak parçaya tahrir cesaret olundu
14. bar adamet'ul-lahu te'ala Devlet-i Osmaniye Bi-iradeti'l-lahi te'ala âli yevm l-karar te'ali yevm'ül karar
15. bir kaç seneden berü taraf taraf düşman-ı dinin hücumu ve kesret-i seferler iktizasıyla

10-B

- 1.hazine-i 'amireye nev'an müzayeka gelmişdi ve 'alel husus bu sene-i mubarekede
- 2.Venedik keferesinin istilası sebebiyle Eğriboz Kal'ası ve Mora seraskeri
3. Kandiye ve Hanya kal'leleri ve donanma-i hümayun sefineleri müceddeden
- 4.bina olunan yirmi aded kalyonlar ve Belgrad ve Temeşvar ve Gyula kal'leleri
- 5.bil' avnu'l-lah-ı te'ala Engürüs düşmanına mukabele olmak niyeti ile ordu-i hümayun
- 6.ile olan 'asakir-i islam ve 'asker-i Tatara ikram ve Gabelle Kal'lesine
- 7.müstevli olan küffarın def'ine ta'yin olunan on bin mikdari
- 8.'asakir Kamenice ve Azak kal'leleri ve Baba Dağı tarafında olan
- 9.ser'askerin mühimmat-i cebehane ve tobhane ve zehayirleri tedariki
10. ve zikr olunan kıla'da iktiza eden ta'mirat ve mesarif-i sayire
11. ve mevacibat görüldükden sonra yedişer vukiyye doğuş ve dörder
12. saçma toblu ikişer yüz müsellahev levendat ile memlu on 'adet kalliyete
13. ta'bir olunur çekdiri manendi sefineler ve üçer vukiyye gülle atar
14. koğuş ve dörder saçma ve yan tobları ile yüz yirmi ve yüz
15. ve seksen nefer tüfenk endaz ile kırk aded firkate ve üçer tob
16. ve kırkar

11-A

- 1.ve kırkar nefer levendat ile hazır ve müheyya elli 'aded ocakluk ve miri
2. şaykalar 'asker ve tob ve mühimmat geçürmek için dokuzar nefer ile
- 3.üstü açık ta'bir olunur seksen kayık ki bi- 'nayeti'l-lah-i te'ala
- 4.çete kayıklarından ma'ada müretteb yüz seksen pare yelken ve üç yüz

- 5.altmış üç pare tob ve sekiz bin üç yüz altmış nefer olur
- 6.mukaddema Nehr-i Tuna üzerinde yirmi mikdarı ocakluk şaykasından
- 7.ma'ada cenk ve harb için vaz' olunmuş bir pare kayık yoğ idi
- 8.sadrazam hazretleri yüz bir senesinde defterdarlıkları eyyamında
- 9.yirmi mikdarı fırkate ihtira' edüb devlet-i 'aliyyeye kati vafır
10. nef'i müşahade olunmağla elhamdü'l-lah-ı te'ala zaman-i sedaretlerinde bu mertebeye
11. baliğ oldu Menzil-i Hisarcık sa'at yevm-i mezburda Nemçe taburundan Tuna levendatı
12. 'Ali bölükbaşı yediyle iki dil ve Fazlı bölükbaşı mübaşeretiyle haydud getirenlere
13. en'am ihsan buyurulub Adana Beylerbeyisi İbrahim Paşa eyalet 'askeri ile
14. ordu-yi hümayuna mülhak olub Çeşme menziline Belgrad Muhafızı Vezir Ca'fer Paşa
15. hazretlerü gelüb veda' vaktinde ferace çukaya kaplu samur kürk elbas

11-B

- 1.olundu fi 23 Z(ilhicce) yevm-i mezburda yümn-i ikbal ve sa'adet ve iclal ile
- 2.Çeşme menziline hareket ve Belgrad'a iki sa'at mesafede vaki' bir mekan-ı
- 3.mürtefi'a ve tarik-i 'amme nazır mevzi'de mü'tad üzere yemeklik saye-banları
- 4.kurulub ordu-i hümayundan mukaddem Belgrad sahrasına darb-ı hiyam-i aram
- 5.eden Rumeli ve Anadolu 'askeri ve sa'ir mirmiran kanun üzere
- 6.alay göstermek ferman buyuruldu evvela sabıka kapudan olup Anadolu
- 7.eyaletine mutasarrıf Mısırlızafe Vezir İbrahim Paşa hazretleri kapusu halkı ile
- 8.müretteban saye-bana karib geldiklerinde serçavuşan ve agayan istikbal
- 9.edüb ser-a-sere kablu bir sevb-i samur kendülere ve itba'ına yedi 'aded
10. hil'at elbas olundu badehu Anadolu zua'ma ve erbab-i tımarı alay gösterüb
11. on dört sancakdan Kütahya alay beyisi ile çavuşlar kethüdasına elbas-i
12. hil'at mü'tad iken sa'yir senelerden ziyade neferat tedarükine bezl-i kudret
13. ve cümlesi boylu tüfenklü tamü's-silah geldiklerinden müstehak-i 'atıfet olmalarıyla
14. alay beylerine başka başka hil'atlar elbas olundu badehu Rumeli Beylerbeyisi

15. Mahmud Beyzade Mahmud Paşa geçmek üzere ferman buyurub muma ileyh üç bin
16. mikdarı

12.A

- 1.mikdarı piyade ve süvari Arnavud levendatı olub biri birini mütea'kib
- 2.yirmi piyade ve on beş süvari müretteb saz-i alay nūma ve cümlesi
- 3.sıyab-ı surh renk ile dehşet efza cevasıs-i a'da olub hakkane
- 4.bir alay şeca'ati nūma terh eylemişlerdi ki temaşa edenler sadbarın allah
- 5.hezar aferin derlerdi efendimiz dahi gayet pesendide asafaneleri
- 6.olub kendüye ve etba'ına ve alay beylerine hila'tlat elbas ve Rumeli
- 7.beylerbeyileri ve sa'ir iki tuğlu olanlar alay gösterdiklerinde etba'ına hila't
- 8.elbas olunca huzur-u sadr-ı 'alide kıyam üzere meks eylemek mü'tad iken
- 9.ikramen taraf-ı yesarlarında mahsus iskemle vaz' ve bir hila't dahi elbas
10. ve ıslafına olmayabaye'n-nas ikram ile beyn elbas serefraz oldular badehu Delvine
11. Sancağı'na mutasarrıf Kaplan Paşa Avlonya ve Köstendil sancaklarına mutasarrıf
12. Ca'fer Paşa ve 'avarızları mukabelesinde haneden ihrac olunan piyade
13. tüfenj endaz Arnavud levendatı ve Niğbolu Paşası ve yörük beyi ve neferatı
14. yolları ile alay gösterüb elbas-i hila't buyruldu bundan sonra serdar-ı muu'azzam
15. ve sipahselar mükemmel hazretleri de'l-i kadim üzere kallavi ve muvahhidi

12-B

- 1.ve divan rahtı ile eğrlenmiş rahş-i sebeksire süvar olub ol gün
- 2.şatiran-i kantara ta'bir olunan libas ile zerrin tas uzanmışlar idi
- 3.otağa varınca sağlu ve sollu vüzera-i 'izam ve mirmiran-i kiram
- 4.ve umerayi zişan ve a'gayan-i kargüzeran ve sipah ve silahdaran
- 5.ve yeniçeri ve cebeci ve tobçu vesa'ir ocaklar halkı piyade ve süvari
- 6.bi'l cümle 'asakir-i islam muntaziran selam olub dörder beşer kat yerlerinde
- 7.karar ve aram ve redd-i selam edüb sadrazam hazretleri dahi meyane-i 'askerden

- 8.kemal hüzn ve inkisar ve sükûnet ve vakar ile güzer ve gazat-ı islamda
- 9.şeca'at şi'arlık 'ala'imi nümayan oldukça def'-i keder buyuyurlardı
10. 'asakir-i islamın sıgar ve kibar bu makule nizam-ı ahval-i 'alem ile mukayyed
11. zat-ı sûtüde siyerin du'a-i devlet-i zımem alamiyane lazım belki vacibdir
12. rabb'ül'alemin bu din-i mubîn-i habîbi-i Muhammedî hürmetine mağlub eylemeyüb daima
13. nusret ve fırsat ihsan edüb düşmanlarını makhur ede gelmişlerdir
14. ah-i enin ile olan seham-i du'amız ümiddir ki müsadif hedef icabet
15. olub bu sal-i fevz nusret ile mesrur oluruz deyü tefevvuh ve hayr-i fal
16. eylediler

13-A

- 1.eylediler menzil Belgrad fi 23 zilhicce sene 105 yevm-i mezburda otağa
- 2.nuzul buyurulduk da Belgrad muhafızı Vezir Ca'fer Paşa hazretlerine ser-a-sere
- 3.kaplu samur kürk vesa'ir muhafazada olan beylerbeyilere ve zağarcıbaşı
- 4.ve turnacıbaşı ve zabıtana elbas-i hila't buyuruldu yevm-i mezburda
- 5.Nehr-i Sava üzerine cısr binasına mübaşerat olundu fi 24 Z yevm-i
- 6.mezburda Belgrad Kal'ası'nın etrafı ve ta'mir ve termim olunan ve ba'd'el yevm
- 7.ta'mir iktiza eden mahalleri görüldükden sonra derun kal'ede Ca'fer Paşa
- 8.sarayuna varulub ba'de't-ta'am kendülere ferace samur kürk ve etba'ına
- 9.elbas-i hila't buyurulub Bosna tarafından fazlı bölükbaşı mübaşeretiyle
10. tedarik olunan iki bin nefer piyade bu sene levendatı alay gösterdiler
11. fi 25 Z yevm-i mezburda donanma-i hümayun sefineleri mu'asker-i nusret
12. eserden mukaddem Belgrad kurbunda Kayaburnu nam-ı mahalle vusul ve ordu-yi
13. hümayun Belgrad sahrasına nuzul eyledikden sonra alay göstermek
14. üzere ferman buyurulmuşdu yevm-i merkumda dahi derun kal'ede Nehr-i Sava
15. üzerinde olan Ca'fer Paşa sarayına serdar-ı islam ve vezir-i 'azam

13-B

- 1.hazretleri varub eyyam-i muvafık ile yekpare-i badban küşa ve her biri
- 2.güya bir nehenk-i derya vaga avaze-i surna ve nefir ise nağme perdaz-i

- 3.'uşak ve neva ederek bir 'aceb hey'et-i salvet nūma Nehr-i Tuna ve Sava
- 4.müctemi'olduğu mahalle geldiklerinde lenker-endaz-i aram dernin ve i'mal-i
- 5.tob ve tüfenk ile şenlikler edüb gulgule endaz-i kubbe-i firuze renk
- 6.oldular badehu Kapudan 'Ali Paşa ve sa'ir bi'l-cümle kapudanlar huzur-u sadr-ı'aliye
- 7.da'vet ve elbas-i hila't mures'ül behcet ile seraferaz oldular fi 26 Z
- 8.yevm-i mezburda yeniçeri ocağı zabitleri ve sipah ve silahdar ağaları
- 9.ve bazı kar azmude ve sefer dide beylerbeyiler ile ahval-i ceng mahfi
10. müşavere ve müzakere olundu fi 27 Z yevm-i mezburda Nehr-i Sava üzerinde
11. binasına mübaşeret olunan cısrın itimamına teşmir sai'd himmet ve bizzat
12. sadrazam hazretleri üzerine varub irtikab-i külfе zahmet buyurdular
13. fi 28 Z yevm-i mezburda Nehr-i Sava'dan Zimun sahrasına varınca suların
14. tuğyanı sebebiyle tarik-i cadde mütevari olmağla Çingane Atası ta'bır olan
15. mahalle-i karib mevzi'den mürur olunmak üzere müzakere ve mahall-i mezbura efendimiz
16. varub

14-A

- 1.varub müşahade buyurduklarında sa'ir mezkurda iktiza eden
- 2.bir muhtasır cısr binası ferman buyurulub muhafazasında olmak üzere
- 3.Sivas Beylerbeyisi vilayet 'askeri ta'yin olundu fi 29 Z yevm-i mezburda
- 4.Rumeli Beylerbeyisi Mahmud Paşa üç bin mikdarı süvari
- 5.Rumeli dilaverleri ile dil olmak bahanesiyle Varadin tarafına irsal
- 6.fırsat olur ise güşmal ile müteveccih tabur-i ehl-i dalal kalınmışdı
- 7.paşa-i muma ileyh dahi kendüleri ile me'mur olanlardan bir mikdarını
- 8.müterassıd-i fırsat olan münasib mahalde derkimin ma'dasıyla kal'e hevalisinde
- 9.saklayub düşman-ı dinden cenk ve harbe tasaddi eder taşrada bir ferd
10. olmadığına tahsil-i ta'yin edüb tabur ise vera-yi Nehr-i Tuna olmağla
11. zahmet ve meşakkatleri heba ve uzakdan merhaba ile iktifa olundu mela'yin-i
12. hüda'kar zabt 'askerinde ısrar edüb tabur-u menhusdan haricde bulunan
13. Nemçe teyifesini katle soltatlarını musallat idüğü haber alınurdu fi 'izam sene 106
14. rikab-ı hümayun kaymakamı olan 'Abdullah Paşa baradet allah-ı te'ala dar-i bekaya

15. irtihal edüb yerine bir mu'temedün 'aleyh kimesne nasb ve irsal olunmağı müş'ir

14-B

- 1.hatt-ı hümayun sa'adet makrun kozbekçi vasıtasıyla şeref resan vurud olmağla
- 2.sadrazam hazretlerinin kadimden perverde-i ni'am-i celileleri olub ala-tarîk'
- 3.l-istidad vel-istical Rumeli Beylerbeyisi payesiyle cebecibaşılık
- 4.rütbesini ihraz eden Ahmed Paşa 'ala cenab'ül istical irsal olunub rütbe-i
- 5.vüzerat için mü'tad olan hila't ta'vik ve inşa'l-lahu te'ala
- 6.huzur-u hümayunda elbise ta'lik buyuruldu fi 2 M(uharrem) vezir-i sabık İbrahim Paşa
- 7.hazinedarı İbrahim Ağa kargüzar kimesne olmağla Mahruse-i Mısır'dan da'vet
- 8.ve bir hidmette istihdam olunmak üzere va'ad-i himmet buyurulmuşdu yevm-i mezburda
- 9.cebecibaşılığa elbas hilat ve umur-u seferiyyede bezl-i kudret eylemek
10. üzere tenbih buyuruldu fi 3 M Gabelle Kal'e'si mukaddema dest-i a'daya girifdar
11. içinde olan küffar siye derun teslim-i hisarda ısrar üzere olub
12. tob ve mühimmat ziyde 'asker ile muhasaraya muhtac olduğunu i'lam
13. olunmağla üç kıt'a kolunburna ve beş kıt'a şahi tob ba'zı mühimmat-i
14. cebehane ve tobhane ve birer oda yeniçeri ve cebeci ve tobcu ve bir kaç humbaracı
15. ve lağımcı yeniçeri ocağında Haseki 'Osman Ağa ve gönderilüb ve ol tarafda olan
16. 'asakir

15-A

- 1.'asakir-i me'mureye Bosna Beylerbeyisi Mehmed Paşa baş ve buğ ta'yin buyuruldu
- 2.fi 4 M Hersek Paşası Selim Paşa'nın ihmali sebebiyle Gabelle Kal'es'i dest-i
- 3.a'daya giriftar olmağla liva-i mezbur Rüstem Paşa biraderi 'Ali Paşa'ya ihsan
- 4.ve bervech müsar'at sehad-ı mansureye erişmek üzere ferman buyurulub
- 5.Selim Paşa dahi mükemmel kapusuyla serhade bulunmağla Ahlona Kal'e'si'nde
- 6.muhafazaya ta'yin buyuruldu fi 5 M Aksaray Sancağı ilhakiyle Ankara Paşası

- 7.olan islam devr ve selamiyyen akçesi namıyla fukaradan ziyade akçe
8. aldıkdan sonra me'mur olduğu sefer-i hümayuna vaktiyle gelmemekle livai merkuman
- 9.Belgrad muhafazasında olan Ebubekir Paşa'ya ihsan buyuruldu Ameden-i
10. 'asakir-i Tatar 'ali tebar Belgrad sahrasına vusul müyesser olub taraf-i düşmana
11. ubur kasdıyla mübaşeret olunan cısırların itimamıyla cunud-u Tatarın
12. vüruduna didedüz intizar iken mah-i muharrem'ül haramın altıncı günü 'asakir-i
13. encum şihar ile han-i 'ali tebar ve ilhani-i şeca'at şî'ar ve ferman ferma-yi
14. leşker-i Tatar Elhacc Selim Giray hüceste rey hazretleri Semendire havalisine
15. saye endaz teşrif olduklarını müş'ir mektub-i meveddet üslubları ile eşref-i

15-B

- 1.selatin-i zemin olan şevketlü ve kudretlü padişahımız Sultan Ahmed Han
- 2.hazretleri tarafından mukaddema sefer-i hümayuna da'vet ve ordu-i hümayuna mülakı
- 3.olunca 'ala cenah'ül isti'cal hareketleri için hidmet mülazımatlarına
- 4.ta'yin buyurulan mirahor evvel İbrahim Ağa haber götürmekle sadrazam
- 5.âli mikdar hazretleri dahi sinin-i maziden ziyade kava'id kamkarı
- 6.ve levazım mihmandarı üzere teknil ve tetmim-i elbise ve simat ve ferş-i
- 7.besadlarına mü'tad-i kadimden ziyade ikdam ve mesbuk bi'l-misal re'ayat ile
- 8.ikramlarında ihtimam buyurub otak-i kerdun nıtaklarına teşrif için
- 9.da'vet ve tertib-i alaya bu vecihle suret verildiği vüzera-i 'azamdan
10. Haleb Eyaleti'ne mutasarrıf Ca'fer Paşa ve Anadolu Eyaleti'ne mutasarrıf Mısırlızade
11. İbrahim Paşa hazretleri yemin ve yesarlarında hem 'inan ve mirmirandan
12. Karaman Beylerbeyisi Mustafa Paşa ile Adana Beylerbeyisi İbrahim Paşa alayları ile
13. peşlerinde devan olub mehterane ile Sadrazam Kethüdası Mehmed Ağa ve zümre-i
14. çavuşan ile Serçavuşan Mustafa Ağa ve güruh-u müteferrika-gan ve sa'ir
15. erkan-ı divan ve ağayan silahdaran ve sipahiyan müretteb ve müzeyyin alay ile
16. istikbal

16-A

- 1.istikbal ve ordu-i hümayunda bulunan mirmiran ve mirliva yollu yollarınca
- 2.mürur edecekleri tarikin tarafına redd-i selam için isti'cal ve otağa
- 3.karib mahallde yeniçeri ve cebeci ve sa'ir piyade güruhu zabıtları ile müheyya
- 4.ve başcadırdan zokağa varınca sadrazam hazretleri agavatı ve gedüklü
- 5.müteferrika ve çavuşan ve sokakdan haric divanegan ve gönüllüyan
- 6.ve amade kılınan sımat-i bi-payan etrafına sadrazam hazretlerine mahsus
- 7.olan üç yüz elli nefer tüfenkçıyan vesa'ir hidmet-i harasete memuran dizilüb
- 8.kudum-i meymenet luzumlarına muntazıran oldular mah-i muharrem'ül haramın altıncı günü ki
- 9.'id'ül mümin olan cumla der tertib mesfur üzere istikbal ve tusturak ve 'ünvan ile
10. aylak çadırına karib geldiklerinde vezir-i a'zam kethüdası ve serçavuşan ve tezkereciyan
11. kethüda-i bevvaban redd-i selamdan sonra otağa değin rikablarında devan ve şitaban
12. olub tuğlar önüne karib olduklarında vezir-i a'zam hazretleri dahi erkan-ı kürkü
13. ve ruz-merre isti'mal buyurdıkları destar ile tahrik hıtavat-i 'izzi-i ikbal
14. buyurmalarıyla celadetlü han-ı 'alışan hazretleri ile burc-i hakide neyyireyn
15. sa'dinin ictima'ından sigar ve kibar tahsil surur ve iftihar ve çavuşan

16-B

- 1.yarıcımız allah sedasını peyveste-i evc-i felek-i devvar eylediler bu esneda yagma
- 2.geran-i Tatar iün müheyya kılınan yüz elli r'es gav ve iki yüz koyun ma'ada
- 3.sekiz yüz sahandan mütecavüz ati'me-i günagün tenavülüne sela denilüb gursine-
- 4.çeşman güruh-i Tatar vaka'larından göründikleri et'ime-i-i nefise ile muradları
- 5.üzere def'-i cuvi' ve karargahlarına rücu' esnasında kimi dahi güsfend
- 6.nim buhteleri avize-i tetrak ve bil cümle ni'am-i mebzul bi münteha iden hisselerin
- 7.idrak ettiler sadrazam hazretleri ile han-i âlişan üç direkli
- 8.ta'bir olunan çadira vardıklarında celse-i hafifeden sonra pürsiş-i
- 9.ahval ile temhid kava'id hulus i'tamında tarh-ı tekellüf olunub tebdil-i
10. siyab-i sefer olunsa ba'is yokdur deyü nevaziş gune hitab ile üçdirekli
11. arasında kurulan obaya nakl ve ihzar olunan bir boğça esvab

12. ve eyyam-i harreye münasib olmak takribiyle sofa kaplu kakum kürk ile serapa
13. tebdil-i desâr ve şî'ar buyurulub bir mikdar bir mikdar dahi istirahatden sonra üç direkliye
14. ta'ma da'vet ve sultanan ve mirzayan ve ağayan için başka başka
15. hıyam nasb ve ta'yin ve her bir sultana bir bir sefere ta'am tahsis kılınıb
16. kemal

17-A

- 1.kemal inbisat ile tenavülden sonra 'asker-i Tatar ol gün Nehr-i Sava
- 2.cisrinden 'ubur edüb Zimun sahrasına gitmişler idi han-ı celadet nişan
- 3.vezir-i 'azam otağından ol gece misafırat üzere kalub kalga sultan
- 4.ve Gazi Giray Sultan ve Sa'adet Giray Sultan oğulları ve Şehbaz Giray
- 5.sultan biraderzadeleridir elvan çukalara kaplu samur kürkler elbas
- 6.olunub birer kese akçe ve birer re's yelkendest atlar ihsan ve i'ta
- 7.buyuruldu müşavere der Belgrad fi 7 M sene-i 1106 yevm-i mezburda müşavere olunmak
- 8.üzere otağ-ı 'aliyyede divan 'azim areste olunub 'umera-i vezir-i 'azam
- 9.ve mirmiran keram ve mirliva ve müteferrika ve çavuş ve miralay zu'ama vesayir
10. 'asakir-i islamın umur dide ve salhurde a'yan-ı tecrübekarları ihzar
11. olunub sadrazam kamkar ve han-ı 'ali mikdar hazret-i mecmu' müşavere
12. olan üçdirekliye teşrif ve huzzar meclisi nevaziş ve ikram ile
13. taltif buyurduklarından serdar-ı islam ve vezir-i 'alimekam feth-i kelim edüb
14. bir kaç seneden berü Belgrad havalisinde darb-ı hıyam-i aram eden vezir-i 'azam
15. ve 'asakir-i islam bi-hesebi' iktiza zuhur eden mevani' emri zaruru sebebiyle

17-B

- 1.Nehr-i Sava'nın müruru münasib görülüb ta'mir ve termim ka'la-i Belgrad ve serhad-i
- 2.mansure kalar'na irsal zehayir ve imdad ecnad ile iktifa eylemişler
- 3.hamdu'l-lah-ı te'ala bu sal-i meymenet istimalde kudretimiz mertebesi 'asker ve tahsil-i
- 4.zehayir hususunda ihtimam celadetlü han-ı âlişan hazretleri dahi

- 5.cunud-u Tatar ile 'asakir-i islama mülhak olmağa ikdam ve 'alel husus
- 6.teşrif kadum meymenet lüzumları tahsilinin tam buyurmuşlardır sizin
- 7.r'eyiniz ve münasib gördüğünüz ne ise ref' hicab ve her birinize mükalemeye
- 8.ruhsat verilmiştir deyü hitab buyurub cümlesi sem'-i kabul rıza ile
- 9.ısga eylediklerinden yemin teveccüh ikbal ve teessür baht-ı ferruh fal ile 'azimez
10. buyurduğunuz tarafa emr-i serdarda ferman bir imtisal eylemekde hemzeban ittifak
11. ve kamer beste-i vıfak olduklarını iş'ar eyledi sadrazam hazretleri
12. tekrar i'ade-i kelam edüb her birimiz iradet-i aliyye-i hüdadad ve tesir-i
13. baht-ı âli nejad ile bi-hasb'l-isti'dad ihraz eylediğimiz rütbe-i vala-nihad
14. umur-u a'made i'tibar olunub umur-u dinde biz dahi ahad nasdan sizin
15. gibi abd-ı 'aciz olub hemen herkes 'ar ıza-i mafi'z-zamirinizi bu mahallde tekrar
16. ve mudda-i

18-A

- 1.ve mudd'a-yi derununuzı bu vakitte yegan yekyan nihade-i daman-i ta'bir eylemek
- 2.gereksiz dediklerinde Nehr-i Sava'dan ubur eylemek hemenan ittifak avn-ı hevayliye
- 3.düşman üzerine varılmağa sell-i seyf vafık eylediler sadrazam hazretleri
- 4.bizzat söz ve güdaz ile du'aya ağaz ve dest-i niyazı bir daşte
- 5.dergah çare saz kaldıklarından siğar ve kibar nihani ve aşıkâr iki lüle
- 6.didelerinden bir mertebe isale katarat aşk eylediği bila şübhe şadab saz-i
- 7.muzari' kabul oldu ba'd'el ta'am han-ı âlişan hazretlerine taraf-ı padişahiden
- 8.ser-a-sere kaplu bir sevb samur sefa küster ve sorguç-i mücevher ile bir kabza
- 9.şimşir-i 'aduvv-i tedmir ve bir tirkeş bi-nazır ihdasından sonra altun kakma
10. raht ve 'abayı ile arasta sim-i rikab ve zerdüz eğer ile piraste
11. bir re's esb badpa paş çadırda hazır ve müheyya olub hin-i rükubda
12. sadrazam hazretleri şevketlü ve kudretlü padişahımız hazretleri Selim Giray Han
13. hazretleri devlet-i aliyyemizin emekdarı ve 'ibad-i müsliminin hay-hevahı olduğu
14. ma'lum-i hümayunum olmağla reviy-i gazada süvar ve esas muhabbeti ustuvâr eylemek

15. içün irsal buyurdukları rahş-i hoş reftardire deyü şükür feşan-i ta'zim

18-B

1. ve kalgay sultana dahi tekrar bir bisatli at ihdasıyla tekrim buyurdular
2. ve sadrıazam hazretleri tarafından bir boğça esvab ve bir samur kürk
3. ve iki bin şerifi altun ve bazı hedaya-yi gunagun ve 'anber ve öd
4. vesa'ir sultanen ve etba'larına eşya ve nukud ihsan buyuruldu ve tekrar
5. han-ı alışan hazretlerine bir eğerli bargir ve bir vakitte dahi bir besatli
6. kısrak gönderildi fi 7 M yevm-i mezburda Rumeli Beğlerbeğisi ve eyalet askeri
7. ve Delvine ve Avlonya ve Köstendil sancakları mutasarrıfları Zemun'a geçmek
8. ferman buyuruldu ve yevm-i mezburda her bir nefere iki kile şa'ir ve birer kile
9. dakik olmak üzere tevzi' zeha'ir 'umun ile sipah ve silahdar ve bölük erba'-i
10. neferatlarının kanunları icra olunmağla def' gumun eylediler fi 8 M yevm-i mezburda
11. yeniçeri ocağı ve piyade askeri karşı tarafa 'ubur eylemek ferman ve yetmiş ota
12. yeniçerinin her otasına yirmişer gurus ve yirmişer kile birinc ihsan buyuruldu fi 9 M yevm-i mezburda Anadolu askeri ile Mısırlızade İbrahim Paşa
13. ve eyalet-i sa'ire ve mirmiran ve mirleva kemal-i izhar şevk ve surur ile
14. Nehr-i Sava'yı mürur eylediler fi 10 M yevm-i mezburda tobhane ve cebehane mühimmatı
15. ve ocakları

19-A

1. ve ocakları nefreratı tobları Zemun tarafına geçirilmek üzere yirmi yedi
2. aded balyemez ve kolunburna ve altmış kıta'sahi ve on iki kıta havan
3. tobları üç bin iki yüz kantar barut on altı bin aded kazma
4. otuz bin gürek yirmi bin tabda bunlara kıyas ile sa'ir mühimmat
5. ve cebehane kara tarafından arabalar ve nehr-i Tuna'dan sefineler ile nakl
6. olunmak ferman buyuruldu Belgrad sahrasından hareket ve Zimon'a geçmek
7. mah-ı muharrem'ül haramın on ikinci günü ferr-i şevket ve iclal ve reh-nümayı
8. tevfik-i hüda-yi müte'al ile Belgrad sahrasında hareket ve düşman-ı din üzerine
9. varılmağa niyet olunub alay merteb ile cısr-i Sava ubur olunduk da

10. kenar-i Tuna'da lenker endaz ikamet olan donanma-i hümayun sefineleri
11. sadrazam ve asakir-i İslam murur edecekleri tarikin uğruna
12. vaki'olunmağla liva-i resulu'l-lah mürurundan sonra gül-bang-i Allah Allah ile
13. müstayine bi'l-lah kalkub Varadin canibine ru-be-rah oldular ve yevm-i mezburda
14. sahra-i pehna-yi Zemun muzreb hıyyam 'asakir-i nusret encam olub
15. ol gece iktiza eden mahallere karavullar ve nigh-banlar ta'yin buyuruldu

19-B

1. fi 13 M yevm-i mezburda gazat-ı islamın davarları için otluk götürmeğe
2. gidenlere mahsus bir beğlerbeği otlukçu ta'yin olunub nehr-i Sava kenarı ile
3. gidenler düşmanın gelecek yerleri on beş sa'at mikdarı mesafe olub
4. bu taraflara gelmek ne ihtimaldir mülahazasıyla karavulcudan ilerüye giden at ogullarımız(?)
5. makulesine serhadlü şeklinde yüz mikdarı Macar kıtası müstevli olub
6. karavolcu erişince kaçı şehid şehadeti nuş eylediler tenbih-i sefer-dide ve gar
7. azmude kimesneler düşman memleketinde karavolcudan ilerüye otlukçu göndermek
8. emr-i hatır ve düşmanın her ne kadar hakir ise hile ve hüda'sından hazır etmek
9. gerek dediklerinde asar-i müşahade olundu yevm-i mezburda sadrazam hazretleri
10. iki bin mikdarı atlu ile tatar ordusuna varub han-ı alışan hazretleri
11. ahval cenk-i ve cidal düşman üzerine ne vech ile varılmak münasib olduğu
12. müzakere ve istisa-yi mal eylediler Belgrad muhafazasında yerlü neferettan ma'ada
13. sekiz ota yeniçeri ile haseki ağa ve bir vech arpalık 'Arabkir Sancağı mutasarrıfı
14. İsmail Paşa ve nehr-i Sava üzerinde olan cısrın muhafazasında sabıka
15. Hüdavendigâr Sancağı Mutasarrıfı diğer İsmail Paşa ta'yin olundu

20-A

1. Zemun sahrasından hareket Varadin'e 'azimet kerem-i 'amim-i izad-i kerd-kar-i gaza-ferma ve mu'cize-yi bahire-i
2. kafilâ salar-i enbiya ve keramet-i pir mücahidin etkiyaya tevekkül ve istinad
3. ve her halde inayet-i hüdaya i'itimad ve dua-yi hayr-i zıl'l-allah 'adili rehber-i
4. reh-hüma-yi ecnad edüb mah-i muharrem' l-haramın on dördüncü yevm' l-sebettir
5. Zemun sahrasından hareket ve Varadin nam harbi kal'aya toğru 'azimet

- 6.olunub yevm-i merkumda Rumeli Beğlerbeğisi taliyat'ül ceyş 'asakir-i bi-şumar
- 7.Anadolu 'askeriyle Mısırlızade İbrahim Paşa vera'asında kafadar
- 8.yemin ve yesarda tevai'f 'asakir-i sa'ire yerlü yeründe karar üzerlerine
- 9.ta'yin umera-yi kargüzar ile her biri bir müstakil guruh olmak üzere
10. tertib-i alay olub ve her alayın önünce birkaç tob gitmek üzere
11. ferman buyurulmağla bu vech üzere muheyya mühtiya ve esliha-i alat-i rezm vaga
12. bu tarz delpezir ile amade ve ber-ca kılınub tuğlar önünde yeniçeri dilavereleri
13. ve Arnavud ve Boşnak gazileri aheste ahste kah meşi ve kah karar
14. Haleb Valisi Vezir Ca'fer Paşa Sirim ve Semendere sancakları zuama ve erbab-i tımarı
15. ile dümdar ve saa'detlü sadr-i a'zam hazretleri paşa sipah ve silahdaran

20-B

1. ve kapuları ile haşmet ve karberle kadem ber kadem hareket ve mahall-i merama
2. 'azimet buyururlardı yevm-i mezburda 'asakir-i Tatar ordu-i hümayuna mülhak
3. olunca mülazım-i hidmet ve teknil-i levazım mua'venetleri için me'mur olan
4. mirahor evvel İbrahim Ağa eda-yi hidmet etmekle rikab-ı kamyaba avdet
5. etdirlerdi ve yevm-i mezburda bahadırın Tatardan Kantemur Mirza taburdan
6. ahz eyledüğü ahen puş Nemçe mukabelesinde kendüye ve adamlarına elbas-i hila't
7. ve ihsan buyurulan yüz elli aded zurna mağşuş serveri ile çekilen
8. alam-i feramuş eyledi ve yevm-i mezburda Değirmenlik nam-ı menzile nüzul olundu
9. Menzil-i Pilekeş 3 sa'at yevm-i mezburda dahi bu atvar üzere tertib olunub herkes
10. yerlüyerinde kara ve takdim du'a-yi şehriyar âli tebar serdar-i namdar
11. ile ru-be-ruh karargah-i 'adu-yi gümrah olurlardı vezir-i azam kamkar
12. ise 'asakir-i islama nevaziş ve iltifata bahane cu olub kesret 'asakirden
13. tayeran etmeğe mecali olmayan tuyur götürenlere keremden özge keramet
14. olur mu mefhumu üzere lütf ve ita buyururlardı vezir-i merhamet
15. mü'tadin asar-ı hasenelerinden biri dahi tevaif-i 'askerinin her guruhu
16. hısab

21-A

1. hısab ve tahmin kifayet miktarı sakaları ta'yin oldundukdan sonra piyade reva

2. ve sahra nurud olan piyade ta'ifesi ve Boşnak ve Arnavud levendatın
3. 'atışanlarını saki için müstakıl elli re'is bar-girli sakaları meşkləri
4. pür-ab ve alaylar önünde devan ve şıtab edüb kandeki bir atışanı
5. görse fi' l-hal seyr-ab ve nai'l-i sevab olurlardı yevm-i mezburda cunud
6. Tatardan altı bin mikdarı kai'l men yasdık mu'asker-i hümayuna mülhak olub
7. hakkane bakiyye-i Cengiz delinse masadak idiler Menzil-i Salankemen menzil-i mezburda Köprülü-
8. zade merhum ve magfurla şehid Mustafa Paşa muhabere eyledüğü mahalle nuzul
9. ve etraf ve eknafı teccessüs ve tefahhus olunmak üzere ertesi gün menzil-i mezburda
10. ikamet olunub Rumeli ve Anadolu valileri ve kalgay sultan ve sadr-i a'zam
11. kethüdası Mehmet Ağa Varadin Kal'e'si mukabelesinde ordu-yi hümayuna nuzul
12. edeceği mahalli görüb tahmin eylediler keyfiyet-i ahval tabur-i'aduvv-i din
13. ve muhasara-yi kal'e-i Varadin mah muharrem'ül haramın on dokuzuncu yevm'ül hamisidir
14. murafakat bedraka-i 'inayet rabb'ul 'izzet ile Varadin Kal'a'sı mukabelesinde
15. hayme zen-i celadet olunub kale-i merkum nehr-i Tuna kenarında bir mekan-i murtefa'da

21 B

1. vâki' ve makarr-i mela'in dalalet-i âyin olalı dört beş seneye karib olmağla
2. iç kalesine kemal metanet istihkam verdiğinden ma'da Tuna'dan Tuna'ya
3. varınca rub' sa'at 'arzi ve bir buçuk sa'at devresiyle 'ariz 'amık hendekler
4. hafr ve dai'ren madar metin ustubar tabur kat kat Şerinbu
5. ve cerh felekler müte'addid tabya ve hun-riz haneler ibda' ihtira' edüb
6. derun taburu enva' edavat-i harb ve kital ile malamal metreslerinde
7. on dört bin mikdarı piyade küffar bed-fa'al didedüz cenk
8. ve cidal olub nehr-i Tuna üzerinde iki kıt'a cısr bina ve tüfenk endaz
9. küffar ile memlu on beşer ve yirmişer ve dahi ziyade tobatar dokuz 'aded
10. kalyonları köprü mukabelesinde hazır müheyya turub ve Tuna'nın iki
11. tarafında sekizer pare balyemez toplar ile kal'e manendi iki tabya peyda edüb
12. karşı tarafda olan çadırlarında on dokuz regiment Macar ve Nemçe atlasu ki
13. her bir regiment bin neferden ibaretdir müterassad-i gavga-i vaga iken 'asakir-i mansuru' l-liva

14. bi-muhaba tob erişür mahallde at arkasında amade ve berca olub ordu-i
15. hümayun nuzul ve çadırları kurulub ba'dehu düşman hile karin hüdâsından
16. ihtiyaten

22-A

1. ihtiyaten ordu etrafına hendekler hafr olunmak münasib görüldü ve ol sa'at
2. ferman serdar zaferyar ile metres yerleri tahmin ve muhasara yolları görülmek
3. üzere ocak zabıtları ta'vin olunub ol gece sabaha değin intibah
4. üzere hareket olundu alel' sabah sadrazam hazretleri bizzat hafr
5. olunan hendekler başında yeniçeri ağası saye-banına varub neferata nüvaziş
6. ve iltifat ve şevketlü padişahımız nan ve nemki size helal olsun
7. deyü hüsn-ü mua'melet ile kahve baha olmak üzere bin aded altun ihsan
8. ba'dehu Anadolu ve Rumeli kulları görölüb tabura karşı bir murtefi' mahallde
9. kurulan saye-bana mü'esa-i 'asker celadetlü han-i 'alışan hazretleri
10. dahi davet ve tahmin olunan mahallerden metresler alınmağa mübaşeret olunmak
11. üzere müvâşere ve karar dade oldukdan sonra ol gece piyade 'askeri
12. hafr olunan hendeklerde ve atlu dahi verasında karavol eylemek üzere ferman
13. buyuruldu mah-i merkumun yirmi yedinci gecesi ki ertesi yevm'ül sebtidir
14. yeniçeri Anadolu, Rum, Haleb, valisi Vezir Ca'fer Paşa cebeci Sivas
15. ve Adana eyaletleri ve Bosna ve Arnavud ve Silifke levendatı vesai'r memur olan

22-B

1. donanma-yi hümayundan ma'ada yirmi koldan metresler alınmak üzere karar
2. ve mecmu' üç kol i'tibar olunub sağ kolda Mısırlızade İbrahim Paşa
3. ve sol kolda vezir hazretleri Ca'fer Paşa ve orta kolda yeniçeri ağası baş ve buğ
4. olmak üzere ferman buyuruldu yeniçeri neferatı ardında sipah ve silahdar
5. kanun üzere vesai'r kollar iktizası üzere atlu 'askerinden karavol
6. eylemek üzere tertib ve ba'd eda-yi salavat' l-mağrub bi-siyt ve
7. ve sada herkes me'mur olundukları mahallerden metresler almağa 'azimet eylediklerinden
8. meğer içlerinden birkaç dane murted var imiş tüfenklerine ateş verdiklerinde
9. küffar haberdar olub taşra çıkdı mülâhazasıyla metres almağa varanlar

10. dahi tüfenkler boşaldub sada-yi kelibanın allah allah ordu-yi hümayun reside
11. piyade ‘askeri hendek-i evvele doğru duyuru olub sadrazam hazretleri
12. ‘acileten keyfiyet ahvali istifsar vuku’ bulan madde bu minval üzere ma’lumlari
13. oldukda yeniçeri ocağı zabitlerine vesa’ir kul sahiblerine ekid ve şedid buyurdular
14. tahrir ve beher hal tahmin olunduğu mahallerden metresler olur siz yohsa bila-ta’vakkuf
15. cümlelizin haklarından gelünür deyü ferman buyurulduğu saa’t uğur-i din-i mübinde kemal
16. gayret

23 A

1. gayret ve ittifak üzere hareket olunub bi pervâ metresler alınmağa mübaşeret
2. ve küffar tarafından her ne kadar cenk ve harbe mübaderet olundu ise kat’a isga
3. olunmayub sabaha değin bi-faz’l-allah-i tea’la metresler alındı garaib-i ahvalindendir ki
4. birkaç mürtedin fesadı ile taraf-ı islamiyandan atılan tüfenk sedasından
5. derun taburda olan ehl-i şurur ve kefer-i pür-gurur ‘azim telaşa düşüb
6. deliran iman bize ta’accüb-i aman vermeyüb geldikleri gibi yürüyüş ediyorlar
7. deyü pic ve tab ve kemal izdirab ile karşı tarafda olan askerini tabura
8. cem’ etmeğe mübaşerat ve sabaha değin terk hıvab ve rahat eyledikleri ahz
9. olunan dillerden haber alındı yevmü’s-sept yevm-i mezburda metreslere metanet
10. ve istihkam ve tob tabyaları binasına ihtimam olunub küffar dahi taburda
11. olan çadırların bozmağa piyade ve süvari alayların düzmeğe başlayub
12. metresler dahi henüz dai’ren medar hafr olunub tekmiil olunmamağla küffar taşra
13. çıkar ise gafil olunmamak üzere herkesin çadırında birer ikişer hihmetkarından
14. maa’dası metresler ardında ‘asakir-i Tatar bayır başlarında hazır ve amade
15. olunmak üzere ferman buyurulub tarafeynin alayları ahşama dek bu menval

23-B

1. üzere karar edüb tüfenkden ma’da silah ile cenk vaka’ olmadı
2. yevm’ l-ahd yevm-i mezburda Mısırlıhade İbrahim Paşa kolunda mevazi’
3. münasibde hakk iken sepetlerden siperler vaz’ ve üç aded balyemez ve on

4. aded şahî toplar nihade ve ‘alel sabah atılmağa mübaşeret ve Tuna kapudanı
5. ‘Ali Paşa dahi me’mur olunduğu atada tabya bina ve dört ‘aded kolunburna
6. tob vaz’ ve atmağa müdavemet edüb küffar kalyonları ve Tuna’nın
7. iki başına olan tabyaları ile donanma-i hümayun sefineleri ‘azim cenk
8. eylediler kalitalardar atılan tob daneleri kalyonlarına ve köprüsüne isabet
9. etmekle bizzaruri kalyonlarını ka’le altına doğru kaldırdı ve yevm-i mezburda
10. bad l-‘asr iradet-i kahhar-i zü’ l-celal ile tabyasının birinde bir mikdar barut
11. ve humbarasına ateş isabet edüb vafir küffar dahil hufre-i nar oldu
12. yevmü’l isneyn yevm-i mezburda Ca’fer Paşa kolundan üç ‘ade balyemez ve bir kaç
13. kıta’ şahî toblar vaz’ ve ‘ale’s-sabah atılmağa mübaşeret ve a’mal tob ve tüfenk
14. ile tazyik ‘ada-i bed sekale mübaderet olunub küffar dahi taburda bakiye
15. kalan çadırların kaldırmağa dikkat eyledi ve yevm-i mezburda sadrazam hazretleri
16. bizzat

24-A

1. bizzat yeniçeri metreslerine varub herkese nevaziş ve ikram ve erbab-i
2. metrese ihsan ve ina’m buyurub ve her kolda mecruh olanlar cerrahlar
3. ve bahşiş vermek için mahsus mu’temed adamlar ta’yin buyuruldu yevm’ l-salise
4. bu gece yeniçeri ve sai’r kollarda vaz’ olunan toblar atılmağa başlanub metresler
5. ve sıçan yolları ile ilerüye ‘azimet olunub taraf taraf cenk ve peykar-i dergar
6. ve semt semt gavga iştihar bulub mevazi’-i müte’addid toblar nihade ve esbab
7. muhasara amade olduğunu melay’in delalet ayin müşahede eyledikçe bim ve izdiraba
8. düşüb piyade ve süvari ‘askerini kale’ye da’vet ve cenk ve harbe niyyet
9. eyledüğü nümayan olub ve celadetlü han-ı âlişan hazretleri tarafından gelen
10. haberin mefhumunda küffarın revişinden yürüyüş ihtimali mülâhaza olunur deyü
11. buyurmuşlar sadrazam ve serdar-ı ekrem hazretleri bizzat kalkub metresler
12. ardında bir münasib mahallde sayeban kurub ‘asakir-i İslam hazır ve müheyya ve ‘avdet
13. olunca ol mahallde pa-berca olub ve yevm-i mezburda murad eyledikleri mukatatdan
14. beş akçe taka’ud vazifesi ve yirmişer nakd gurus ile dal kılıc bayrakları
15. açulub kati vafir adem taleb ve yazılmağa ragıb oldular ova tarafından

24-B

- 1.metresler alınmağa mübaşeret olunub lakin mesafe-i ba'yide olub bir kaç günde
- 2.tekmili mütâ'assir olmağa yirmi kıta firkate Tuna'dan müfrez göl başında
- 3.hazır ve amade ve tobları ova tarafına doğru çevirüb me'mur oldukları
- 4.mahalde basiret üzere karar dade olub küfar metresler üzerine
- 5.ve ova canibine hücum etmek ihtimali olur ise firkateler levendatı dahi
- 6.tob ve tüfenk ile cenk ve harbe ikdam eylemek üzere ferman buyuruldu
- 7.ve kable'z-zuhur mülayin duzah karar hile ve hüdayı izhar ve güruh-u mekrub
- 8.alayları aşıkâr olmağa başlayub her regimenden güzide ahenpuş
- 9.ve ceng aver küffar intibah ve her zümre sarı ve kırmızı ve beyaz esvablar ile
10. başka başka alaylar dizüb guzat-ı islam ile cenk ve harbe şıtab
11. ve küffar lisanı üzere öküz boynuzu iki başdan atlu ve orta koldan
12. piyadesi yürümek üzere istisvab edüb evvela ova tarafında olan
13. sadrazam agavati ve bayrakları ve sa'yir ol mahalle me'mur 'asakir-i islam
14. üzerlerine hücum eylediklerinde ol güruhun içinde Hayzer namıyla meşhur
15. olan ikinci ceneralleri bile olub istida hücumlarında açıktan metres almağa mübaşeret
16. edüb

25-A

- 1.edüb henüz metresleri üç dört karış hafr olmayan otuzar kırkar
- 2.dirhem tüfenklü sadrazam tüfenkçileri üzerine yürüyüb bunlar dahi bi pervâ
- 3.bir bölüğü a'mal tüfenke ibtida ve bir bölüğü hazır ve müheyya ve kıt'a küffarı ısga
- 4.etmeyüb hamle-i evvelde küffarın yüzün çevirdikleri atlu 'askerinin manzuru
- 5.olduk da hem'inan ittifak ile su kapusuna varınca kırub ve sol tarafda
- 6.sipah ve silahdar terakilli neferati üzerine varan küffara dahi göz açtırmayub
- 7.hendek başına varınca bayraklar dikilib ve orta koldan metresler üzerine
- 8.hücum eden piyade küffara dahi metreslerde olan gaziler aman vermeyüb
- 9.açıktan yürüyüb tabur hendeği başına varınca surub guzat-ı müminin

10. taraf taraf gül-bang-i allah allah ile kubbe-i-i felek-i pür seda kılub bir hamele guh-i efkan
11. ve bir sademe-i saf şiken birle hinazır-i müstehikkü't-tedmirin üzerine hücum
12. delirane ve gayret-i merdane ile bir tiğ rüstemane havale eylediler ki küffar sai'ka-i
13. kahr-i hüda nazıl oldu sanub akılları başından gidüb kal'a tarafına
14. tahlis-i vücud için can atdılar tarifatü' l-'ayn içre artlarından erişilüb
15. kati vafır faris ve piyade küffar 'alef-i tiğ tebar olmağla bi fazlu'l-lah-i te'ala

25-B

1. bu nusret-i bedihi'z-zuhur mukaddeme-i surur na mahsur olub külle ve dil
2. getürenlere sadr-i a'zam hazretleri kise kise dirhem ve dinar vermekde
3. bezl-i himmet ve sarf-i sermaye-i vus' ve kudret buyururlar ve yevm-i mezburda
4. Erdel tarafından imdad olmak üzere dört bin piyade ve iki bin atlu
5. ve Segedin Kale'si'nden bir kaç pare tob ile Bolond namıyla meşhur olan
6. pelid-i nâ-pak dahil-i tabur olduğu haber alındı yevmü' l-erba ve yevm-i mezburda
7. gece ve gündüzde küffar tarafından cenk ve cidale tekayyüd olunmayub ca-be-ce
8. mazgallardan metresler tüfenkler ve tabyalardan Donanma-i Hümayun'a toblar atılurdu
9. be-her hal bir hilesi olmak mülahazasıyla metresler ve sıçan yolları
10. ve tüfenkçi tabyalarına metanet ve istihkam verilmeğe ihtimam ve ikdam-i tam
11. olunurdu meğer yevm evvel asakir-i islâmın gerek metres ve gerek
12. hücum-i deliranelerinden gayet hayranî ve perişan-i hal ve bi ser ve samani
13. ve teşviş ballarından na karih mübaşir olacakların bilmeyüb tabur-i makhur
14. içinde Tuna'dan Tuna'ya varınca bir hendek dahi hafr edüb guzat-ı islam
15. hendek-i evvele zafer bulduğu halde firar edenlerimiz bunda karar eylesün deyü
16. mübaşeret

26-A

1. mübaşeret ve sabaha değin tekmile müdavemet eylemişler ve yevm-i mezburda donanma-i

2. hümayundan atılan tob daneleri kalyonlardan birine isabet etmekle bir tarafında
3. olan tobları kundaklarından cida ve ‘amel manda ve nehr-i Tuna’da nâ-peyda
4. oldu ve bu gece Rumeli kolundan küffar taşra çıkmak üzere ta’yin
5. eylediği eşrar nuhuset idbar ile ‘avdet eyledi yevmü’ l-hanıs - yevm-i mezburda
6. yeniçeri ve cebeci ve sa’ir ocaklara sadrazam hazretleri tarafından
7. başka başka bahşişler çavuşbaşı ağa vesatatiyle irsal ve herkese
8. tevzi’ ve taksim ve du’a-yi devlet-i padişahi tekrar tetmim eylediler ve bu gece
9. cebeci kolundan tecdid-i metres olundu ve yevm-i mezburda Tuna’nın
10. yukarı tarafında Ösek yolunda vaki’ Kerevet Palankası küffarın zeha’ir
11. gemilerinin mememri olub muhafazasına ve ol havalinin tefahhus ve tecessüssüne
12. Kurd Beğ ve katana Mustafa Beğ ve Kurs Kralı’nın adamları ta’yin olunub
13. ‘arabalar üzerinde kırk aded çete kayıkları ile Serem ve Titel beğleri
14. mahall-i mezbura gönderildi yevmü’ l-cum’a bu gece küffar taburunda müceddeden bir tabya
15. peyda ve üzerine yedişer vakiyye toblar vaz’ ve ‘ale’s-sabah sımah-i mümini

26-B

1. pür-seda edüb ve sayir tobların a’mali ile bahane cuy-i gavra oldu
2. İbrahim Paşa ve Ca’fer Paşa kollarında vaz’ olunan humbara daneleri a’le’ l-gafle
3. tabura doğru perran ve mecmu’küffar olan mahallere isabet ettirmekte damen-i
4. dermiyan olunub tarafından ahşama dek ha’ire-i harb ve kitale işigal
5. olundu yevmü’s-sebt bu gece metresler ve sıçan yolları kadem-ber-kadem
6. ilerüye varmak üzere ikdam ikdam ve tabiyelere ‘azim sepetleriyle metanet
7. ve istihkam verilmeğe ihtimam olduğundan ehl-i islamın cür’et-i
8. bi-baganesinden melayine ne’an fütur gelmekle mekr ve hile yolların baz
9. ve metresler üzerine humbara ve sai’r adavet-i cenk ile ateşbarlığa ağaz
10. eyledi ve yevm-i mezburda üç bin mikdarı atluyu karşı tarafa alaylar
11. tertib kah tabura doğru gelüb kah sahraya gidüb kah mübaşir-i cenk
12. ve kah ehl-i islama renk için ahşama dek bu hal üzere evkat-güzar
13. tob danesiyle on gün vafir küffar dahil hafre-i nar oldu
14. ve yevm-i mezburda Tuna’nın yukarı taraftan çete kayıkları ale’ l-gafle

15. küffarın zehayir gemilerine müsadif olmağla Futak nam maha mahalle doğru
fırar
16. ve rücu'a

27-A

1. ve rücu'a sitab esnasında ayrışulub bir kaç danesi gark-i ab olub
2. tabh olunmuş nan ile memlu iki kıta' çam sefinesi nasib-i ehl-i iman oldu
3. ve bu gece Ösek tarafından iki bin mikdarı imdadının kayıklar ile
4. dahil-i tabur ve zamime-i ehl-i şürur olduğu istma' olundu yevm'ül ahad
5. yevm-i mezburda beynü's-salateyne değın tob ve tüfenk ile cenk ve harb
6. olunub kable'l-'asr küffar tarafından bi sebeb kati vafir tüfenk atılub
7. metresde olan gaziler bir dahi karşılık tüfenklerimizi boşaldırsak
8. belki düşman vakt-i fırsat mülahazasıyla bir hileye salık ve bila muceb
9. bir mikdar yoldaşlarımız helak olur deyü benuvvet-i i'mal
10. tob ve tüfenke müdavemet olunub yarım saa't mikdarı tarafından avaze-i
11. tüfenk münfenk olmadı metresler verasında olan gazat-i muvahhidin
12. dahi hazır ve müheyya ve me'mur oldukları mahallerde pa-ber-ca oldular
13. Ordu-i Hümayun'da olan Asakir-i İslam güruhan guruh mahall-i cenke
14. isti'cal ve tahsil rıza-yi hüdayi-yi müte'al eylerdi sübhanu'l-lah böyle
15. bir hengame vaktinde nida-i dellal ile fermana istisal eylemeyenler Bosna

27-B

1. meydan vegaya bu mertebe sür'at ve bir kaç seneden berü bu hal üzere
2. gayret görmedik deyü sefer dide ihtiyarlar ta'accub kenan şükr-i yezdan
3. ederlerdi meğır birinde Budak dedikleri mela'in dört bin piyade
4. ve iki bin atlu küffar-i düzahkarin ile imdada geldüğüne şenlik eylediği
5. haber alındı yevmü' l-esneyn mezburda bu gece metresler tecdid ve tevsi' ve
tabyalar
6. tekmil terfi' olunub vaz' olunan toblar ve havan humbaralar
7. peyderpey taraf-ı a'daya irsal ve nubenu nayire-i cenk ve cidal işti'al
8. bulub melai'n-i mekkar ve u'dvi na-bekar harb ve kitalde ısrar edüb
9. cenab-ı islamiyandan bir mahallde tabya ihtira' ve tob vaz' olduğu

10. istima' eyledikde derhal mukabelesinde sepetler peyda ve toblar müheyya
11. eyleyüb karşulaşmağa ictira ederdi 'avn-i hakk ile guzat-ı müsliminin
12. sa'y ve küşişlerine kat'a fütur gelmeyüb bir kadim ilerüye varmağa ikdam
13. ve metreslere metanet vermekde ihtimam ederlerdi ve tir endazan-i
14. müminin pertab ettikleri seham na-gah kaza gibi peyam-i merki i'lam ve ekseri
15. isabet hedef-i meram olub niçe küffar-i fesad-i oludi na-bud eylerlerdi
16. ve yevm-i

28-A

1. ve yevm-i mezburda eyyam-i sa'ireden ziyade cenk ve peykar-i dergar olmağa
2. 'asakir-i islam havab ve rahatı kendülere haram edüb me'mur oldukları
3. mahallde sebat-i kadim göstermeleriyle tahsil-i nik-nam eylediler bir kaç günden
4. berü atılan dane-i topdan kati vafır devabb futade hak beher yevm yetmiş
5. seksen kafir helak olduğu haber alındı yevm-i mezburda sadrazam
6. hazretleri bizzat guzat-i islamı görmek için bir kaç kolları ile ova
7. tarafında keşt-i güzâr ve bir mahallde nişest karar buyurub bu hakir dahi
8. mülazim-i rikab hizmetleri idim tabur-i makhure şol mertebe karib
9. varıldığı seğar ve kibar-i küffar-i mu'ayenet müşahade ve aşkar olub
10. kemal telaşından naşi dest küstahını diraz ise reside-i gıribanım
11. olurdu kıyas eyledim Allahu' l-hamd dide-i binuri kör olub ol an
12. a'mal-i tob ve tüfenke mübaşerat ve ol hinde mekr ve hileye cesaret
13. eyledi yevmü' l-selase yevm-i mezburda ova tarafından nehr-i Tuna'ya varınca
14. mesafe-i ba'ide olmağa yekpare metresler alınmak müteassır olub lakin
15. küffar taşra çıkmak kasd eylese atlu askerine bundan münasib mahalli olmayub

28-B

1. her bar guruh-i makruh alaylarından bir mikdar faris ve piyade mahall-i mezburda
2. 'asakir-i islam mukabelesinde hazır ve amade dururdu beher-hal muhafazaya
3. muhtac olduğundan Donanma-i Hümayun levendatından bin nefer dahi ihrac
4. ve mekan-i ma'hudden metresler almağa mübaşerat ve sabaha değin tekmiline
5. bezl-i himnet eylemişlerdi 'ale's-sabah nehr-i Tuna'dan Tuna'ya varınca metreslerin
6. birbirlerine ittisali küffar bed fi'alın manzur dide-i bed segali oldukda

7. kemal ızdırabından piç taba düşüb karşı tarafda alaylar düzüb
8. ve taburda çadırlar bozub her vakitte bir reviş ve her sa'atde bir iş
9. gösterüb hezer mekr ve al ile guzat-ı islami iğfal sevdasında olurdu
10. ve tabur makhur içinde eyyam-i muhasaradan sonra müceddeden ihtira eylediği
11. toprak tabyasına üç pare balyemez tob vaz'edüb Ordu-i Hümayun'a
12. doğru ahşama değin a'mal ederdi ve gurub şemsiden tulu' fecre
13. varınca tarafından i'hmal-i tobda imhal olunmak kai'desine ri'ayet
14. olunurdu ama bu gece tabya-i merkumeye altı pare tob dahi vaz'
15. ve nisfü' l-leylde atmağa mübaşerat ve bir saa't mikdarı müdavemet eyleyüb
16. bu

29-A

1. bu hileden kasid-i fasidi ne olduğu ma'lum olmayub ancak Ösek tarafından
2. götürdüğü toblardan olduğu istima' olundu ve yevm-i mezburda kethüda-i
3. bevaben-i dergah-i 'âli Hasan Ağa vesatatiyle sa'adetlü sadrazam ve celadetlü
4. han â'lişan hazretlerine 'asakir-i islam'ı vedi'a ve emanet ve münasib
5. görüldüğü üzere hidemat-i din-i mübinde bezl-i kudret eylemelerini meşhar hatt-i hümayun
6. şevket makrun ve birer kabza şimşir aduvv-i tedmir ile birer sevb serasere kaplı
7. samur farisü-s sürur şeref resan vürud bulub bil cümle erkan-ı devlet
8. sadrazam hatretleri tabyasına da'vet ve hatt-i hümayun sa'adet makrun feth
9. ve kira'at olunub herkes hulus-i bal ile kahr-ı a'daya niyet ve me'mur oldukları
10. metreslere a'vdet eylediler vüzera-yi i'zama tafsil üzere irsal buyurulan
11. hatt-i hümayun şevket makrunu katiban-i ısrar-i şehryarı tebyiz edüb mucibiyle
12. 'amal oluna deyu ünvanına kalem-i mu'ciz beyanları ile keşide kılınmak kanun selatin
13. ve kai'de-i mülük-pişin iken şevketlü ve kudretlü ve muhabbetlü padişahımız hazretleri
14. intikal-i zahmet ve kullarına merhamet ve sadrazam hazretlerine ikram ve 'asakir-i
15. islama i'timam için bu def'a vürud bulan hatt-i hümayun şeref makrunu

29-B

1. tefsilaten kalem-i sihr aferin ve eda-yi kelimat şirin ile bizzat tahrir ve tastir
2. buyurdıkları manzur dide-i sigar ve kibar ve du'a-yi 'ömür ve devlet zillu'-lah-i
3. 'adili tekrar eylediler hıfzu'l-lah cemi'-ül ikdar hallada'l-lah halifatuhu hilafete
4. ila yevm'ül karar ba'dehu Hasan Ağa'ya ser-a-sere kaplu samur kürk ve itba'ına
5. hila't elbas buyuruldu ve esnah-ı cenk olmağla sadrazam hazretleri
6. kethüdasıyla serçavuşan ve bir kaç ağayan ve çavuşlar ile istikbal
7. olunub mehtherhane ve sipah ve silahdar neferatı memur oldukları mahallerden
8. kaldırılmadı yevmü' l-erba'a yevm-i mezburda dahi tarafından bazar cenk ve mübadele
9. revac ve top ve tüfenk ile a'da-i din iza'c olunub tecdid metreslerde
10. bezl-i himmet ve sarf-ı sermaye-i vus' ve kudret ve olundu küffar dahi Ordu-i Hümayun'a
11. doğru havale eylediği dokuz kıt'a tobları bila 'aded istimal ve ahşama değin
12. kata' ihmal etmeyüb allahu'l hamd bu kadar dane tobdan bir nefer tatar nayıl-i
13. rütbe-i şehadet ve ancak üç devvabe isabet eyledi ve Tuna'nın karşı canibinde
14. bu gece küffar tarafından Donanma-i Hümayun mukabelesinde müceddeden bir tabiye amade
15. ve sekiz kıt'a balyemez tobları nihade edüb kalliyete ve fırkatalar ile kafi vafır
16. harb

30-A

1. harb-i kital ve ziyade cenk-ü cidal olundu yevmü' l-hamis yevm-i mezburda ova
2. tarafından nehr-i Tuna'dan efraz olunmuş adanın münasib olan mahallinde üç kıta'
3. kolunburna toplar nihade ve tob taneleri mecma'-i küffar olan mahalle isabet
4. ettirmek karar-dade oldukdan sonra a'maline müdavemet ve küffara ziyade
5. hakaret olduğundan maa'den rü'esa-i mülayinden birisinin hayme-i idbarına
6. isabet eylediği mu'ayenet müşahade olundu ve yevm-i mezburda İlok tarafında
7. müctemi olan haydud eşkiyasının üzerine katana Mustafa Bey bir mikdar piyade
8. bile gönderilmiş idi bir mahalde müsadif olunub vafır tu'me-i şimşir ve bir
9. mikdarı esir-i bend-i zincir oldu ve yevm-i merkumda sadrazam hazretleri
10. tarafından harcılık olmak üzere şecaa'tlı han-i 'alışan hazretlerine bin 'aded

11. şerifi altun irsal buyuruldu ve bu gece emr-i hakk ile bir şedid rüzgar ve bir
12. sa'ika-i şu'ledar zuhur edüb şol mertebe baran olduğu devabb ve insan
13. müthiş hayran oldu yevmü' l-cuma' be-hükm-ü iradet-i rahman dahi imtidad-i baran ile
14. hendekler ve sıçan yolları dolub erbab-i metres ziyade bitab ve ehl-i cenk
15. 'azim izdirab üzere olub lakin herkes memur oldukları mahallerde pader gil

30-B

1. gönül birliğiyle sabit kadim cenk ve harbe küffardan mukaddem mübaşeret ve merdane
2. gayret ederlerdi amma tarafından bir hatve ilerüye varılmağa imkan olmayub
3. tob ve tüfenk ile cenk ve perhaş ve amal dalle-i humbara ile savaş oluruz
4. guzat-i islam munavebe çadırlarında bir lahza 'aram ve metreslerde olanlar dai'ma
5. kıyam üzere ikdam edüb mümkün oldukça sepetler ta'mir ve kovalar ile metresler
6. tathir olunurdu ve yevm-i mezburda nehr-i Tuna'nın üst tarafında geçid başı
7. olmak üzere şansa ta'bir olunur küffar caniblerinde bir şey peyda ve ata içinde
8. bir hileye dahi ictira edüb ve içinde vafır küffar cem' ve metresler alub
9. toblar vaz' eyledüğü haber alınmağla çete kayıkları ile Serem ve Titel beğleri
10. Tuna'dan ve Şarkanlı İbrahim Paşa karadan ta'vin olunmuş idi 'ale' l-gafla
11. vakt-i şafi'i de iki taraftan hücum olunub üç sa'at mikdarı cenk
12. ve kital ile vafır küffar keşte-i tiğ-telef ol gaile dahi ber taraf olub
13. ikişer tobları ile iki kıta' cenkci şayikaları ve Kerevet palankasında üç
14. pare tob ve bir mikdar barut ve kurşun ahz olunub ihfa olunandan
15. ma'da on beş esir küffar huzur sadr-ı âliye ihzar olundu yevmü' l-sebt
16. bi-emru'l-lah

31-A

1. bi-emru'l-lah-i te'ala bu gün bu gece kesret-i barandan tecdid-i metrese imkan olmayub
2. ancak metanet ve istihkam ve hadm olunan mahalleri ta'mire ihtimam me'mur
3. olundukları yerlerde intibah üzere kıyam ile güzarından evkat ve eyyam ve guzat-
4. islam metreslerde olduklarını isa'r ve i'lam içün dane tob ve tüfenk ile

5. taraf-ı a'daya irsal-i peyam ederlerdi ve ba'de'z-zuhur kefere-i pür gurur şiddet barlandan
6. erbab-i metrese fütur gelmek vesvesesiyle her koldan bir mikdarı 'adu-yi siyeh
7. derun-i taburdan birun olub tahrik-i hatavat-i kudum-i şevm ve metresler hali ise
8. ma'damız dahi hücum ederiz fikr-i fesadı ile beraber hareket biibereket ve bu kar-i mümteni'ü' l-
- 9.husule cesaret eyledikleri gaziyan-i müterassid-i vega ve mu'minan-i bahane cuvi gavgavga
10. olan bahadırın-i şeca'at şî'arın manzurları oldukda sell-i seyf-i meydan
11. ve metreslerden ilerüye baran olub 'adu-yi ruba sifatan cera'it eyledikleri
12. havale pişman ve ütfan ve hizan tabura doğru kerizan olunca niceleri
13. geşte tiğ-i ehl-i iman olub bu vartadan tahlis-i can edenler bir dahi bu makule
14. kare heves eylemek üzere 'ahd ve iman eylediler yevmi' l-ahad yevm-i mezburda
15. ebr-i asman bir mertebe-i asale-i katarat-i baran eylediği tabur değil sahra-i bi payan

31-B

- 1.olsa dost ve düşman birbirlerine varmağa imkan ve bir tarikle tebdil-i mekan
- 2.haric-i takat beşer ve's-sefer kıta'-i menü' l-sakr mefhumu ma'lum ha'iz uhudda
- 3.cilvekar oldu bu hal ile mümkün oldukça herkes metreslerde daim ve her güruh
- 4.cenk ve harbde ka'im olub cenab-i rabbü' l-izzet guzat-i islama şevk ve kuvvet
- 5.ihsan edüb herçend ki küffardan hareket hasır olursa süvari ve piyade me'muru
- 6.oldukları mahallerde hazır ve amade olurlardı yevmü' lisnayn ruz ve şeb
- 7.baran-i rahmet na-mütenahi uslub-i sabık üzere mütemadi olub eğerçe tabur
- 8.makarr-i şeyyatin bir zira'mikdarı pürtin olmağla 'adu-yi bi-din kilab-i yahud gibi
- 9.harekete mahalleri kalmayub zabitlerine varınca pa-der-gil ahvalleri müşkil ve ihtiyar-i
10. zull eylemişlerdi lakin birkaç seneden berü tedarik ve ihzar eyledikleri elvah
11. ve eşcardan perdaht olunan hatta bendler üzere karar ve bim can ile cenk
12. ve harbe ısrar ederlerdi ve yevm-i mezburda 'asakir-i Tatardan bir mikdarı
13. Tuna'nın aşağı cenabında vaki' İslankamene nam-i mahallden üstü açık kayıklar ile küffara
14. güşmal için karşı tarafa geçirülmek munasib görüldü yevmü's-selase yevm-i mezburda

15. hava açılıb ‘asakir-i islama hayat tade ile surur-i bi-endaze hasıl olmağla tecdid

16. metrese

32-A

1. metrese mübaşerat ve cebr-i noksan ka’idesi üzere eyyam güzeşte hafr olmayan
2. mahalleri tekmiye niyet eylediler ve yevm-i mezburda karşı tarafa gönderilen kalgay
3. ve Gazi Giray ve Sa’adet Giray Sultanlarile beş bin mikdarı güzide Tatar
4. Kubila Manastırı nam-ı mahallde karavol eden otuz nefer Macar katanasını tenkar edüb
5. tahlis can edenler Tatar-i yağmagiran geldi deyü küffarı haberdar edince
6. sultanan iki bin mikdarı Tatar ile der-kemin ma’adası irsal canib-i
7. melayin kılınub lakin küffarın asıl ordusu tabura karib ve ziyade mecmu’ eşrar
8. olub karavoldan firar edenler dahi haber verdikleri halde cüz’i ‘asker ile
9. mukabele-i küffar mülahaza-i ‘akıbet karberle makbul ‘asakir-i namdar olmayub üç
10. sa’at mesafede nehr-i Tuna’nın kenarında Futuk nam mahallde kurulan çadırları
11. tarumar olunmak üzere ittifak-i karar verülüb büyük ordusuna uğramayub
12. ‘ale’ l-‘umum mahall-i mezburda olan küffar çadırlarına hücum olundukda iki bin mikdarı
13. ehl-i ‘‘aduvan keşte-i tiğ ve tir ve Sinan Tatar bi-aman olub iki bin mikdarı
14. esir ile ma’mulden ziyade gana’im ehl-i sefer ve altı bin mikdarı gusfend bakar ile
15. ‘avdet eylediklerinde büyük ordusunda haberdar olan kalabdan bin mikdarı

32-B

1. Nemçe ve Macar atlasu ta’kib kasdıyla şıtab edüb gana’im ile ‘avdet edenler
2. sultanan üzerine doğru ‘azimet ve mülaki olduklarında eğer cümlemiz bir mahalde cenge
3. mübaşeret edersek kesret-i ‘adaya mukavemet şekel gana’im alanlar geçid başına doğru
4. gitsünler küffar gana’im ve esiri tahlis sevdasında olurlar ise bizardından
5. ve siz mukabelesinden cenge mübaşeret edelim eğer bizim üzerimize hücum ederlerse
6. siz semt-i selamete ‘azimet biz dahi iktiza-i vakte göre hareket edelim deyü
7. ittifak etmeleriyle küffar gana’im ile ‘avdet edenleri ta’kiben feragat alaylar

- 8.düzüb sultan ile cenge mübaşeret eylediklerinde taraf-ı Tatardan tiz endazlık
- 9.ve cenab-ı düşmandan ateşbarlık kanlarına mübaderet ve üç sa'at mikdarı izhar
10. maharet olunub lakin çete tarikiyle gidülüb ve gana'im alanlara insirfa ruhsat
11. vermekle esna-i cengde iki bin mikdarı gazi bi-tab bulunub düşmana
12. kıyas ile deryadan bir göze ab belki dahil girdab olmuşlar idi bi'z-zaruri
13. semt-i selamete isaleü' l-cam ve taraf-i islama erişmeğe ihtimam olunub nehr-i Tisa
14. ayakdan ve nehr-i Tuna kayıklarıyla Pañçora'dan ubur olundu üç dört
15. günden sonra ordu-i hümayuna mülhak oldular ve ganayim ile 'avdet edenler ol gün
16. selamet

33-A

- 1.selamet birle geçid başına vusul buldular ve yevm-i mezburda vuku' bulan hengamede
- 2.ihraz rütbe-i şahadet ve mübtela-i bend esir felaket olan yüz elli mikdarı
- 3.Tatar bi-bak sebl ve garet olunandan ma'ada dört bin mikdarı küffar ka'ide-i
- 4.hak helak olduğu hayret efza-i erbab 'ukul ve mucize-i bahire-i hazret
- 5.cenab-i resuldür yevmü' l-erba'a yevm-i mezburda bi-emru'l-lah-i te'ala baran i'ade ves'a'ir
- 6.eyyamdan ziyade yağmağa başlayub tecdid-i metrese zaman ve a'mal-i tob ve tüfenk
- 7.ve humbaradan ma'daya imkan olmayub lakin küffardan ahz olunan iki şayka
- 8.ve cam gemilerine levendat vaz' kapudan nasb Kerevet Palankası'na muhafız
- 9.ta'yin ve çete kayıkları ile sa'ir mücahidin Tuna'nın yukarı tarafında donanma
10. misüllü vafir tedarik gördüklerine küffar tahsil-i ta'yin etmekle karşı tarafında olan
11. çadırlarından güruha guruh alaylar bağlayub nehr-i Tuna ile bir kac gemiler
12. gönderüb kah barut yakub ve kah taburdan ehl-i islam üzerine ateşler
13. saçub kah sahra-yi bi-payende dolanub kah terpente ile 'askerin kullanub
14. ne hileye mübaşir hüda'ya hazır olduğu ma'lum olmayub cenab-ı vezaret me'ab
15. sahib-i tayakkuz ve intibah hazretleri dahi düşman-i din ve guruh-i muannidin

33-B

- 1.fikr-i fesadlarına olduğunu haber almak üzere her maslahata amade olan bende
- 2.ve azadeye isdar-i ferman buyurduk da tecessüs ve tefahhus daman-i dermiyan
- 3.olunub kah 'asakir-i Tatarın karşı tarafa mürurlarından hirasın ve kah

- 4.killet-i 'ulufden ekser devabı telef olunmağla otlak bahanesiyle sahraya şıtaban
- 5.olunduklarını haber verdiler bade' l-'asr Kerevet Palankası'na muhafazaya me'mur
- 6.olan Şarkanlı İbrahim Paşa'dan adam gelüb bu tafafda çete kayıkları
- 7.ve şaykalar küffarın zeha'ir gemilerinin müruruna mümana'at ve Kerevet Palankası'na
- 8.ta'yın-i muhafezin ile metanet verildüğü mela'ine ziyade zahmet verüb
- 9.bu gaileyi bertaraf etmek mülahazasıyle kayıklar ile üç bin mikdarı küffar
10. üzerimize gelmek kasdıyla aşıkâr olmuştur deyü imdad talebinde olmuş ol sa'at
11. bin beş yüz terakkili sipah ve silahdar ve beş yüz Tatar ve bölük-i erba' neferatı ile Niğbolu
12. Paşası 'Ali Paşa karadan Serem ve Titel Beğleri çete kayıkları ile nehr-i Tuna'dan
13. 'ali cenahü'l-istical irsal olunub lakin imdad erişmezden mukaddem ba'de'l magrib
14. küffar kayıklardan taşra dökülüb palanka-i merkumeyi muhasara ve dört sa'at
15. mikdarı mukatile ve meşacire olunub imdad ta'yın olunduğundan dahi haberdar
16. olunca

34-A

1. olunca firar edüb ol esnada iki yüz mikdarı küffar revane-i derkat nar
2. ve yirmi esir huzur 'aliye ihzar olundu ve yevm-i mezburda Veteran namıyla
3. meşhur olan Segedin Segedin havalisine Erdel tarafından Nemçe ve Macar
4. yedi sekiz bin füccar ile gelüb ve Zerin oğlu ve Bekan oğlu memleketlerinden
5. üç senelik bac ve harac alınmamak üzere on beş bin mikdarı imdad
6. ihrac ve 'asakir-i islamı iz'ac için Nemçe Çasarından müte'addid kağıdlar
7. gönderülüb ve bu güruh-i mekruh-i enbuh tecemmu'larından sonra Kerevet Palankası
8. kurbunda köprü binası fikr-i fesadları olub mahal-i mezburda mühimmat-i cısr
9. gönderdikleri ahz olunan dillerden ve rızaları ile firar edüb gelen
10. Fransız ta'ifesinden haber alındı yevmü'l hamis yevm-i mezburda çete kayıkları
11. Tuna üzerinde olan küffar gemilerine şebnun ve cenk ve cidal ile nehr-i Tuna
12. pür-hun olmağla esna-i cenkde katil ve mecruh olub ihfa olunandan ma'ada
13. dil almak üzere Serem ve Titel beğleri ve şayka levendatı ma'rifetleri ile bir mikdar
14. esir ihzar ve zehayir ile memlu iki çam sefine derkenar olundu ama metresler
15. ahval-i kesret-i barandan müşkül ve ruz ve şeb erbab-i cenk pa-der-gil olmağla

34-B

1. bi-tablık eseri numayan ve dermandalık alaimi cümleye ‘iyan olub şimden sonra
2. fa’idesinden zararı ziyade ve semt-i selamete pu-nihade olmak evla vahik
3. oldu deyü ‘asakir meyanında cu-be-ca kesret-i barandan şikayet ve beraberleriyle
4. nihani hikayet edüb lakin bu sirr-i ser-besteyi sadr-i a’zam hazretlerine bir ferd
5. söylemek cesaret ve bir ahad lisana götürmeğe cüre’t edemezler deyü celadetlü
6. han-ı ‘alışan hazretleri dahi tahrik-i rikab-ı sefer ve uğur-u şehriyaride
7. terk-i rahat ve huzur ede kırk dört seneye balığ olub hezar pazar-i
8. kar-zar-i kavga ve niçe revacgah-i mata’-i vegada bulunmuşdur Nemçe taburu
9. yirmi üç gün değil bir an mahsur-i ‘asakir-i mansure olduğuna manzur dide
10. itibarımız ve ne reside-i sami’a-i ihtiyarımız olmuşdur felelü’ l-hamd ‘asakiri-i Tatar
11. ne bir mahalde böyle inkıyad ve ne bir cenkde bu gune nayire-i harb ve kitali ikad
12. eylemişlerdir deyü müzakere belki nihani sadrazam hazretlerine ifade buyurmuşlar idi
13. nef’sül emr ‘asakir-i Tatar bir kavm-i hale’ l-izar iken sayir ‘asakir-i namure gibi
14. küffar karşusunda ve ta’yin oldukları mahallerde ihtimam ve ‘ale’ l-husus
15. han-ı ‘alışan hazretleri tabur-i makhurun sol tarafında bayin başında bila-taram
16. aram

35-A

1. aram ve yağmur yağmadıkça darb-i kıyam etmeyüb sadrazam ve sedar-ı mükerrerem
2. hazretleriyle ittifak ve kahr-i a’dade kemer beste-i vifak olmuşlar idi ve yevm-i
3. mezburda sadrazam hazretleri tarafından her gün mü’tad üzere gönderilen
4. hüddam erbab-i metres me’mur oldukları mahallerde killet üzere olduğunu
5. i’lam eylediklerinde ol sa’at her kes me’mur oldukları mekanlarda mevcut
6. olmak üzere isdar-i ferman ve yağmur bahanesiyle ta’yin oldukları mahallerde
7. bulunmayanlar bila-aman katl olunur deyü tenbih buyuruldu ve ol gün sadrazam
8. hazretleri metresleri tecessüs tefahhus edernel ba’de’ l-‘asr yeniçeri ağası tabyasına
9. varmışlar idi ve eksera zamanda ru’esa-i ‘asker ile ahval cenk ve keyfiyet
10. düşman müzakere ve müşavere olunmak mü’tad olub metresler gailisiyle birkaç
11. gündür görüşülmeyüb herkes huzur-i ‘alilerine intizar ve her ferd derununda olan
12. nehani-i maddesini aşikar etmek muradları olmak gerekdir ruhsat buyurulur ise

13. bir cemiyet olunub gayretkeş-i din ve ‘asakir mü’minin
14. imtisal ve tahsil-i rıza-yi hüda-imuta’al olmak münasibdir deyü niyazmend olduklarında
15. vüzera-yi ‘azam ve mirmiran-i keram ve zabitan ve bi’l cümle tecrübe karan da’vet

35-B

1. olunub metresler ve sıçan yolları ve tabyalar ve düşman ahvali suval buyurulduk da
2. hamdu’l-lah-i te’ala devlet-i padişahide mühimmat-i cebehane ve zehairde
3. kat’a noksanımız ve me’mur olduğumuz hizmetlerde asla taksirimiz olmayub
4. takayyüd ve ihtimam üzere olduklarını huzur-u ‘aliyye ilam ve’ l-kelam ...
5. ü’ l-kelam mefhumu üzere ‘ali vetiretü’l icmal bu vech üzere bisat-i
6. makal eylediler ki Belgrad-i darü’ l-cihaddan hareket ve düşman-ı din üzerine
7. ‘azimet olunub i’la kelimet-i ‘l-lah için can ve başımız feda uğur-u din-i mübinde
8. vücut-i mur-i mikdarımızı ifna etmek niyyeti ile Zimon sahrasına ‘ubur olunub
9. Nemçe deynlere mekkar ile sene-i sabıklarda mü’tadı üzere Varadin’e varınca
10. ne mahalde cenk ve peykar ve ne vakide leşker olur mülahazasıyla gündüz
11. alaylarımız bağlayub ruberah ‘aduvv-i gümrah ve gece karavullar ta’yin ile kemal
12. basiret ve intibah üzere hareket ederek on seneden berü ‘asakir-i islamı
13. meydana da’vet eden küffar pürgurur el-yevm dahil-i tabur makhur ve yirmi
14. üç gündür mahsur-i ‘asakir-i Mansur olub ‘avn-i ‘inayet-i halikü’ l-‘ibad ile
15. kemal mertebe tazyik-i a’da-yi bed-nihad olunmuşdur ve hemişe du’a-yi hayr icabet-i
16. padişah-i

36-A

1. padişah-i gerdun vakar ve ve ikbal-i baht-i ferruh-fal şehriyar ‘ali-tebar
2. hallada’l-lahu hilafetehu ilâ yevmü’ l-karar ile düşman müste’addi’t tedmir mazhar-i ‘izab
3. hun ve tabanca-i kahr-ı guzat ile çehre-i halleri nilgün ve halleri
4. diğer gun olmak asar-i sima bed-numa-yi cemi’yetlerinde nümayan ve imdad-ı kerim

5. kar-saz hakiki ile her kerre-i musademe ve her nevbet müsade fe vaki'oldukça
6. nesim feth ve zafer taraf-ı islamiyanda vezzan olub lakin emr-i hak ile sekiz gün
7. ve gece seylan-i katarat-i baran devab ve insan bi-tab tuvan olmağla
8. 'ale' l-husus Ösek tarafından Zirin oğlu ve Bekan oğlu ve Erdel tarafından
9. Veteran imdadı tahdiş sami'a-i guzat olub denc imdadı geldikde
10. 'asakir-i islama azrar kasdiyle israr edüb Kerevet Palankası kurbunde
11. köprü binası ve istihlas kal'e mukabele-i müslimin mülahazasıyla kemer bend-i
12. giz oldukları peyveste-i sem'-i yakın-i mücahidin olmuştur ve serhadd-i sugur-i islamiyeden
13. olan Gyula ve Temeşvar kal'elerine zeha'ir ve imdad irsali otuz kırk günde
14. hasıl olur münasib hal-i ferag bal ile metreslerden damin keşide olunmak
15. ray-i rezin sefer dide ve kar azmuda olduğunu 'ilam eylediklerinde sadrazam

36-B

1. hazretleri redd-i kelam edüb bu sefer nusret esere bu kadar zehair ve hazine
2. sarf olunub allahu'l hamd düşman-ı din havf ve hiras-i müslimin ile feth ve teshiri
3. kuvvet-i karibeye gelmişken 'avn-i hakk ile birkaç gün dahi ihtimam olunsa ahz-i
4. intikam olunmak ma'muldur zehair ve cebehane ve mühimmat-i sa'irede muzayaka nız
5. var ise i'lam ve iktizasına göre tedarikine ihtimam edelim ve metreslerden
6. daman keşide olmak metrese girmekten düşvar olduğu aşıkardır düşman
7. vakt-i fırsat fikriyle su-i kasd ihtimali olur ise haml-i sakil mukavelesinden
8. olan tob ve mühimmat nakli müşkül değil mi hitab buyurduklarında 'asakir-i
9. islamin bil'cümle tecrübekarları devlet-i padişahide mühimmat ve zehair
10. ve cebehaneye zaruretimiz ve düşman-ı din ile cenk ve harbe kudretimiz olmadığından
11. değil lakin emr-i hakk ile kesret-i barandan devvabın ekseri helak olub
12. ve yirmi üç günden berü vaka' bulan cenk ve kıtalde mecruh şühedamız
13. ziyade olduğundan ma'da düşmanın el küffar millet-i vahdet mazmunu üzere
14. nefir 'am tarikiyle imdadı gelmek üzere olduğunu haber aldıkları gibi tekrar
15. ifade tob ve mühimmat nakli geldiğimiz gibi alaylarımız bağlayub kadem ber kadem hareket
16. ve düşman

37-A

1. ve düşman cenke tasaddi ettiği halde cümlesi hazır ve amade olduklarını
2. i'lam ve şimdiden sonra metreslerde ikamete imkan ve bir hatve ilerüye
3. varmağa zaman olmamak üzere i'timam-i kelam ve cümlelerin mumza ve hatemi ile
4. rikab-i hümayun şevket-makruna mahzar tahrir ve tastirine ruhsat rica ve niyaz ile
5. makam-ı 'ubudiyette kıyam eylediler bizzaruri ol gece tobların birkaç
6. danesi ihrac ve ertesi ahşama dek bakiye kalan tob ve a'mal tüfenk ile
7. a'da-yi din iza'c olunub ba'de' l-şa tobların ma'adası dahi çıkarulub
8. donanma-i hümayun sefinelerine vaz' olunmak üzere irsal ve mühimmat
9. 'arbeleri toğru yol ile Belgrad'a irsal olunub yirmi beş mikdarı
10. alay tobları 'asakir-i islam ile götürölmek ve piyade 'askeri metreslerden
11. çıkdık da atlu 'askeri bir buçuk sa'at sonra gitmek ve ale' l-sabah küffar
12. karşusunda alaylar bağlanub ba'da tulu'ü' ş-şems hareket ve hazır müheyya
13. ve düşman-ı din cenke tasaddi eder ise me'mur oldukları mahalde paberca
14. olmak üzere tenbih buyurulub liva-i resulu'l-lah ile 'asakir-i nusret karin
15. neshat ve nem şebde nesim-i nev bahar gibi hareket eylediler ve 'asakir-i islam ile

37-B

- 1.gidecek toblara eğerçe dörder beşer çift bargirler koşulmuşdu lakin
- 2.çamurun ve fırtınadan henüz küffarın topu erişür mahalde bir zir'a
- 3.mikdarı çamur içinde toplar kaldığı sadrazam hazretlerinin
- 4.ma'lum ve manzurları oldukda ol sa'at 'avdet ve bizzat kendüleri
- 5.süvar olmak üzere tavile bend-i'dad olunan feresler toblara meded res
- 6.olub zer düz eğerlü sim rikab toblara bend olduğunu sayir vüzera
- 7.ve mirmiran ve rü'esa-yi 'asker istima' eyledikde atların koşub hezar ikdam
- 8.tam ile bi' t-tamam derya misal çamurlardan ihrac ve Karlofça nam mahalde
- 9.donanma-i hümayun sefinelerine ilka ve ordu-i hümayun nuzul eyledüğü
10. mahalde salavat-ı fecri eda buyurduklarından sonra hareket olundu fellah'ul hamd
11. tob ve mühimmat değil hayme ve hergah ve ihmal ve eskal makulesinden dahi

12. bir şey-i hasis terk olunmayub ub salimen ganimen üçüncü menzilde Zimun sahrasında
13. darb-ı hiyam-i aram buyuruldu fi 14 S(afer) menzil-i mezburda bir gün ikamet
14. ve ertesi hareket olunub Belgrad sahrasında darb-ı hayyam evtad buyuruldu
15. fi 16 S sene-i 1106 yevm-i mezburda rikab-ı hümayun devlet makrun tarafından haseki ağa
16. gelüb

38-A

- 1.gelüb vürud eden hatt-ı hümayun şevket-makrunun mazmun-i vacibü' l-imtisali
- 2.ancak sadrazam hazretlerinin ma'lum-i şerifleri oldu fi 17 S yevm-i
- 3.mezburda otağ-ı 'aliyye bi' l-cümle erbab-i müşavere cem'oldukdan sonra
- 4.hazret-i sadrazam ve serdar-ı ekrem dahi teşrif ve herkese yerlü yerine
- 5.teklif ve nevaziş ve ikram ile taltif buyurduklarında serhad-ı mansurede
- 6.olan Temeşvar ve Gyula ka'alarına 'asakir ve zeha'ir ve mühimmat
- 7.irsal ve ruz-ı kasıma varınca mübaşeret olunacak ahval-i dermiyan
- 8.olunub münasib görülür ise kendümüz dahi ol tarafa 'atf-i 'inan
- 9.edelim mi deyü istifsar buyurduklarında vüzeradan birisi 'asakir-i islama
10. serdar-ı kıla' mezburane zehayir imdad gönderilmek üzere karar verülüb
11. me'mur olmayan 'asakir ile ta'mir ve termim kala'-i Belgrad'a meşgul vesa'ir
12. sehadlar umurunda bezl-i makdur olunmak sevk makul görülüb ol gün
13. Vezir Ca'fer Paşa ile Rumeli Beylerbeyisi ve on iki mirmiran
14. terakkili ve serdengeçdi sipah ve silahdar ve bölük-ü erba'a ocakları ve sadrazam
15. hazretlerinin atlu levendatı yirmi bin mikdarı süvari ile dört bin mikdarı

38-B

1. 'asakir-i Tatar ve kalga-yi sultan ta'yin ve Pançova nam-ı mahalle surur etmeğe mübaşeret
2. ve irsal olunacak yirmi altı bin kil hinta ve bin dört yüz vakiyye tuz
3. ve muhafazada olan paşalara bin kil mikdarı dakik ve sadrazam hazretleri
4. tarafından ba'z eşya ile bir mikdar nükud ve vafir birinc bervech teknil deve

5. ve ‘arabalara tahmil olunmak üzere ferman buyuruldu ve Temeşvar Kal’ası’nda muhafazada
6. kalmak üzere on beş akçe ibtida ve murad edenler ellişer akçe tekakki ile
7. sipah ve silahdar neferetü ve sene-i sabık üzere on akçe taka’ud şartıyla
8. yeniçeri ve cebeci ve tobcu iki bin nefer mikdarı ve yedi sancak olmak üzere
9. Sivas Eyaleti’nin zu’ama ve erbab tımarı ve alay beyleri ve mükemmel kapusuyla
10. Sivas Beğlerbeğisi ve Gyula Kal’ası’nda muhafaza şartıyla on sekiz akçe
11. ibtida ve terakki murad edenlere seküz akçe ile sipah ve silahdar ve on sekiz
12. akçe ile yeniçeri ve cebeci ve tobcu müteka’idlerı yedi yüz mikdarı ta’yin
13. ve tekmiil ve kal’a –i mezburlarda olan neferat ve bu defa irsal olunan
14. guzat-ı mevacib ve mesarifleri üç yüz on dört kise nukud hazine-i
15. ‘amireden verülüb ve üç dört günde levazımları görölüb mütevekkile illa’l-lah
16. irsal

39-A

1. irsal olundu memalik-i islamiyeden olub Akdeniz’de vaki’
2. Sakız Atası’na Venedik keferesi müstevli olub muhafızının ihmali
3. sebebi ile yed-i ‘adaya giriftar olduğu haberi tahdiş şami’a-i guzat
4. ve ba’is-i teşviş-i kulub-i mu’minan olmağla beher hal idi-i a’dadan istihlas-i
5. ehemm mühimmat-i din ve devlet ve elzem-i levazimat-i ‘ırz ve namus-i saltanat
6. olmağın rikab-ı hümayunda olan vükela-yi devlet ‘asakir ve zeha’ir
7. cem’ine bezl-i kudret edüb hatt-ı hümayun sa’adet makrun ile mu’anven
8. taraf taraf evamir-i ‘aliyye irsal olunduğu istima’ olunmuşdu amma
9. ol havalinin ahvalinde vakıf kimesneler ile dahi müzakere ve müşavere
10. olunub eyyam-ı şitada feth ve tahsiri ve a’da-yi dinin def’ ve kal’
11. ve tedmiri munassa husulinde cilveger olmak memuldür ancak şimdiden mühimmat
12. ve levazimi tedarikinde daman-i der-miyan-i ihtimam ve ada-yi merkume ‘asakir ve zehair
13. nakli için yüz kıt’a fırkate binasına teşmir-i sa’id-i ikdam lazım olduğunu
14. i’tam eylediler lakin bu serhadd-i mansureye nizam ve Temeşvar ve Gyula taraflarına
15. giden ‘askir-i islam gelince Belgrad sahrasında darb-i hıyam-i aram olunub

39-B

- 1.icaleten ol tarafa amale-i licama mesa'ide-i eyyam olmağlaan inşa'l-lah-ı te'ala
- 2.hüsn-ü hitam ile avdet olunca tersane-i 'amirede on sekizer oturak
- 3.yüz kıta' fırkate binasına mübaşeret ve ber-vech-i ta'cil tekmline sarf-i
- 4.sermaye-i vus' kudret olunub ve Anadolu'nun sağ kolunun nihayetine
- 5.varınca tashih be-der gaha ruhsat ve tekessür 'askere kemal gayret olunmak
- 6.üzere yeniçeri ocağından sabıka başçavuş Osman Ağa ta'yin
- 7.altmış bayrak her biri yüz ellişer yiğit olup ve sayir ol havalide
- 8.kar gūzar vezi-kudret olup devlet-i aliyyeden hissedar olanlar
- 9.dahi kudretleri mertebesi adamlar ile gelmek ve bu taraftan gönderilen
10. serdarlar 'acele üzeregirmek ve cebeci ocağından dahi üç bin
11. mikdarı yiğitler tahrir ve cem' olunacak 'asker kesir için kifayet mikdarı
12. peksemad zehayir tedarik ve ihzar ve cümlesi İzmir'de hazır ve müheyya
13. olmak üzere karar ve başka başka evamir-i aliyye isdar olunub
14. avn ve inayet-i Rabbü' l-izzet ile feth ve teshirine be-hulusü' l-kalb ve elbas
15. niyyet olundu Tunus ve Trablus-i Mağreb ve Cezayir-i garb ocakları dahi
16. tam

40-A

- 1.tamü's-silah ehl-i darb ve harb ve mükemmel kalyonlar ile gelmek üzere şevketlü
- 2.ve kudretlü padişahımız hazretleri tarafından hatt-ı hümayun ile hila'-i fahire
- 3.ve sadrazam hazretlerinden samur kürk daye-i Cezayir'e irsal ve yeniçeri
- 4.ocağından kuka ta'bir olunur çorbacılar isti'mal eyledikleri 'alamet ve tar-i
- 5.balıkçın ile da'vet-i gaziyan mücahidin oldular fi 14 S Varadin taburuna
- 6.imdad vücuhi üzere varan eşrar ve haydutluk eden bazı küffar Nehr-i Sava
- 7.yalılarında keşt ve gūzar ve ebna-i sebiyle azrar üzere olduklarından
- 8.haberdar olunmağla Bosna levendatının başbuğ Fazlı bölükbaşı
- 9.def' mazeret ehl-i dalal için üç koldan irsal olunmuşdu her biri
10. müsadif oldukları haydut eşkiyasını def' ve ref'de ihtimam ve esna-i
11. cenkde küşte-i tiğ-i ehl-i islam olunandan ma'ada yirmişer otuzar neferi
12. ordu-i hümayuna ihzar ve katl-i am olundu fi 17 S yevm-i mezburda kol kethüdası

13. Mehmed Ağa Maraş payesiyle Pançuva muhasarasına me'mur ve zağarcıbaşı
14. Mahmud Ağa kol kethüdalığı ile mesrur olub zağarcıbaşı ve sanksoncu
15. ve turnacı ve kethüda yeri ve mahzar ocaklarının kanunu üzere silsile

40-B

- 1.ve tebdil ve huzur-u sadr-ı âlide ilbas-i hil'at-i fahire ile tebcil olundu
- 2.fi 18 S yevm-i mezburda Arnavudluk levendatı üzerine ta'yin olunan Adem Paşa'nın
- 3.sebkat eden hidmeti mukabelesinde semtine münasib munasib olunmağla Ohri
- 4.Sancağı ihsan ve evvel baharda güzide adamlar ile sefere gelmek ferman
- 5.olundu ameden-i hazret-i silahdar-i şehriyari be-canib-i rikab-i hümayun cihandar-i
- 6.yemn-i teveccüh ikbal padişah-ı âli nejad ve te'sir-i du'a-yi hayr-ı zu'lu'l-lah merhamed
- 7.ma'atad ile işbu sal meymenet falda serdar-ı ekrem ve vezir-i a'zam 'ali mekan
- 8.hazretleri me'mur olan guzat-ı hayir hevah padişah-ı islam ve nik-endiş
- 9.din-i pak-i Muhammed 'Ali'yeü'll- ve's-selam ile muhasara olunan tabur-u küffar
10. liyamda hezar-i ikdam-i tam ve ihtimam olundukdan sonra kesret baran ve killet-i
11. avan sebebi ile metreslerden daman-ı keşide olunub taraf-ı Belgrad'a imale-i
12. licam ve selamet ile vusulleri haberi rikab-i hümayun-i şehriyariye i'lam olunmuşdu
13. yevm-i mezburda hazret-i padişah kerduni-i vekar ve şehriyar-i âli-tebar
14. hafıza allah-u te'ala men cem'ül ikdar hazretleri taraf-ı bahirü' s-şereflelerinden
15. Silahdar Osman Ağa'nın Hisarcık menziline teşrifleri sadrazam hazretleri
16. mesmua'ları

41-A

- 1.mesmua'ları oldukda Belgrad'a iki sa 'at mesafe bir mekan-i refah ferah
- 2.hayyam ve mutabih irsal ve ağayan-i sipah ve silahdaran ve kethüda-i hazretleri
- 3.sadr- ı âli mehterhane ve zümre-i çavuşan istikballerinde istical

- 4.edüb otağ-i aliyye ve vüzera-i 'azam ve mirmiran keram ve zabitan
- 5.oçağ-ı yeniçeriyan vesayir ağayan ve erkan bil cümle ihzar ve hatt-ı hümayun
- 6.şevket makrun vuruduna dide duz intizar olub eşer feterin
- 7.evan-ı meymenet şumulde silahdar ağanın vusulü sadrazam hazretlerinin
- 8.manzurlari oldukda otak kapusundan haric tuğlar önünde hezzar
- 9.i'zar ve ikram ve fert-i tevkir ve ihtiram ile istikbal edüb evvela
10. hatt-ı hümayun devlet makrun leb-i edeb birle felşim ve vaz' cebin buyurub
11. kulh-kuşe-i fahr-i mubahatleri beraber hurşid-i tabnak belki reside-i paye-i
12. eflak olub saniya iki sevb serase kaplu samur fayız'ul sururi
13. duş istidadları elbas ve mazhar-i nevaziş ve iltifat hazret-i
14. padişah cem cahi ihsas ve hidmet-i âliyyeleri makbul-ü hümayun olduğu
15. ma'lum nas oldu salisen şimşir murassa' gilaf-ı kemer-i devlet gibi meyanlarına bend

41-B

- 1.ve gayret kuşağını kılıç bağı misillü iki yerden bend ve du'a-yi hayri zil'lul-lah-i ebed peyvend eyke sukker-i riz-i tahiyet kerr ü beyan pesende oldular ya ilahi bi-hakk(in)
- 2.fahr-i cihan eyle alemde an-ı payende şehriyaran dehri sertapa
- 3.eyle dergahına anın bende ba'dehu hatt-ı hümayun vacbü' l-imtisal feth
- 4.ve kira'at buyurulub fahavi-i 'izzet-i mutavileri havi iltifat-i bi-nihaye
- 5.ve i'taf-i bi-gaye-i padişahane meşhud-i çeşm-i i'tibar ve mesmu'-i sem'-i
- 6.sıgar ve kibar olunduk da rehayab derun-i ihlas meşhun olan neşat-i
- 7.sürur günagün güncayış pezir safahat-i ceride-i iskan ve makdur-i natika-i
- 8.bulegayı zaman olmadığı 'ayan oldu ba-de-hu silahdar ağaya serasere kaplu
- 9.samur kürk ve ma'en gelen ağalara ve etba'larına başka başka elbas hilat
10. ve mahsus kurulan oba ve hayyama da'vet ve nevaziş ve ikramlarında dikkat
11. buyuruldu bundan sonra hidmeti 'aliyyede bulunan ru'esa-yi 'askere taraf-i
12. şehriyariden ihsan buyurulan yüz elli mikdarı hil'atlar elbas olunub
13. ve taraf-ı padişahiden han-ı 'alışan hazretlerine ihsan ve i'ta buyurulan
14. samur kürk ve murassa' kınc dahi silahdar-i hazreti şehriyar-i 'ali tebar vesatatiyla

42-A

1. irsal ve teslim ve ayin-i cengizyan üzere kemal ta'zim ve tekrim ve du'a-yi

2. devlet-i padişah kamkarı tetmim eylediler

Összegzés

A török forrás fontos adatokat tartalmazott az 1694-es eseményekről. Sikerült megállapítani a felvonulás útvonalát, a hadjáraton résztvevő csapatok származási helyét és létszámát, a napi menetidőt, az egyes állomásokon elrendelt pihenőidőt, a hadjáraton résztvevő oszmán elit összetételét és a hadsereg létszámát. Az oszmán sereget támogató dunai flotta nagyságát, hajóinak felszereltségét, logisztikai és hadműveleti tevékenységét. A tatár segédc csapatok feladatait. Az események leírása képet adott a hadjárat menetéről, illetve az időjárás okozta nehézségekről. Pétervárad ostroma jóllehet sikertelen volt, mégis tanulságos abból a szempontból, hogyan alkalmazkodott a török sereg az európai haditechnika kihívásaihoz, a sáncrendszerrel megerősített vár milyen nehézségeket gördített az oszmán hadvezetés elé.

A török forrás mielőbbi teljes feldolgozása azért lenne fontos, mert eddig csak a másik oldal, az európai források szemszögéből vizsgálták Pétervárad 1694. évi ostromát.

A török szavak jelentése

- aga : katonai parancsnok a janicsárok élén, például a janicsáraga
- akcse : apró török ezüstpénz; a pénzügyi számolások egysége
- arabacı : A janicsár alakulatban a különböző szállító eszközök megszerelésével foglalkozó katona
- alaybég : a szandzsákban lévő tímáros szpáhiknak legfőbb vezetője
- aşar : 1/10-es terményben szedett állami adó
- aváriz-adó : a hadsereg ellátására kivetett állami adó
- babüssa‘de aga : az enderun, szeráj belső szolgálatának fő vezetője
- bahşiş : borra való
- balyemez ágyú : az oszmánok által a 16. és 19. század között használt, egy fajta olasz eredetű szélescsövű ágyú, először a velenceiektől zsákmányként szerezték, neve az észak-olaszországi Balliemez város nevéből származik
- baş nisándzsi : a szultáni kézjel írója
- bayraktar : a zászlóhordozó, háború közben az első sorban áll és előrefut
- bég, szandzsákbég : a szandzsák élén álló katonai és polgári vezető
- beglerbég : a vilájetek élén álló kormányzó
- beytü‘ l-mal : az állami kincstár
- bölükbasi : 5-10 katonából álló kisebb egység (bölük) tisztje
- cebeci : a fegyverkovácsok
- cebeci basi : a fegyverkovácsok vezetője
- cebeci ocak : a janicsároknál a fegyverkovácsok egyesülete
- csukadár : a díszruhával és prémmel foglalkozó katona
- darüssa‘de aga : a vezérrel azonos rangon lévő vezető
- defter : pénzügyi jegyzék, adókönyv
- defterdár(korabeli magyar szó használatával nazur): a pénzügyek és a birtok ügyeinek intézője
- dirhem : 31 decigramm, kb. 70 darab árpa súlya
- divan-ı hümayun : az államtanács
- dzsizje (másik nevén harádzs, korabeli magyar szó használatával: a császár adója) : a nem-mohamedánokra kivetett fejadó
- ejálet (másik nevén vilájet) : a közigazgatás legnagyobb területi egysége, élén a beglerbég áll

gönüllü : „lelkes”, a tartományi csapatok legjobban fizetett lovasainak megjelölése

gülle atar : egyfajta elöltöltős ágyú

haseki aga : a szerájban a szultán védelmében álló katona

has-birtok : az évi 100 ezer akcsénál nagyobb jövedelmet hozó szolgálati birtok

hatt-ı hümayun : az oszmán szultánok írásos parancsa

janicsár : zsoldos gyalogos

kádi : oszmán bíró, akinek a hadsereg ellátásában és a közigazgatásban is fontos feladatai voltak

kapucibaşı : azoknak a katonáknak (kapuci) feje, akik a szeráj védelmében állnak

karakollukçu : janicsár ocakban az alacsonyabb szolgálatot végzők neve, a biztonsággal foglalkozó katonai testület

kaymakam : a nagyvezér helyettese hadjáratok idején

kazasker : oszmán bíró, akinek a hadsereg ellátásában és a közigazgatásban is fontos feladatai voltak

kethüda (rontott alakjai, amelyeket a magyarok is használtak: tihája, kjája, tyája) : valamilyen magasabb rangú előljáró helyettese vagy titkára

kulunburna ágyú : szélescsövű ágyú

levend : a janicsár ocak tengerésze

mutasarrıf : a szandzsák vezetője, birtokos

mübásir : hírnök

müteferrika : különleges megbízatású palotatiszt

mütesellim : a vilájetekben a beglerbég, a szandzsákokban a szandzsákbég helyettese

ocak zabiti : főtiszt a janicsároknál

pasa : magas hivatali rang, Magyarországon a beglerbégek gyakran viselték

rikâb-ı hümayun : nagyúri kengyel

rikâb-ı hümayun kaymakamı : A Portán lévő kajmakám, a nagyvezér helyettese, ha az nincs a helyén

sejhüliszlâm : az Oszmán Birodalom legfőbb muftija

szandzsák : a közigazgatás középső területi egysége

szandzsákbég : a szandzsák élén álló katonai és polgári vezető

szercsavus : a csauszok vezetője

szilahdar aga : fegyveres testőr

szipâhi : javadalombirtokkal rendelkező lovas a tartományi csapatoknál

tímár-birtok : évi 20 ezer akcsénél kevesebb jövedelmű szolgálati birtok
topcu ocak : a janicsároknál a tűzér egysége
vezir-i âzam (másik nevén sadr-i âzam) : nagyvezér, a szultán után a birodalom legmagasabb méltósága
zabit : szabály
ziámet-birtok : közép nagyságú javadalombirtok, évi 20-100 ezer akcse jövedelemmel

A török kiejtés

â-ejtsd: á

c-ejtsd: dzs

ç-ejtsd: cs

ğ-az előtte álló magánhangzó kiejtését hosszabbítja

s-ejtsd: sz

ş-ejtsd: s

y-ejtsd: j

ı-veláris, hátrébb képzett i

BIBLIOGRÁFIA

- Akşin Sina, *Osmanlı Devleti 1600-1908*, III. k., Cem Yayınevi, İstanbul, 1990.
- Benda Kalmán, *Magyarország történeti kronológiája 1526-1848*, II. k., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982.
- Decsy Sámuel, *Osmanografia*, III. rész, Kurzbeck József Ts. K. Könyv-nyomtató, 1789.
- Develioğlu Ferit, *Osmanlıca-türkçe ansiklopedik lûgat*, Doğu Matbaası, Ankara, 1962.
- Doberdoi Bánlaky József, *A Magyar Nemzet Hadtörténelme*, 17. rész (Magyarország felszabadítása a török uralom alól), Grill Károly Könyvkiadó, Budapest, 1940.
- Domonkos György, *Várépítészet és várharcászat Európában a 16-17. században. Hadtörténeti Közlemények*, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest, 1896.
- Ember Győző-Heckenast Gustáv, *Magyarország története*, IV/I. k., Akadémiai Kiadó, Budapest, 1989 évfolyam.
- Géza Dávid-Pál Fodor, *The Ottoman Military Force in Hungary. Hungarian-Ottoman Military and Diplomatic Relations in the Age of Süleyman the Magnificent*. Loránd Eötvös University, Department of Turkish Studies and Hungarian Academy of Sciences, Institute of History Budapest, 1994.
- Gömöry Gusztáv, *Pétersvárad ostroma 1694-ben. Hadtörténeti Közlemények*, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Budapest, 1890.
- Hegyi Klára, *Török berendezkedés Magyarországon*, MTA Történettudományi Intézet, Budapest, 1995.
- _____, *Egy világbirodalom végvidéken*, Gondolat, 1976.
- Joseph von Hammer-Purgstall, *Archiv für Geschichte*, Wien, 1829.

Joseph von Hammer, *Geschichte des Osmanischen Reiches*. Budapest. VI.

Journal de camp imperial prés de Peterwardein 09.04.1694. Ms. London Archivum National S. P. 101.14. (n. d. = non vidi)

Kakuk Zsuzsa, *Magyar-török szótár*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.

Kreutel Richard F., *Ahmet Ağa'nın Viyana kuşatması günlüğü*, fordította Esat Nermi Erendor, Epsilon, İstanbul, 2005.

Liptai Ervin, *Magyarország hadtörténete*, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1984.

Matuz József, *Az Oszmán Birodalom története*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990.

Meydan Larouse, „kile”, 11. k., Sabah yayınları, İstanbul.

Molnár Antal, A Pápaság és Magyarország a török uralom idején (1526-1686). *Közép-Európa harca a török ellen a 16. század első felében*, METEM, Budapest, 2004.

Murphey Rhoads, *Osmanlı'da ordu ve savaş (1500-1700)*, fordította Tanju Akad, Homer Kitabevi, İstanbul, 2006.

Nagy László, „Megfogyva bár, de törve nem” *Török háborúk viharában (1541-1699)*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1990.

_____, *Kuruc életünket megállván csináljuk (társadalom és hadsereg a 17. századi kuruc küzdelmekben)*, Akadémiai kiadó, Budapest, 1983.

Papp Sándor, Magyarország és az Oszmán Birodalom (a kezdetektől 1540-ig). *Közép-Európa harca a török ellen a 16. század első felében*, METEM, Budapest, 2004.

Redhouse James W., *A turkish and english lexicon*, Beirut, 1921 (reprint 1996).

Sertoğlu Midhat, *Osmanlı tarih lügati*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1986.

Sevim Ali-Yücel Yaşar, *Türkiye tarihi*, III. k., Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1990.

Sugár István, *Lehanyatlak a török félhold*, Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1983.

Szita László-Gerhard Seewann, „A legnagyobb győzelem” *Dokumentumok az 1697. évi török elleni hadjárat és a zentai csata történetéhez*, Magyar Történelmi Társulat Déldunántúli Csoportja, Pécs-Szigetvár, 1997.

Şemsettin Sami, *Kâmus-i türki*, Alfa Yayınları, İstanbul, 1998.

Uzunçarşılı İsmail Hakkı, *Osmanlı tarihi*, III/I. k., Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1988.

Zenker Jules Theodore, *Dictionnaire turc-arabe-persan*, I-II. volumes, Leipzig, 1866 (reprint 1994).

Weboldalok

<http://www.atelierdesdauphins.com/forts/barraux/barraux.htm>.

<http://www.gradnovisad.org.yu>.

FÜGGELÉK

ولی نعمت و افند علی بانا بسرا له ما برید و ما بشاخص تری بفرست
علیه افضل الصلوة و الکا النجیه نیک یوزش سه سن الکرور
مغریه ثاموز اولوب طرف ها یون شهر یاریدن استصال اهل سلا
یچون بت و ارسال و لذت لیل بوضو نظر ازده مکاس غیبیه
روز بروز بروز یاریدن و قایم بومیه بی بت و خبر مافی الضمیر ^{فقیه}
اولوب لکن طبع هوس فرما بونشای تصویر بجایی افراغ قابل امل
ایک استبد که عدم استعداد و استطاعت هافت و بوقایع تصور
صناعت کف قلم جرات ایند کندن ناشی کش مکش اقدام و الحاح مان
بر تاج کون متقلب و مزردا و لدم عاقبت نشان زماندن
بعض لهران جا بدینہ النجا و بسط تفهیدات رجا ادوب برما مرک
نفس جریح حصول و ماسن نما ایدم اما ما تمیزین قول اولوب
یکی بو قدر اشغال کثیره و سلا لکن هر کون اقتضای غوار و خیال
دانه و فکک بلا در دیو عرض کلال و کجی و قایم بومیه یب
استکنا فدن استکنا ایله اظهار عجز و ملال و کجی دخی عذر اخر ایله
جواب بامر اشغال تصدیق اید کندن بوجیه عدم الاستطاعه و نایطیه ^{نک}

اعلمون

اضاعه سن روا کور سوب مع فله البصاء ترب و امل و تلقین
و انشائه شروع ایدم و اکثر اذایم و زخما و لان اولاد و باقه
ترک ادوب بیان واقع ایله انکنا ایدم بو کتار بریشان اوار افاضه
اوار انظار ایدن اولی الامر اردن رجا اولور ^{چشمه} معرف
اولان سکین بکدر اندک اوله طاعت بین ^{نصیر} نصیرین سکین قریبی
ملحوظ دیق اعتبار ادوب واقف و لذت قری مهو و ذل و خطا
و خللدن اغراض بکرموت بوردوب قلم کرم ایله تصحیح و اصلاح
اعراض بوردوب ^{خطا} خطا و مهو و به وقت خبر غلط و در و نه
کونک قلمدن بیان لطف ایله تصحیح قلم ایدم اولیه اصحاب کرمیدن
و باقه التوفیق انه الاجابة جدر و حقیق سردار اکرم و وزیر ^{اعظم}
علی بانا حاضر تری بیک یوزش سه بی ذی القعد سنک شجعی کونی
ادریه صحر اسندن حرکت و سر کلا علی الله اکروس طرفه عطف غان
غریبت ادوب اول کون شو کلو و قدر تو و عطف بایشا فخر سلطان ^{اعظم}
خلد الله تعالی ملا فقه الیوم القار حضرت بینه بر ساعت مسافه و مناسب
اولان ملاح سابان قور بوب عاکر اسلام ترب ایله متابعه ^{نک}

گذر ابدوب سعادتمند وزیر اعظم حضرت باری سایان شهر باری و در
 محله قریب کله کزین غایبان رکاب هانوان استقبال و دار السعاده
 افاجی چون قوریلان چادره نزول میروند قهق و شربدن صکن
 باب السعاده افاجی ایله محلداران فاکل حضور هانوانه دعوت
 و دار السعاده افاجی و کلیمه سرعت ابدوب رکاب هانوان
 معادتمن ایله شرفیاب و نوازش التامه شاداب میروند
 رکاب هانوان قایمقایی عبدالله باشادخی حضور شهر باریه دعوت
 و سراسر قیلور کورک ایله لباس خلعت میروند بعل غایبان
 رکاب هانوان و دار السعاده افاجی دخی کدوب شوکل و مهانول
 بادشاه ایله صدر اعظم حضرت باری یارم ساعت مقداری تمامه قایم
 مذاکره و مکالمه دن صکن صدر اعظم حضرت باریه دخی یکی ثوب
 سراسر قیلور کورک لباس و مظهر دغای جریلی و لدوغی
 احساس ابدوب و داع و رخصت سکیره سوار اولوب مقابله شهر باری
 ترتیب لای ایله گذر ابدوب اول کون صدر اعظم حضرت باری فرجه کورک
 و ساد دکلک ایله اگر نشسته سوار اولش لای سار ارکان بیلان

دخی ثاب سفر ایله نوبانای سفر و لعله طرح تکلف و تشبیدی
 بعل یکی ساعت مناسب محل رکاب هانوان قایمقایی وزیر مکرم عبدالله
 طرفدن بکلک چادر باری قوریلوب عظیم ضیافت ترتیب و لعله کان
 مرقومه نزول و بعد الطعام قیوجی بانگی غار و سفره نامر و لمیان
 ارکان دولت بلبله و داع ابدوب فصلیل شمع الاسلام صادق محمد
 حضرت باریه اگر اما سعادتمند صدر اعظم حضرت باری طرفدن یا خبر جریه
 قیلور کورک لباس اولوب وزیر نشانی محمد باشا و صدرین ابدوب
 و داع ابدوب بعل قایمقام عبدالله باشا حضرت باریه جریه قیلور کورک
 و بلبله اتباعه صفان و کتد لری محمد غایه فرجه کورک
 لباس اولوب ترتیب لای ایله کال جایی نام محله نزول میروند
 سردار اکرم و سپهسالار اعظم حضرت باری طرفدن یا مدد دعوت
 اولوب ماه شعبان المعظم یکری بدخی کوفی در نه داخل و مهرور
 نائل اولش لای ادره و ادره صحن سنه مدت قایمقایی شمس
 کون مقداری اولوب عون باری ایله تدارک اولوب بهر بوم قایمقایی
 و بریلان قوریلوب قیلور بدید **بیاده برسنه** **بیاده ارنه** **بیاده سلعله**

باده نعلنی صاغ و صول قول سواری کوهلوان و دیوان کان
 ۳۳۰ ۳۸۶ ۲۶۲
 تاناران سواری باده نعلنی اغایان نادر و جهندار و جهندار
 ۱۶۰ ۳۰۰ ۲۵۰
 قوه فولنجی قوی باغی اغایان و اهل الماه و اهل الماه
 ۱۳۰ ۱۵۰ ۱۵۰
 مرل جسر مصطفی با ناساعش
 بوم مزبورده سپاه و ملحد را اغاری اغارده و ارجه هر کون قول
 کوب و بولک صاغ و صول طرفین ادملر قیصر ادملر قیصر
 باغ و باغچه و اکثریه طوایف عسکرین بر فرد دخل و قهر و تحریب
 و مفت حجاب و به جک طلیله رنجین و تعدی المامک و زره
 تنیه سورلدی و بوم مزبورده صدر اعظم حضرت علی ابن عثمانان
 اوزره بالذات باقر جاده جیوب و طاعن قیصری اچیلوب
 و مهر خان لر جانوب فقر و مساکین و ارباب حاجاتک ایشتری
 کورلک و زره دیوان و ملعه مباشرت و انشاء الله تعالی هر منزل
 بوقالعه رعایت و تمق اوزره سرچاوشان و ارباب دیوانه تنیه
 سورلدی منزل حرمین منزل اوزرجه ابادا صول منزل قیصر
 ۶ ۱ ۱
 بوم مزبورده قسطنطنیه و بولی سجا قیصرک رعا و ارباب تباری از دوی

۵

ملحق اولدیر منزل باسین بوم مزبورده قله قاضی و اعیان
 ۶
 حضرت صدر اعظم استقبال اولدیر منزل باسین بوم مزبورده کجری
 وجهه جی و طوچی و جاقلی و ج کون مقدم قله به داخل اولندر
 ایدی جمله سی لایه جیوب صدر اعظم حضرت علی دخی ترب لایه
 بمکدن حرکت و وسط شهر دن کجوب و طاعنه نزول یوردتدن سکوه
 باده عسکری لایه کسند بلر ۲۱ بوم مزبورده اناطولی طرفدن
 طغوز میران کجری اردوی هاپون ملحق اولدیر ۲۲ بوم مزبورده
 دخی بش میران کجری کلدی ۲۵ بوم مزبورده کجری و جانی
 ایلریم کملک فرمان سورلدی ۲۷ بوم مزبورده انلی کون قات
 اولوب ارته جی حرکت اولدی و بازاری منزل مزبورده صدر اعظم
 حضرت علی کد و مالرندن قورغوش بخش و بهر بوم قضا لایه
 اوزره تخیر بر مورد قلی بک نفر قومی باغری کلک و ماء خلوا
 تنک انداز سلفه لوند قیاردوی هاپون ملحق اولدیر و بوم مزبورده
 بر دخی دخی آخری عداالت جریحه ابله ضرب و قتل ایلدوکی قرار
 و بخت شرعیه اولعه قصاص اولدی و منزل مزبورده بر کون ملک

زغا و ارباب تباري معسكر هائون ملحق اولدي ۲۵۲ تا بوم مزبورده
 فرمان بكار كيسي مصطفى باشا و حميد سنجايي مصري سليمان باشا
 و فطوحي سنجايي مصري ابراهيم باشا و عيتاب سنجايي مصري
 عبدالقادر باشا و افندي سنجايي مصري عبدالبقي باشا و شيراز
 بكچري اردوي هائون داخل اولوب لايي كوزد ۲۵۳ تا بوم مزبورده
 تانار عسكري بله جلا دوله سليم كراي خان خضر تلي افكارمان حالوده
 داخل اولدق قري جيري ورود اولدي ۲۵۴ تا بوم مزبورده بولك
 اربعه و جاقازينه مجدداً اخير اولان بدوز مقداري سپاه تفرقي
 الايي كوزد و بكار اوچوز بركي بدي نفع الملح اولدي و التي براق
 بكچري دخی كلدی ۲۵۵ تا بوم مزبورده ديار بكر اياغي اول بارده
 مكل قوسله سفره كلن وزره سابقان بكار كيسي اسمعيل باشا
 احسان بوردلي و بوم مزبورده اوراچه و بلون و لوجه و الحاميه
 ظهور ابدن حیدود اشتياكك دغلي بچون شخص كدكلو غار قيصين
 و سفره نامور اوليان امان ولايت و ضرب و حربه قادرا بل رزي
 ولايتي محافظه املك وزره فرمان بوردلي ۲۵۶ تا بوم مزبورده

صافي

ضافو طرفدن زغايي اولان طرفدن احمد ناسن بر كمنه دن اوچوز
 مقداري رعايا ديوان هائون تشكي ادوب مراغه شرع اولوب
 اصحاب حقوقك حقلي لبر لكدن حكم قائل اولدي و بوم مزبورده
 بكچري و جاقازينه كلن وزره فرمان بوردلي التي براق بكچري
 اناطولي طرفدن كلوب او جاقازينه ملحق اولدبر اناطولي طرفدن كلن
 طريف عسكريك ابراهيم لري و عسكار تانار ك انتظاره صوفيه
 اون بركون اقامت اولوب ازم بچرك اولدي منزل حلقه لاسيت
 مرسله ساري هود بوم مزبورده در افغان در بندن عبور اولوب
 محافظه بحتاج اولان محلا دن و مغله ياده غارلن سكان دن
 نفر ايله حسين غا و انش نغرا ايله محمد غا قيصين بوردوب شهر كونه
 كلنجه برار القل قوري چشمه نام موضع طفسان نغرا ايله محمد غا
 و صوق جسر نه القس اوج نغرا ايله خليل غا نامور اولوب و صوق
 جسر نه حالا اكي شهر سنجايي كي خليل بك محافظه ادوب جودود
 اشتياقي ظهور ابدن رايحه در افغان نام محلا دن قزل ياره و ارنجه محافظه
 قيصين اولان ياده لوندافي بله اتفاق ادوب و زرينه و ارنق وزره فرمان

یورلدی میر **سید** مقابلہ شہر کبی یوم منورہ رعایا فرانسک
 برکسہ دن علم و نقدی و حیدود اشغابک استیلائی شخص
 و تجسس اولوب رعایا ناک بعضی ریحا نظری ولان خلیل بکدن
 منشی و بعضی خستود اولوب اورزہ شرعانیات و نور مواد
 ظهور انبوب انجی کا نقطہ مرقمیدن رفع الہ نادب ولدی و قصہ
 مزبور استیلا کفرہ دن حالی و خراب و املہ فاضیری ساکن و لاجی
 محل اولدی غیلام و املہ قابل سکامہ بی برخا تدارک و انجی
 اوزہ انجی بیست المال سلیندن ویرلدی و قضای مزبور اھالیسی
 کندو نقاظری اوزہ تدارک ایدکری نشی براق مارنور کافی اید
 قواسی کا نقطہ املک ووزہ غیبہ یورلدی میر **سید** باشا بلنقہ بی **سید** بلنقہ بی
 قیدی نغرا نندن ماعداتشیدی نغرایہ سواری اغالرندن خلیل اغا
 نصیب یورلدی **سید** بلنقہ بی **سید** بلنقہ بی باشا بلنقہ بی باشا بلنقہ بی
 قول بایر دیکلمہ معروف مخوف و مخاوم محلان کا نقطہ املک ووزہ
 قایمی نغرا نندن ماعداسکان نغرایہ بیادہ اغالرندن عرا غایمیں
 یورلدی یوم منورہ رنودق مرقمیدن حسین باغا زاده امیر املک

و غیر

وقلان باغا برادی علی بک باشا بلنقہ اکی بک نغری ویرلدی
 صدر اعظم خضر تیریک نغرای بیج بک نغری کن تفک انداز استیلا
 ابدوب لای کو شروب قریوزی بوغاصیدن نیم تن و ماء بوغالی
 جلیان احسان ولدی **سید** بلنقہ بی **سید** بلنقہ بی اغالرینہ
 یوز باشیرینہ طغوز میراقدار و باش چا و ندرینہ بدیش و نغرات
 میراقداری و جاونتری واون باشیرینہ بدیش و نغرات شرع
 تر قیلایہ سیاه و ملحدارندن بشیر یوز تر قیلایہ سردن کجدی
 یانیزوب بشیر نغرم براغا و هر یوز نغرم بر یوز باشی و یوز نغرم
 اون نغرا وون باشی و یوز نغرم بر براق و هر یوز نغرم بر چاوسر
 بشیر یوز نغرمده التمش مکر ضابطا و لوقا ووزہ بهر یوم بردجفت نان
 و یارم یوم ربه و شتر نغرم بر وقیہ حم و محمد **سید** بلنقہ بی **سید** بلنقہ بی
 ایدنم اوزا قی ایدنا و بوا سلوب ووزہ ضابطری و قیاسلری
 ویرملک ووزہ سیاه و ملحدارندن بشیر یوز سردن کجدی و بردفعہ
 دخی سیاه و ملحدارندن بشیر یوز تر قیلایہ مجری اکی بک سردن کجیدن
 ماعداتشیدی و شتر اچہ تر قیلایہ بشیر یوز نغرمده جی سردن کجدی

دخی فرمان یورلیدی ۱۰۰۰ یوم مزورده عید اضحی واقع اولوب
 اردوی هایلیم برام نمازی قلنق و قربان ذبح اولغوانای سفر
 اولغله ترك اولوب مراد ایدلریش قصبه سنه عید اضحی نمازی
 ادا ایلدیلر و قاعلم اوزره صدر اعظم حضرتلی ایلیر ملتق
 دخی ترك اولوب زیارت طریقه هر کس کلوب عرض بودت ایلدیلر
 ۱۰۰۰ یوم مزورده مرغش کجکسی حسن باشا اردوی هایلیم ملتق
 اولدی و یوم مزورده بلوک ربعه اوچاقلینه محمد خیر اولان
 نقراتک سامیلری توزیع اولدی و یوم مزورده بر قاج سنه دن بر
 اولحو ایلیم اناه سبلی غارت ایدن حیدود استغیاسدن
 نام دخی حیدود باشی اخدا اولوب قتل اولدی ^{میرزا علی} ^{علیه السلام} ^{باغور}
 بقیر اولنور مخوف محله نوزاللی نفر باده ایلیم شعبان آغا و قوقوش
 نفر ایلیم سواری غایبی اسمعیل آغا تعین یورلیدی و یوم مزورده
 مرغش کجکسی حسن آغا عساکر علامه دمدا تعین اولدی
^{میرزا علی} ^{علیه السلام} ^{باغور} رازنه بلنقه سنه قتل الی نفر ایلیم محمد آغا و دوه
 نام محله و رنجه ایلیم نفر باده تنک اندازا رنود لوندانی و ایلیموزان

نفر

نفر ایلیم بروجه اوچاقلق خاصه متصرف اولان حواجه زاده
 ایوب باشا تعین یورلیدی و دین ایلیم نیش راستن بانه نامده
 بر قصبه و قربل بر طاش قلله سی واردراستیلر کفره دن
 اهلایسی بر نشان و قصبه سی خراب اولوب زیاده حیدود جمعی
 و مرور و عبور ایدن اناه سبلی رنجیل و تعیدی و زره اولغور
 اعلام اولغله قصبه مزورک بلنقه سی محمد آغا تعین و نفرانی
 اوچوزده و رنجه تکیل و مخبر اولغور و زره مباشر تعین یورلیدی
^{میرزا علی} ^{علیه السلام} ^{باغور} اولحو ایلیم و طاعلر و رنجه زده ساکن اولان زاده
 طایفه سی جمعی کالیمدن معاف و ابتدا سنه سنه عشر دخی
 انیموب و حیدود لوق ایدلر فیما بعد رعیت قبول ایدوب شغایت
 فراغت ایدر لایسه کلوب بلنقه را طرافدن نولن ایلیم باغور
 جریه سیله زراعت ایلیم کجکسی محصول لایک عشایری و بر ملک اوزر
 استعانت کاندلری کوندرلیدی ^{میرزا علی} ^{علیه السلام} ^{باغور} مورو نفری
 یاغور دینه ایلیم بر ایلیم بلنقه لری راستن واقع بر نهر عظیمه
 نهر مزور اوزرینه جسر بناسه کدکلر جا و نلردن محمد آغا تعین

اولوب محل منورده متین و مستحکم کبری حاضر بنقله عبور
 اولوب محافظه سیه بر وجه ارباب ملاطبه سنجانه متصرف
 حسن باشا قریب له و خان عسکرین دخی کبوز نفوسک انداز
 مجموعی بشوز نغرا و لوق وزره یقین یورلدی ^{منزل} ^{پایگاه}
 دوه باغردان نامیه مشهور اولان در بند و حید و مجموعی نفس
 بر خوف و خاطر محل وقوع و اقله محافظه سی لازم اولوب
 اخیری سنجانه متصرف عمر باشا و السوزا و فوز نغراوندان
 حاضر غازی یقین اولدی ^{منزل} ^{پایگاه} ^{منزل} ^{پایگاه} ^{منزل} ^{پایگاه}
 بوندن قدم روم ایلی کبک کیسی محمود باشا و ابالت عسکری طمشار
 و کوله قلعه لرینه ذخائر نقله ثامورا و لشکرایدی ملامت برله
 تسلیم و عودت اولوب روم ایلی کبک کیسی سبکارجه کلک
 صدر اعظم حضرت لرینه بولشد طرین دعای خیر لرینه مظهر اولوب
 و داع محلمان جوقیه قیام نمود کورشا لمار بروردی ^{منزل} ^{پایگاه}
 بوم منورده اردوی هایلون طرعی حصارچی منزله کبدوب
 محل منورده سنده بر بریحی ساعت اولوب قلعه مرقوم سرحد منصوره ^{نک}

نهر طرین اوزرین بر لاری قلعہ سی و اقله صدر اعظم حضرت
 سبکارجه و ادوب جرابا ربعه سی کشت و کدار نفوذ و حبه خان
 و طرین خان سی و ایچ حصار ی کورلوب اندن سالیان غورلدی
 محله نزل و بعد الطعام و ونمای هایلون شایقه لرینه سوار و
 منزلته طرعی غریب یورلدی بر حقیق دخی معاد نمود صدر اعظم
 حضرت تریک خدمت علیه لرینه شایقه به معاسارا و لشکرم قلعه
 مرقومدن الزغه و لذت اقل عظیم شلکرا اولوب طرین جیره و سایر
 انعام و احسان یورلدی شایقه ده صدر اعظم حضرت لرینه خدمت
 بیندن وضع و لمان برده و راستن معناد اوزره او داد و
 مشغول اولوب بوندن لرینه طرین قیروانی علی باشا ایله مذاکره و
 رخصت یورشلرایدی پیورده غیبت و ساریدن ایه بوسه مبارک
 و ونمای هایلون اولان هفت و اولابی نیک غیرت و همتی استقامت
 و حقیقتی اوزره بورق بارجه بر تحریر جارت اولدی
 بارادش الله تعالی دولت عثمانیه ابدها الله تعالی الی بوم انوار
 بر قیام سنده دن بر طرف طرف دشمن دیک هجری و کثرت سرور استقامت

خزینه غامره نوفا مغایقه کلمندی و علی الحصر من بوسه مبارک
 و ندیک کفر منک استیلا سیله اغریوز قلعه جی و موره ^{عسکر}
 قدیم و حایه قلعه لری و دروغای هایدن سفینه لری و مجددا
 بنا اولان یکری عدد قلیونلر و بلغراد و طشوار و کوله قلعه لری
 و بعون الله تعالی انکوس دشمنه مقابله اولتی یقی ایل ^{همان} اردوی
 ایل اولان عساکر اسلام و عسکر تاتار اکر ام و غنله قلعه سنه
 مسئول اولان کفارک دفعه تعین اولان و نیک مقداری
 عساکر و قانیجه و ازان قلعه لری و باباطاغی طرفان اولان
 سر عسکرک مهمات جبه خان و طو بخانه و ذخایری ندرکی
 و ذکر اولان فلاح ایدن تعمیرات و معارف سایر
 و مباحات کورلدکن صکر بدیش و قیه طوغوش و دردر
 صاحب طوبی ایشتر یوز مسلح لوندات ایله ملو و ن عدد قالسته
 تعمیر اولور چکدری مانتی سفینه لر و اوجر قیه کله اثر
 فوغوش و دردر صاحب و بان طوبی ایله یوز یکری و یوز
 و سکان نفر تنک انداز ایله قو و عدد فو قه و اوجر طرب

دوقوز

و قو نفر لوندات ایله حاضر و مهیا الی بر عدد اوجا قلی و مبدی
 شایقه لر عسکر و طرب و مهمات یکری ملک یچین طغوز لر ایل
 اوستی اچق تعمیر اولور سکان قایق کم بضایات الله تعالی
 جبه قایقلردن ماعد ا مرتب یوز سکان باره لیکن و اچوز
 التشر اوج باره طرب و سکر یک و اچوز التشر نفر اولور
 مقدما نهر طرب اوزرن یکری مقداری و جاق قلی شایقه سدن
 ماعد اجک و حرب اچون وضع اولمش بر پاق قایق یوغیدی
 صدر اعظم خضر تلری یوز بر سنه سنل د فتر دار لغدی یا سنان
 یکری مقداری فو قه احتراع ایدوب دولت علیه یقی وافر
 نفیق مشاهیر اولمعله الحمد لله تعالی زمان صد اترن بر مرتبه
 بالغ اولدی ^{میلادی} میلادی یوم منورده نجه طابور دن طرب لری
 علی بلو کانی بدیه الی دبل و فضل بلو کانی باش نله جید و کتور
 انعام احسان یوز یوبا دن بکلر کسب ابراهیم باغا االت عسکر
 اردوی هایدن ملو اولوب چشمه منزل بلغراد محافظ و زر جعفر
 خضر تلری کلب و داع و قش و فراج جوقیه قبل سحر کورک لاس

اولدی ۲۲۰۰ بوم مزوره بنی قباله سعادت واجلال ابله
 چشمه نزلدن حرکت و لغزاده ایکی ساعت مسافه ده واقع بر مکان
 مرتفعه و طریق عامه ناظر موضع لغزاده و دوزه بمکمل سیاهی
 قریب رودی ها بودند مقدم بلغزاده صحرای مستقیم خیم ارام
 ایند روم ایلی و اناطولی و ساری میران قانق اوزره
 الای کوستر مک فغان سورلدی اولاً سابقا قیوان اولوب اناطولی
 ایالتنه متصرف مصری زاده وزیر ابراهیم باشا حضرتی قریبی خلعت
 مرتباً سیاهی قریب کلدرن سرجاوشان و اغانان استقبال
 ایدوب سراسره قیلو بر توب مور کلدن و اتباعه بدی عدد
 خلعت الباس اولدی بعل اناطولی زغا و ارباب تباری لای کوستر
 اون درت سنجاقون قوتاهیه الای کسی ابله جاو شکر کجده الباس
 خلعت معناد این سارسنه لردن زیاده نفقات تدارکمه بذل هدی
 و جله بی بیو نکلن تام السلاح کلدرن مسخر عاقل و ملل ابله
 الای کلدرنه باشقه باشقه خلعت الباس اولدی بعل روم ایلی
 محمد کزاده محمد باشا کلک اوزره فغان سورب موصل ملک و جیح

مقداری

مقداری باده و سوار یاروند لوندانی و لب بری بری مقابل
 یکری باده و این بش سوار یار مرتب ساز الای نما و جله بی
 ثاب سرخ و نیک ابله دهشت فرا و جاسا ایدوب حقا
 بر الای شجاعت طر ح ایستاد و کی تماشا ایدوب صد بارک الله
 هزارا فرین در بر ردی افد مرک دخی غایت پسندید و اصفا لری
 اولوب کلدن و اتباعه و الای کلدرنه خلعت الباس و روم ایلی
 کلک کلدری و ساری کی طرخی و لندر الای کوستر کلدرن اتباعه خلعت
 الباس و نجه حضور صدر عالین قیام اوزره مکشایک معناد
 اگر اما طرف یسار لردن محصور اسکل وضع و بر خلعت دخی الباس
 و اسلحه اولیان اکرام ابله بین الناس سرافازا و لیدر بعل دلیه
 سنجاقنه متصرف قیلان باشا و ولونه و کوسندیل سنجاقلرینه متصرف
 جعفر باشا و عوارضلری مقابله سندن خانه دن اخرج اولتان باده
 نکلن اندازا روند لوندانی و نیکو بی باشا بی برک کی و لغزانی
 بوللری ابله الای کوستر و الباس خلعت سورلدی بوندن مکر سردار
 و سبها لار مکرم حضرتی داب قلم اوزره قلاوی و سحر دی

و در آن روز پنجشنبه اگر نقش رخس سبکیره سارا اولوب اولدکن
 شالوان قطوع تعمیر اولور لاس الیه نذرین طایفه ایستغفار ایدی
 او طایفه و آنچه صاعقه و سولس و زلزله نظام و میران کرام
 و امای ذی شان و احسان کارگذاران و سباه و سجدان
 و پیکری و جبهی و طریقی و سایر ارجا خلقی باده و سواری
 بالجه عساکر اسلام مستقران سلام اولوب در درفش قات بران
 قرار و ارام و در سلام ایدوب صدراعظم حضرتی دخی بانه ^{وردن} عسکر
 کارخن و انکار و مسکت و وفایله کدر و قرآن سلامدن
 خجاعت شغال و علایق نایان اولدجه دفع کدر بروردی
 عساکر اسلامک صفار و کباری بر مغفور نظام احوال عالمه مقید
 ذات ستوده سیرک دعای دینی ذم عالمه لازم بلی و ایدر
 رب العالمین بر دین سینی حبیبی محمدی حرمته مغلوب الیرب ایا
 نصرت و فرصت احسان ایدوب دشمندی مقهور این کلمه در
 آه انزال الیه اولان سهام دعا نما میددر که مصادق هدف جات
 اولوب بوسال فوز و نصرت الیه سرور اولور دینونه و خیرال

الیدر

الیدر منزل بلغراد فی ۲۴ ذی الحجه ^{مسلمه} یوم مزبوره اولدکن
 نزول یوزلدن بلغراد محاطی و نر جعفر یا شا حضرتینه سراسه
 قبل سون کونک و سایر محاطه ده اولان بیکر بکیر و نر غریبی باشی
 و طریناچی باشی و ضابطه الماس خلعت یوزلدی یوم مزبوره
 نه سابع اوزرینه جبر ناسنه مباشرت ولندی فی ۲۴ یوم
 مزبوره بلغراد قلعه سنک طرافی و تعمیر و ترمیم اولان و بعد
 تعمیر اقتضا ایدن محاطی کونل کدن سکون درون قلعه ده جعفر
 سراسنه و اریوب بعد الطعام کدوله فواجه نمود کونک و اناغه
 الماس خلعت یوزر یوب بوسنه طرفدن فضلی بولک باشی ماسرینه
 تدارک اولان ایکی بیک نفر باده بوسنه لوندانی لای کوسرید
 فی ۲۵ یوم مزبوره دو نهای هابون سفینه لری معسکر نصرت
 انزدن مقدم بلغراد قریبان قایم بورنی نام محله وصول وارودی
 هابون بلغراد صحرا سنه نزول ایلد کدن سکون لای کوسرید
 اوزره فرمان یوزلشدی یوم مرقوم دخی درون قلعه ده نر
 اوزرینه اولان جعفر یا شا سراسنه سردار اسلام و وزیر عالیه

حضرت علی و ارباب امام مافوق البه کجای بادبان کشا و هر بری
 کویا بر نهنگ دریای وفا آوازه سران و نغمه ایسه نغمه برد از
 عشاق و نوا اید رک بر عجب هیبت صلابت نما نهضت و ساق
 مجتمع و لدوغی محله کلدکمرین لنگر انداز ارام درنگ و اعمال
 طوب و تفنگ ایله ششکل ایدوب غلغله انداز قیقه فیروزه رک
 اولدیر بعل قیودان علی باشا و سایر بالجه قیود المرخص صلیب
 دعوت و الماس خلعت سیدت الهجت ایله سرافاز اولدیر **۳۶** نه
 بوم مزبورده بکیری و جانی صابطری و سپاه و سوارا غازی
 و بعض کار آژوده و مغرورین بکیر کلدایله احوال جنگ مخفی
 مشاوره و مذاکره اولدی **۳۷** نه بوم مزبورده نهضت اوزون
 بناسنه مباشرت و لانی جبرک اتانسه تشیر ساعدت و بالذات
 صدراعظم حضرت علی وزیرنه واروب از کباب کفنه زحمت بورد
۳۸ نه بوم مزبورده نهضت اوزون زمون محلسه و ارجح سو
 طغیان سیله طریق جاده متاری و غلغله جنگا اطله بی غیر و لانی
 محله قریب مرصعدن مرور و نوا و زره مذاکره و محل مزوره اند

و در

واروب ششاهج سوزد قلین معبر مذکورده اقتضا ابدن
 بر مختصر بخش نای فرمان سوزوب محافظه سده ابلق اوزر
 سیواس بکیر کیسی و امالت عسکری تعین اولدی **۳۹** نه بوم
 روم ابل بکیر کیسی محمد باشا اوج بک مقاری سوار
 روم ابل دلاور لری ایله دبل الملق بهانه سیله ورا دین فرقه ازل
 فوست و لور ایسه کوشال اچون مترجه طاوور اهل ضلال قنقند
 باشای مری ایله دخی کدوری ایله مامور اولدین بر مقاری
 مترصد فرصت و لانی مناسب محله در کین ماعد سیله قلعه
 صلیب دشمن دیندز جنگ و حرب تصدی ایدر طشره ده بر فرد
 اولد و قیقه تحصیل یقین ایدوب طاوور ایسه ورا دین نهر طرزه ده
 زحمت و مشغله لری ها و اوزانین مرجایله اکتفا اولدی ملاعین
 خدعه کار ضبط عسکرین اصرار ایدوب طاوور مخفی سدن خارج و لانی
 نجه طایفه سنی قلعه سلطان طرینی مسلط ایدو کی خبر انوردی **۴۰** نه بوم
 رکاب همایون قایمقای و لانی عبدالله باشا بار دت الله تعالی و اقبال
 ارتحال ایدوب برینه بر معمل علیه کمنه نصب وارسال و نغمه شش

سلاطین زمین و لان سرکش و قدر پادشاه سلطان احمد خان
 حضرت علی مرتضیٰ مقدما سفرهای دور دعوت و اردوی هانوی ملاقی
 اولیجه علی خاجه الاستیعال حرکتی بچون خدمت ملا مرتضی
 تعیین یوریلان میرا خورا اولی ابراهیم فاخر کتور مکله صدر اعظم
 عالیقدر حضرت علی دخی سنین ماضیه دن زیاده قواعد کاسکاری
 و لوازم مهملانداری و زر تکیل و تقیم البسه و ساط و فرش
 بساط مرتبه معاد قایم دن زیاده اقدام و مسوقا التل رعایت الیه
 اگر ملون اتمام یوروب و طاق کردون نظام مرتبه تشریف بچون
 دعوت و ترتیب الیه بر وجهه صورت و بر لیدی و زراعی عظام
 حلبا بالنه مشرف جعفر پاشا و ناظر الی بالنه مشرف مصری
 ابراهیم پاشا حضرت علی بین و سارون همخان و میر میراندن
 فرمان بکلر کیسی مصطفی پاشا الیه دن بکلر کیسی ابراهیم پاشا الیبری
 بیشتر دن و ان اولوب مهنر خان الیه صدر اعظم کتدی محمدانوار
 جاویشان الیه سر جاویشان مصطفی فا و کروه منفرد کان و سایر
 ارکان دیوان و اغانیان ملحدان و سپاهیان مرتب و مرتب الی الیه

استقبال

استقبال و اردوی هانوی بر لانی میر میران و میر لانی بوالی بوالی
 مرد و این جگه کبری طریقت طریقتیه رد سلام بچون استقبال و اطافه
 و تب محال کجری وجهه جی و سایر زیاده کروی صابری الیه مهتا
 و باشر جادردن زوفاغه واریجه صدر اعظم حضرت علی غنی و کدکل
 منفرد و جاویشان و زوفاغن خارج دیران کان و کدکل
 و اماده قلنان ساطی بایان اطرافه صدر اعظم حضرت مرتبه مخصوص
 اولان و جهور الی نفر نیکان و سایر خدمت خراسته ماموران بزرگ
 قدوم میمنت زو مرتبه مستقران و لیدر ماه محمد الهامک التبی و غیر
 عبد المؤمن و لان جمعه در ترتیب سفور و زر در استقبال و طلاق غرضان
 ایلی جادریه قریب کدکلرین وزیر اعظم کتدی و سر جاویشان و سایر
 و کتدیه برابان رد ملامدن مکمل و اطافه دکن دکا بزرگ دوان نشان
 اولوب طوطی و کتدیه قریب و لیدرین و زراعت حضرت علی دخی ارکان کردی
 و روز نزه استقبال یور و قریب دستار الیه تحریک خطرات غرض اقبال
 یور و لیدر جلا دکن خان عالیشان حضرت علی الیه برج خاکین مرتب
 سعدینک اجتماعدن صغار و کدکلر تحصیل سرور و افتخار و جاویشان

یارب بیکر الله صد سنی سوسه اوج فلک دوا بدیدر بواناده غما
 کران تانار ایچین مهیا قلنان نور الی زاس کاو و کوز قیون ماعدا
 سکر نوز صحنه متجاوز اطمه کونا کون ناولنه صلاح دیلوب کوسه
 جثمان کرم تانار واقع لرین کورمد کیری طبعه نفیسه ابله مرد لری
 اوزره دفع جمع و قرا که هله بر جمع اناسن کیمدی کوسفند
 نیم نخته لری آویق فزاک و بالجه نعم مبدول و شهابدن حصه لرین
 اوزاک ابدیل صدر اعظم حضرتی ایلخا عالمسان اوج در کل
 تعبیر و لسان جاده وار دقلرن جلسه حصفه دن صلح بر سش
 احوال ایلخا تمهید قرا عد خلوص اناسن طرح تکلف اولوب تبدل
 ثباب سفر و لسه باس نو قدر دین نوازش کوم خطاب ایلخا اوج در کل
 ار اسن قوریلان او بایم نقل و احضار اولان بر بوجها قرا
 و ایام حاق به مناسبه و لوق تقریریه صوفیه قیلوق قوم کورن ایلخا سز
 تبدل دنار و شعار یور یوب بر مقدار دخی اسرا حدن صلح اوج در کل
 طعنه دعوت و سلطان و میرزایان و اعیان ایچین باشقه باشقه
 خیام نصب و خدام تعیین و هر بر سلطان بر سفن طعام تخصیص قیلوب

کال انباط ایلخا ناولدن صلح عساکر تانار اول کون نه ساق
 جسرندن عبور ایدوب زمین صحرانسه کهنسل ایدی خان جلادت نشان
 وزیر اعظم و طاعن اول کیمجه مسافرت اوزره قاریب قلغای سلطان
 و غازی کرای سلطان و سعادت کرای سلطان اوغلری و شهاب لری
 سلطان برادر زاده لردر الوان جعفر قیلوق سمور کور کلک الوان
 اولوب بر کیمسه آچقه و بر زاس لیکند ستائر احسان و اعطا
 یور لری **مشاوره در بلغراد فی ۱۷۱۸** یوم بنورده مشاوره وفق
 اوزره اوطاغ عالیج دیوان عظیم ار اسنه اولوب عموما وزیر اعظم
 و میر میران کرام و میر لولا و منفرد و جانش و میرالای غیاث
 عساکر اسلامک موردین و سلخوزده اعیان تجربه کار لری حضار
 اولوب صدر اعظم کاسکار و خان عالمقدار حضرتی جمع مشاوره
 اولان اوج در کلیمه تشریف و حضار مجلسی نوازش و اکرام ایلخا
 تلطیف یور دقلرن سردار اسلام و وزیر عالمقام فتح کلیمه
 برقاج سنه دن بر بلغراد حوالی اسن ضرب خیام ارام ایدن وزیر اعظم
 و عساکر اسلام بحسب الاختصاص ظهور ایدن موانع و امراض وری سبیل

نه سال آن مروری مناسب کورسب غیر و زیم قلعه بلغراد و
 منصوره قلعه او سال ذخایر و امداد اجازت ایله ایضا ایستاد
 جدا الله تعالی بومال بیست اشغال قدرتم مرتبه سی عسکر محصل
 ذخایر مخصوصه اهتمام جلا دلی خان عالیشان حضرت لری دخی
 جزو تاتار ایله عساکر اسلامه ملحق و لغه اقدام و علی الخصوص
 تشریف قبولم بیست از و میرایه محصل یک نام بورشدر در سرت
 زایک و مناسب کور و دیگر نه ایسه رفع حجاب و هر یک مکالمه
 رخصت و برلشدر دینو خطاب بیوروب جمله سی جمع قبول رضا ایله
 اصفا ایله کلان بن نوحه اقبال و تائیر تحت فتح فال ایله غنیمت
 بیوردن طرفه امر سر داده فرمان بر امثال ایملکن هر یان اتفاق
 و کور بسته وفاق اولدقیرینی اشعار الیدیلر صدر اعظم حضرت لری
 تکرار عاده کلام ایدوب هر برین را درت علیه حداد و تائیر
 بخت عالی نژاد ایله بحسب الاستعداد احراز ایلیکرتبه و الانهاد
 امور عاتمه اعتبار اولوب امور دینل بزدجی احاد ناسدن ترک
 کبی بر عید عاجز اولوب همان هر کس عریضه مافی العیر کزی و محله
 تقیر

و مدعی

و مدعی در و کزی بوقش بکان بکان نهاده دامن تعمیر ایملک
 کور کس دید کلین نهروم و دین عبور ایله ده همغان اتفاق عون
 دشمن و زربنه و ارفع سل سیف وفاق الیدیلر صدر اعظم حضرت لری
 بالذات سوز و کذا از ایله دعایم آغاز و دست یازی برداشته
 درگاه چاه ساز قلدرین صغار و بکار نهانی و انکار کی کوله
 دین لیدن بر مرتبه اساله قطرات اشک الیدیکر بلا شبهه شاداب
 مزاج قبول اولدی بعد الطعام خان عالیشان حضرت لری نه لری
 سر اسره قبول بر ثوب متور صفا کستر و سر صوح مجرایه رقصه
 تشریف عدد و تدبیر و بر ترکش فی نظیر اهدا سندن صکن التوفیق
 رخت و عیای ایله راسته سیم رکاب و زردوز اگر ایله بر استه
 بر اسب باد با باش چادرده حاضر و مهیا اولوب جن رکوب
 صدر اعظم حضرت لری شوکل و قدر تو بادشاه حضرت لری سلیم کرای
 حضرت لری دولت علیه ترک مکداری و عباد مسلک خیر خواهی اولدی
 معلوم هاینم اولمغله روی غزاده سوار و اسامی محبتی استوار
 ایچون ارسال میورد قهری رخش خوش رفتار دینو شکر نشان قظیم

و قلغای سلطان دخی تکرار بر ساطی اهدا سله نکرم بور دیلر
 و صدر اعظم حضرت پری طرفدن بر بونجه انواب و بر محور کورک
 و ایکی بیک شریفی المون و بعض هدایای کونا کون و غیر و عود
 و سایر سلطانان و اتباع علیه اشیا و نفود احسان بورلدی و تکرار
 خان عالیشان حضرت پریه بر اکرلی بار کبر و بر وقار دخی بر ساطی
 قسراق کوندلدی **فی ۲۷** یوم مزبورده روم ایلی بکلیسی و ابالت ^{عسکری}
 و دولینه و اولونه و کستبدل سخا قاری متصرفی زمنه بچک
 فرمان بورلدی و یوم مزبورده هر بر نفس ایکی کله شعیر و بر کله
 دقیق و لبق اوزره توزیع ذخایر عموم ابله سپاه و حصار و بول ^{ای}
 نغزاله بیک فانویری اجرا اولمغله دفع عموم ایلدیر **فی ۲۸** یوم ^{مؤمر}
 بکچری و جانی و پاده عسکری قارشو طرفه عبور ایلک فرمان و نقش
 بکچریک هر اوله سنه بکری مشر غروش و بکری بشریکله برنج احسان ^{ای}
فی ۲۹ یوم مزبورده اناطولی عسکری ابله مصری زاده ابراهیم پاشا
 و ابالت سائر و میر میران و میر لوی کال افشار شرق و سرور ابله ^{ای}
 نهر سامی و مرور ایلدیر **فی ۳۰** یوم مزبورده طریخان و جبهه خان ^{مهم}

دو جبهه

و اوجا قاری نغزایی و طریلر زمن طرفه کچور ملک اوزره کیری بیدی
 عدد بالیز و قلیبوره و انتمش قطعه شاهی و اون ایکی قطعه هاون
 طریلری اوج بیک ایلوز قطار باروت اون ایکی بیک عدد قازمه
 او توز بیک کورک بکری بیک طوبی بوننه قیاس ابله سایر مهمات
 و جبهه خان قان طرفدن عرب لر و نهر طریلر دن سفینه لره نفل
 اولمق فرمان بورلدی **بلغراد صحرا سندن حرکت و زمنه بچک**
 ماه محرم الحرامک و ن بکچی کونی و شوکت و اجل و دهنای
 توفیق خدای تعالی ابله بلغراد صحرا سندن حرکت و دشمنین ^{ای}
 وارلغنه نیت اولوب الای مرتب ابله جسر سام عبور اولدقن
 کتان طرفه ده لکرا انداز اقامت ولان دو تنهای هاون سفینه ^{ای}
 صدر اعظم و عساکر اسلام مرور این جکری طریقک اغوزن
 واقع و لمغله لواء رسول الله مرور دن مسلم کلبانک الله الله ابله
 مستعینا بالله فالقوب و رادین جانینه و بر راه اولدیر و یوم ^{مؤمر}
 صحرای بهنای زمن مضرب خیم عساکر نصر شخام اولوب
 اول کجه اقتضایدن محکم فرا و لرونجه نلر تعین بورلدی

فصل دوم منورده غزات اسلامك طواریری چون اولوق كورمه
 كند نره مخصوص بر بکری و تفریق تعین اولوب نهر سان کتاری ایل
 کد نره دشمنك کله جک بر لری و نهر ساعت مقدار مساوی اولوب
 بو طرفه کله نهر احاطه در ملاحظه سیله فرا و جیدن البروم کیدن
 مقوله سنه سرحدی شکدان یوز مقدار یجا قطع سی مستوی اولوب
 فرا و جی بر شنبه بر قاجی شهد شهادتی نهر ایلدیر **تنبیه** مغریدین و کور
 آزموده کیمسه لر دشمن ملککن فرا و جیدن البروم اولوق کورمه
 امراض و دشمنك هر نفر در حصه رایسه حبله و خارجه سندن خذیر
 کرک دیکلرینک تازی شاهان اولیدی یوم منورده صدد اعظم
 بکلی بک مقاری اتمایله تانار اردوسنه واروب خان عالیشان
 احوال جنگ و جدال و دشمن و وزیر نه نوبهله وارلق ناسا و لاری
 مذاکره و استقضای مال ایلدیر بلغراد محافظه سن بر لوقه آمدن
 سکر و مله کچری ایله حاصل کتایا و بر وجه ابره لق عرکیر سیخانی
 اممیل باشا و نهر مام و اوزن اولان جبرک محافظه سن سابقا
 خداوند کار سیخانی مقیری دیکر اممیل باشا تعین اولیدی **زمن** **سند**
حرکت

حرکت

حرکت و رادیه غریب کرم عجم یزد کرد کار غرافما و معجزه باهوه
 قافله سالار ایلان و کرامت بر مجاهدین و اتقیا به توکل و استناد
 و هر حال غلبه خدا یا اعتماد و دعای خیر ظل الله عادی بر هر
 رهنمای اجناد اولوب ماه محرم الحرام و زردی یوم اسبدر
 زمنون صحرا سندن حرکت و ورا دین نام حربی قلعه طوغری غریب
 اولوب یوم مرقوم روم ایل بک کیمسی طلیعه الحین عساکری
 اناطلی عسکر یله مصری زاده ابراهیم باشا ورا سندن قفادار
 بین و بیارده طلیف عساکر سایره بر لورین قور و اوزره
 تعین امراء کا رکدار ایله هر بری بر مستقل کوره اولوق اوزره
 ترتیب لای اولوب و هر لایک و کجه بر قاج طوب کتک اوزره
 فرمان بولغله بر وجه اوزره مرتب مهیا و اسلحه الات درم
 بو طرفه دلبذیر ایله آماده و بر جاقلوب طوغرا و کدن کچری دلاوری
 وارنود و بر شناق غازی ایلایه هسه هسه کاه مشی و کاه قور
 حلب و البسی وزیر جعفر باشا حرم و عمدده سیخانی زعم و اوزره
 ایله دمدار و سعادت و صدر اعظم حضرت لری پناه و سحر داران

و قیویری خلقی ایه خشت و قار برله قزم بر قزم حرکت و محل مرله
 غیبت یور لردی یوم مزبورده عساکر تاناراردوی هایلون ^{ملحق}
 اولنجی ملازم خلعت و تکلیف لوازم موثری ایچون مامور اولان
 میرا خوراقا ابراهیم اغا ادا خلعت تکلیف کاب کایا به عیون
 ایدر لیدی و یوم مزبورده بهادران تاناردن قشور سیرا ^و
 اخذ ایدوکی اهنوش نجه مقابله سنه کندی وادملینه ایا خلعت
 و احسان یور لادن یوز الی عدد زر نامقشور سروری ایلچکلان
 الای قوش ایدی و یوم مزبورده دکر مالمق نام منزله نزول ^{ایندی}
^{منزل به کیش} یوم مزبورده دخی بولطارا وزره ترس و نوب هر کس
 یوزین قرار و تقدیم دعای شهریار عالی تبار و سردار نامدار
 ایله روبراه قرارگاه عدوی کراه اولور لردی و یوز غم کاکملر
 ایه عساکر اسلامه نوازش و التفات بهانه چو و لب کثرت ^{کشد}
 طیران ایتمک بجالای و لیان طیر کونوره ^ع کرمدن وزد کرامت
 اولور می املن مغربی وزره لطف و عطایور لردی و یوز ^{جنت}
 معادک اثار حسنه لادن بری دخی طایفه کینک هر کدی ^{حبار}

حبار

حساب و تخمین و کفایت مقداری معانی یقین و لذت منکم یاده درو
 و صحرانورد اولان یاده طایفه سی و بو شاق وارنور لونا تک
 عطشانلری سقی ایچون مستقل الی زاس بار کیری معارف مشکلی
 برآب و الایلا و کتله دوان و شهاب بدوب قشور بر عطشان
 کورسه فی الحال سیراب و نایل ثواب اولور لردی یوم مزبورده چندی
 تاناردن ایچیک مقداری قابل من یدوق معسکر هایلون ^{ملحق} اولوب
 حاکم بقیه دلتسه ماصدق ایدیلر ^{منزل} منزل مزبورده کیریل
 زاده مرحوم و مغفورله شهید مصطفی ایشا حار ایلدو کچله نزول
 و اطراف و اکائی تحس و تفحص و تقو و زره ارنسی کین منزل مزبورده
 اقامت و نوب روم ایلی و اناطولی و البیری و قلغای سلطان و صدیق غم
 کندی ایچو اغانا و رادین قلعه سی مقابله سنه اردوی هایلون ^{رو}
 این جلی محلی کورب تخمین ایدیلر ^{کیفت احوال طایور عدوی دین}
 و محاصر قلعه و رادین ^{ماه محرم الحرام} کازین و تقو ییچ یوم الحسید
 مرافقت بدرقه عیانت ربا لغت ایل و رادین قلعه سی مقابله سنه
 خیمه زن جلادت و نوب قلعه مرقوم نهر طو کازین بر مکان تفحص

واقع و مقر ملائین ضلالت این وله بی درت نشی سیه قریب و لعله
 یح قلعہ سنہ کمال منات و استحکام و برد بکدن ماعدل طرہ دن صفت
 و آنچه ربع ساعت عربی و بریحی ساعت دور سبله عرض و عمق حد
 حفر و دایره امدار متین و اسوار طایور و قات شراب
 و جرح فلک و متعدد طایه و خنجر خانہ را بداع و اختراع ابدی
 درون طایوری انواع ادوات حرب و قتال الیہ مالا مال و مندرین
 اون درت بیک مقداری بیادہ کفار بد فعال دیں دور جنگ
 وجدال و لوب و نه طرہ اوزن کی قطعہ جبر بنا و تنگ انداز
 کفار الیہ ملو ان بشر و بکر میش و دخی زیادہ خوب آثار طویر
 قلیو تری کو بری مقابلہ سن حاضر و مہیا طرہ و وطنہ نک کی
 طرفہ سکر بران با نیز طرہ الیہ قلعہ مانلی کی طایہ بیدار
 فارش و طرفہ اولان چادر زنج و از طویر زنج بجا و نچہ انوی کہ
 هر برکن بیک نفر دن عبارت در مترصد غوغای و غاکن عساکر منصور
 بجا با طرہ برینور محلات اترقہ سنل امداد و برجا اولوب دق
 ہا بون نزل و جادری قورلرب لعل و نمنجہ کارک خایہ صاند

جنگ

احتمالاً اردو اطرافہ خند قلہ حفر او تبق مناسب کورلدی و اولو
 فرمان سردار ظفر یار الیہ مترس بر لری تمین و محاصرہ بولری کور
 اوزرہ او جاق ضابطری تمین و لوب اولیہ کجہ صباحہ دکن انہ
 اوزرہ حرکت و لندی علی الصباح صدر اعظم خضر لری بالذات حفر
 اولان خند قلہ باشان بکجری غایبی سبائتہ واروب نفرتہ نواز
 و الشفات و شوکتو بادشاہک نان و نکی سزہ حلال و لسن
 دیو حسن معاملت الیہ قہم بہا اولو اوزرہ بیک عدد الشون احسان
 بعل اناطری و روم ایل قورلری کو بریب طایورہ فارس بر مفتح
 قوریلان سبائتہ رؤسای عسکر و جلاذلو خان غالبان خضر لری
 دخی دعوت و تمین اولان مغلدین مترسلر المنعہ مباشرت و تبق
 اوزرہ مشاورہ و قراردادہ اولدقن صکر اولیہ کجہ بیادہ عسکری
 حفر اولان خند قلہ و التودخی و راستن قراول ملک اوزرہ فرمان
 بولدی ماہ مرقوم بکری بدخی کجہ بی کہ اربعی بوم السبند
 بکجری اناطری روم حلب و البسی ویزر جعفر با تا جہ بی سراسر
 وادہ بالندی و بوسنہ و از نو و سلفک لوندانی و سایر مامور اولان

دو تنای هارندن ماعدا یکی قولدن مترسل اوزره قرار
 و مجموعی اوج قول اعتبارا و لوب صاع قولن مصری ناده ابراهیم باشا
 و سول قولن و زرجعفر باشا و اوزره قولن یکجری غایب باشا و یوغ
 اولقا اوزره فرمان یورلدی یکجری غایب باشا و دین سیاه و تلخدار
 قانونا اوزره و سایر قولره اقتضای اوزره آلمو عسکرلر قول
 الملك اوزره ترتیب و بعدا دی صلوٰۃ المغرب مستعینا بالله و ص
 و صد هرکس نامور و لذتبری محلودن مترسل المعنه غنیمت ابد کین
 سکر اعظمین بر قاج دانه مرید و ایش تفکرینه ایش ویرد کین
 کفار خبردار اربوب طشع حقیقی بلا حظه سیله مترسل المعنه و اذنه
 دخی تفکر بر شالوب صدای کلمات الله الله اردوی هارندن سیاه
 بیاده عسکری خندق و له طوغری و دین اولوب صدراعظم حضرتبری
 محاله یقینت احیای استفسار و قریع قولان ماده بوموال اوزره معلوم
 اولدقن یکجری و جافی باطلرینه و سایر قول صاحبزاده اید و ندین یور
 تخیر و بهر حال تمجید و لذتی محلودن مترسل لور و خسته بلا ترغف
 جمله کزک حقولر کلمه زبور فرمان یورلدی ساعت غور دین سینه کال

عزیز

غنیمت و اتفاق اوزره حرکت اولوب بیروا مترسل المعنه مباشرت
 و کفار لوندن هر نه قدر جنگ و حربه مبادرت اولندی ایه قطعاً امعا
 اولوب صباحه دین بفضل الله تعالی مترسل اندی غریب لوندن
 بر قاج مرتک فسادیدی له طرفی ایلایان ایلان غنیمت صداسدن
 درون طابورده اولان اهل شورو و کفر بر غرور عظیم تلافیه و شرب
 دیران ایمان بزه نجی مان و برسوب کله کبری کبی و برش این یور
 و بریح و تاب و کال اضطرار ایلله قار شولر ایلان اولان عسکری طابور
 جمع ایلله مباشرت و صباحه دین ترک خواب و راحت ابد کبری اخذ
 اولنان دللردن خبر الندی **بوم السبت** بوم مزبورده مترسله منات
 و استحکام و طرب طایبه لری بناسنه اهتمام اولوب کفار دخی طابور
 اولان چادرلرین بوز معنه بیاده و سوارلی لایرین دوزمه باغلیوب
 مترسل دخی هنوز دایره اما دار حفر اولوب تکیل و لیسامغه کاشیده
 چقار ایلله غافل و غماق اوزره هر کسک چادرین برر اکثر خدنگ
 ماعدا بی مترسل اردن و عساکر تانار بار باغلیدن حاضر و آماده
 اولمق اوزره فرمان یورلدی طرفیک لایرلی اختتامه دکه بوموال

او زره قرار بدو بنقلدن ما عدا سلاح ايله جنگ واقعه اولدی
یوم الاحد یوم مزبورده مصرلی زاده ابراهیم باشا قزلباشی موضع
 مناسب حاکمین سبزدن خبر و وضع و اوج عدد بالین و
 عدد شاهی طبل نهاده و علی الصباح اتمه مباشرت و طوبه قودانی
 علی باشا دخی مامور اولدو بی طایه ده ناودرت عدد قلموز
 طوب وضع و اتمه مداومت ایلد کفار قلیونلری و طوبه نک
 اکی باشان اولان طایه لری بله دو تهای همایون سفینه لری عظیم
 ایلد بله قالیته لردن آیلان طوب دان لری قلیونلری و کورسینه
 اتمکله بالین وری قلیونلری قلعه اتمه طوغری فالدری و یوم مزبور
 بعد العصر ادا ت قهار و الجلال ایل طایه سند برین بر مقدار
 و خبره سه آتش اصابت ایلوب وافر کفار د اخل خضر مار اولدی
یوم الاثنين یوم مزبورده جعفر باشا قزلباشی اوج عدد بالین و
 قطعه شاهی طبل وضع و علی الصباح اتمه مباشرت و اعمال طوبه
 ایله تقصیر عدای بدسکاله مبادرت اولوب کفار دخی طایه ده
 قزان چادرین فالدری و یوم مزبورده صدر اعظم حضرت

بالذات

بالذات بکیری مترسلینه و اروب هر که نوازش و اکرام و ارباب
 مترسه احسان و انعام یوریت و هر قویان مجروح اولن و جراحت
 و بخشش و برکت ایچون مخصوص معفای دملر تعین یورلدی **یوم الثلاثاء**
 بویجه کچری و سابر قورده وضع اولان طبل اتمه باشلوب مترسل
 و صیجان یورلدی بله ایلر و غیره نوب طرف جنگ و یکار و کار
 و سمیت غوغا اشتهار یوروب مواضع متعدد طبل نهاده و اسباب
 محاصره اماده اولدو بی ملاعین ضلالت آیین شاهان ایلد کجه بر و
 در شوب پیاده و سوار ی عسکری قلعه دعوت و جنگ و حربیه نیت
 ایلدو کی نمایان اولوب و جلد توخان عالیشان حضرتی مرفندن کل
 خبره مفر من کفار ک رو شدن یوریش احوالی ملاحظه اولوردو
 یوریشلر صدر اعظم و سردار اکرم حضرتی بالذات قانقیر مترسل
 اردن بر مناسب محلن سایان قوروب عساکر اسلام حاضر و عیاق و
 اولنجه اولمخلن ابرجا اولوب و یوم مزبورده مراد ایلد کیری قاطع
 بشر اتمه قاعد و طعنه ی و کیمشتر نقد غرور ایله دال قلیج بر ایلدی
 چیلوب قتی و افرادم طالب و بار لعه راغب و لیلر و او مرفندن

متر سرائعه مباشرت اولين مسافه بصير اولوب بر قاج
 تكيلى منقصر اولغه يکي قطعه فرتقه طریم دن مغر کيل باشن
 حاضر و اما ده و طریم و ده طرینه طریم چور و ب ماورا اولدق
 محله بصيرت وزره قرار داده اولوب کفار متر سرائه وزرینه
 و او ده جاشنه هجوم ايلک احتیالی و لورایسه فرتقه لرلنداق دخی
 طرب و تشنگ ايله جنگ و حرم اقدام ايلک وزره فرمان بوردی
 و قتل الظهر ملاهین دوزخ قرار حمله و خدعه بی اظهار و کوه مکرو
 الایله یاشکار اولغه باشلوب هر رکدن کربن و آهنبوش
 و جنگ آور کفار انتخاب و هر زمره صاری و قورموزی و بیاض فوایله
 باشقه باشقه الایله دوزب غزات اسلام ايله جنگ و هر شتاب
 و کفار لسانی وزره اوکوز بوزری اکی باشند آمو و او زه قولدن
 پیاده می بویک وزره استصواب اولوب اولان طرفدن اولان
 صدر اعظم عراقی و بر افری و سایر اول حمله مامور عساکر اسلام
 او زرینه هجوم ایلک کربن اول کروهک ایچان حیدر ناسیه مشهور
 اولان ایچنی جنرالری بیل اولوب ابتدا هجوم بوزن ایچدن متر سرائه مباشرت

بدر

بدوب هنوز متر سرائی ورج درت فارش جفر اولمان او نور نور
 درهم تفنگل صدر اعظم تفنگلری وزرینه یور یوب بولندی بی بر
 بر بویکی عال تشنگ ابتدا و بر بویکی حاضر و مهیا و قطعه کفار یاسغا
 ایتمرب حمله اولن کفارک بوزن چور دکبری تلوعسکرتک متفرق
 اولدقن همغان اتفاق ايله صوبه سمنه و ارنجه قیروب وصول اولدقن
 سپاه و سلیدار تر فی غزاتی وزرینه وارن کاهن دخی کوز ایلدقن
 خندق باشنه و ارنجه بر افرد کیلوب و او رنه قولدن متر سرائه وزرینه
 هجوم ایلدن پیاده کاهن دخی متر سرائه اولان غایب لرامان و بر یوب
 ایچدن یور یوب طابور خدخی باشنه و ارنجه سوررب غزات نمیش
 طرف طرف کلکناک الله الله ايله قبه فکلی بر صدای قیلوب بر حمله کون افکن
 و بر صدایه صف شکن برله خنایه مستحق التذیرک وزرینه هجوم
 دلیرانه و غیرت مردانه ايله بر نفع رستمان حواله ایلدیکه کفار صاعقه
 قهر خدا نازل اولدی صائب عقلری باشند کیلوب قلعه طرفنه
 تخلص و جود ایچن جان آتیلر طرفه العین ایچن آرتمدن ابریشلوب
 قتی و افو فارس پیاده کفار علف تیغ تبار اولغه بفضل الله تعالی

بونصرت بدیع الظهور مقدمه سرورنا محصور اولرب کله ویدل
 کونزله صدر اعظم حضرت علی کیه کیه درهم وینار ویرمکن
 بذل همت و صرف سرمایه و سع و قدرت یوردیور و یوم مزورده
 اردل طرفین امداد اولق و زره دزیت بیک بیاده و ایک بیک اتمو
 و سکیدن قلعه سندن بر قیاج بان طریا اتمه بولوننا مایله مشهور اولان
 بلید داخل طابور اولدو غی خیر المذی **یوم الاربعاء** یوم مزورده
 کجه و کونزده کفار طرفین جنگ و جداله نقید اولنیم جالجا
 مضطربدن مترسره تفککل و طایبه لردن دوتای هلمون طریا اتمو
 بهر حال بر حیلہ سی و لوق ملاحظه سیله مترسره و بچان یولری
 و تنجی طایبه لرینه سات و استحکام و بریکه اهتمام و اقدام نام
 اولنوردی مکر یوم اولن عساکر اسلام کک منرس و کک
 هجوم دیرانه لرین غایت جبرانی و بریشانی حال و بی سر و سامانی
 و تشویش بالردن نه کاره مباشر اولان جلالین طریا اتمو
 ایچان طرفین دن طریا و ارنجه بر خندق و خیمه ایروب غزوات اسلام
 خندق و له فطر بولدی و حالان فرار بدن فرس بون فرار المسون

بانه
 کون

مباشرت و صباحه دکن تکلیف مداومت بمنزل و یوم مزورده دوتای
 هلموندن اتلان طریا داتلری قلیونلردن برینه اصابت بیکه بر
 اولان طریا قوندا قلردن جدا و عمل مایل و نهی طرفه ناپیدا
 اولدی و بیکجه روم ایلی قولدن کفار طرشه حق و اوزره یقین
 ایلدو کشار نخواست دبار ایله عودت ایلدی **یوم الخميس** یوم مزورده
 بیکجری و حبه جی و سایر اوصاف قلن صدر اعظم حضرت علی طرفین
 باثقه باثقه بخشلر جاوش باثقی اغا و ساطیله ارسال و هر کسه
 توزیع و تقسیم و دعا ی دولت بادشا فی تکرار و تقیم ایلدی لرین
 حبه جی قولدن تجلیل منرس اولدی و یوم مزورده طرفین
 یوقاری طرفین اولک یولدن واقع کروت بلغمه سی کفار دن غایر
 کیدینک قری اولرب محافظه سنه و اول حوالینک تفحص و تحسنه
 قورد بک و قطعه مصطفی بک و قورص قرائینک دملری یقین اولرب
 عربیه لر اوزدن فرق عدد جته قایق لری اتمه سرم و قتل کجری
 محل مزورده کوندر لیدی **یوم الجمعة** بیکجه کفار طابور دن مجدداً
 پیدا و اوزینه بدیش و قیه طریا وضع و علی الصباح ساح منشی

برصد ایدوب و سایر طریقات اعلیٰ الیه بهانه جری غوغا اولدی
 ابراهیم پاشا و جعفر پاشا قولون وضع اولان خیم دانه لری علی الغیر
 طابوره طوغری بران و جمع کفار اولان محارم اصابت ایندوکلن دلس
 در میان اولوب طرفیندنا خنامه دك نایزه حرب و قتاله اشتغال
 اولدی **یوم السبت** یوکیجه مترسار و صبحان بولیری قدم بر قدام
 ایلر و وارنق وزده اقدام اقدام و طایفه لره عظیم سینه لیه
 و استحکام و بر مکه اهتمام اولدو و قندن اهل اسلام کجرات
 بی باکانه شدن ملائمه نوعاً فکور کلمه مکر و حیل بولیرن باز
 و مترسار و زینه خیمه و سایر ادوات جنگ الیه تشبیر لافه غار
 ایلدی و یوم مزبورده اوج بیک مقداری قوی فارغ و طرفین
 ترتیب کاه طابوره طوغری کلوب کاه صحرایه کدوب کاه مایه جنگ
 و کاه اهل اسلام دك ایچین خنامه دك بوجال وزده اوقات
 گذار طوب دانه سیله اون کون وافر کفار داخل جفم نار اولدی
 و یوم مزبورده طوبه نك بوقار و طرفین جته قایقاری علی الغیره
 کنار ک دفا بر کلمه مصادف و لغله فووق نام محله طوغری قرار

درج

و رجوعه شباب انباشتن ایریشلوب بز قایق دانه بی غرق اب اولوب
 طنج اولتشنان الیه ملوکی قطعه جام سینه بی نصیب اهل ایمان اولدی
 و یوکیجه اولک طرفیندنا یکی بیک مقدار ای مداد نك قایقن الیه
 داخل طابور و ضمیمه اهل شریک اولدو و غیاسماع اولدی **یوم الاحد**
 یوم مزبورده بین الصلوات دکن طوب و تفنگ الیه جنگ حرب
 اولوب قبل العصر کفار طرفیندنا بی سب قتی وافر تفنگ ایلوب
 مترسار اولان غازی بر زخمی قار شلق تفنگلری بوشالدر
 بلای دشمن وقت فرصت ملاحظه سیله بر حیل به سالک و بلا منج
 بر مقدار یولدا شتر فرهاک اولور دین بورت بورت اعمال طرب
 و تفنگه مداومت اولوب یارم ساعت مقداری طرفیندنا اواره
 تفنگ منفک اولدی مترسار و اسلحه اولان غرات موحدین
 دخی حاضر و مقبیا و مامور اولدو قوی محالدره بارجا اولدیر
 اردوی هاپونن اولان نسا کرام کروهاکر و محل جنگه
 استعجال و تحصیل رضای خدای متعال ایلر لری سبحان الله بوله
 برهنکامه و تشنگ نداء دلال الیه فرمانه امتثال ایلیا لیر بوسنه

میدان و غایه بر مرتبه سرعت و برقاج سه دن برو بعال اوزره
 غیوت کورمدک دیو سفردیل اختیار لر نجیب کمان شکرزدان
 ایدر لردی مکر برنل بودی دیکلری ملاعین درت بیک باده
 واکلی بیک تلک کفارد و نزع فرین ایله امداده کلدوکنه شملک ایلدی
 خبرالندی **یوم الانین** بویجه مترسیر تجدد و توسیع و طایفه لر
 تکیل و ترفیع اولوب وضع اولنان طایفه و هاون خیم لر
 پی در پی طرف اعلا به ارسال و نوبت نایره جنگ و جدال اشغال
 بولوب ملاعین مکار و عدوی ناکجا حرب و قتالده اصرار ایلدی
 جانب سلامیندن بر محله طایفه اختراع و طرب وضع اولدیغی
 اسفنج ایلدکجه در حال مقابله سندن سبیل پیدا و طرب مهینا
 ایلوب قارشو شمعها جتر ایدردی عون حق ایله غزات میلید
 سعی و کوشش لرینه قطعه فخر کلب بر قدم ایروب و ارمقه اقام
 و مترسیر منانت و رملک اتمام ایدر لردی و تیر اندازان
 بر مینک بر تاب ایدکلری سهام ناکم فضایی بیام مری اعلام و انجی
 اصابت هدف مرام اولوب بجه کفار فساد الوردی نابود ایلور لردی

و بوم مزبوره ایام سایره دن زیاده جنگ و پیکار در کمال و لغله
 عساکر اسلام خراب و راحتی کلدوله حرام ایدوب مامور اولدیلدی
 محله نبات قدم کوسر ملریله تحصیل بیک نام ایلدی بر قراج کوندن
 برو آیلان دان طوبدن فنی و افرو تاب قتاده خاک بهر بر تمش
 سکسان کافر هلاک اولدیغی خبرالندی بوم مزبوره صدر اعظم
 حصر لری بالذات غزات سلامی کورمک ایچون بر قراج فولری ایله اوه
 طرفدن کشت و کذار و بر محله نشست فرار بوروب بوجیه درخی
 ملازم رکاب حذمتلری ایدم طابور مقهوره شول مرتبه قریب
 وارلدی صغار و بکار کفار معاینه مشاهد و انکار اولوب
 کال تلاخدن ناشی دست کونا هی دراز ایسه رسیل کربانم
 اولور دی قیاس ایدم لله الحمد دیر بی نوری کور اولوب اولان
 اعمال طوب و تنفک مباشرت و اولجینل مکر و حیل به جرات
 ایلدی **یوم الثلثا** بوم مزبوره اوه طرفدن نهر طریم و انجیه
 مسافه بعین و لغله بکیان مترسیر التی متعسر اولوب لکن
 کفار طشر جیتی قصل ایسه اتمو عسکرینه نوبدن مناسب محل ایوب

هر بار گروه مکرره الابرین بر مقدار فارس و باده محل مرزورده
 عساکر اسلام مقابله سسل حاضر و آماده طرردی بهر حال محافظه
 محتاج اولدوغدن دو نهای هابون لوند اتدن بیک نفر دخی اخرج
 و مکان معهوددن متر سله المعه مباشرت و صباحه دکن تکلیفه
 بذل هت بشماردی علی الصباح نهر طرردن طرردن و ارنجه متر سله
 بر برینه اتصالی کفار بدفعه ک منظور دین بدسکالی اولدوغه
 کال اضطرار بدن چچ نایه و شوب فار شو طرردن الابر دوزب
 و طابورده چادر بر بوزوب هر وقتل بر روش و هر ساعت ^{اش}
 کوشورب هزار مکر و الاله عزات سلامی افعال سودا سسل اولور ^{دی}
 و طابور مقهور ایچدن ایام محاصره دن صکن مجددا احتراع الید ^{کی}
 طرردن طایبه سنه اوج بان بالین طررب وضع ادوب اردو و طابور
 طرربو اختتامه دکن عالایدردی و غروب شمسن طلوع فخره
 و ارنجه طرفیندن اعمال طررب امهال و تفرق قلعه سنه رعایت
 اولوردی اما بویکجه طایبه مرقومه به التی بان طوب دخی وضع
 و نصف المیلان اتمعه مباشرت و بر ساعت مقداری مداومت ایوب

بوحیده دن قصد فاسدی نه اولدوغی معلوم اولوب بانجی و سله ^{لند}
 کورد و کی طرردن اولدوغی سماع اولدی و بوم مرزورده کتیده
 بوا این درگاه عالی حسن انا و ساجلیله سعادت صدر اعظم و جلاو ^{لند}
 خان عالیشان حضرت اتمه عساکر سلاخی و دیعه و امانت و مناسبت
 کورد و کی ورره خدمات دین میندن بذل قدرت بالین شیخ ^{هان}
 شوکت مقرون و بر قبضه شمشیر عدو ند میرا به بر رنوب سراسره قبول
 ستور فایض السرور شرف رسان و رود بر لب الجماله ارکان دولت
 صدر اعظم حضرت طایبه سنه دعوت و خط هابون سعادت مقرون فتح
 و فزات اولوب هر کس خلوص بالاله فخر اعدایت و امور اولدوغی
 متر سله عودت الیدیر و زراعت نظامه تفصیل ورره ارسال بولان
 خط هابون شوکت مقرون کاتبان سراسر شهر یاری بنیض ادوب بر حیل
 علی اولنه دیو عنوانه قلم معنی بالین طایبه کشیدن قلنق فائز ^{لین}
 و فاعل ملوک پیشین کن شوکت و قدرش و مهانبو بادشاه حضرت
 از کتاب زحمت و قولرینه رحمت و صدر اعظم حضرت اکر ام و عساکر
 اسلامه التعلیم ایچن بود فعه و رود بولان خط هابون شرف مقرون

تفصیلاً قلم سحر آفرین وادی کلمات شیرین آیه بالذات تحریر و تفسیر
 مورد قلمی منظور دین صغار و بکار و دعای عمود و شلال الله
 عادلی تکرار اید بر حفظه الله من جمیع الاکدار خلدا الله خلافة
 الی یوم القدر بعین حسن غایب سراسر قلم سحر کورک و ایتامه
 خلعت لباس یورلدی و اثناء جنک و لغله صدر اعظم حضرت قری
 کھذا سلسله سرچاوشان و بر قاج اغایان و جاوشان ایل استقبال
 اولن بر مہتر خان و سپاہ و سجدار نفراقی مامور اولدقاری محفلدن
 قالدرلدی **یوم الاربعاء** یوم مزبورده طرقتدن بازار جنک و جداله
 رواج و طرب و تشنگ آیه ادای دین از عاج اولن بر تجدید مہر ملده
 بذلت و صرف سرمایہ و مع و قدرت اولدی کفار دخی روی بمان
 طرقتی حواله ایدوی حضور فضله طربری بلاعددا استعمال و خشنه
 قطعاً احوال تیموب لله الحمد بر قدرده طریدن بر نفقاتا نارائیل
 رتبه شهادت و انحر اوج دوام اصاب ایدوی و طرینه ملک فارسی
 بر کجه کفار طرقتدن دوتای همایون مقابلہ سنان مجدداً بر طایہ اماده
 و سکر قطعہ ایتیز طر بر نهاده ایدوب قابله و فرقه لایق و فنی وافر

جرب

جرب و قتال و زیاده جنک و جدال و لیدی **یوم الجیس** یوم مزبورده او
 طرفدن نهر طرینه دن افرازا و تمش له لنک مناسب اولان محفلدن اوج قطعہ
 قلمبره طر بر نهاده و طریدانه لری جمیع کفار اولان محله اصاب
 ایدر لک فرار داده اولدقین صکن اعالمه مداوت و کفان زیاده
 خفارت اولد و غنغن ماعدار و ساری ملاعتدن بر سنک خیمه ادمانه
 اصاب ایدوی معایبه مشاهیر اولدی و یوم مزبورده ایلوی طرقتدن
 جمیع اولان جدود اشفاق سنان و زرنه قطعہ مصطفی ملک بر مقدار زیاده
 آیه کوندر لشیدی بر محفل مصادف و لوب و افری طرقتی شمشیر و بر
 مقدار ایل سربند زنجیر اولدی و یوم مزبورده صدر اعظم حضرت قری
 طرقتدن خرجلی و لمق و زره فجا غلو خان عالیشان حضرت برینه بیک عدہ
 شریفی التمن ارسال یورلدی و بویکجه امر حق آیه بر غنبد روزگار و بر
 صاعقه شعله دار ظهور ایدوب شول مرتبه باران اولدی کور دوا و کسان
 مدھش حیران اولدی **یوم الجمعة** حکم ارادت رهن اسناد باران آیه
 خندق و صحن بولری طررب ارباب شمس زیاده بی تاب و اهل جنک
 عظیم اضطراب و زره اولوب لکن هر کس مامور اولدقاری محفلده بادر کل

کوکل را بکجه ثابت قدم و جنگ و حربه کفار دین مقدم مباشرت و مردان
 غیبت بدر لردی تا طرفین در خطی البرویه و ارفع امکان و لیسرب
 طوب و تنقک به جنگ و رخاش و اعمال دانه جبهه ابله صراش و لیز
 غزات اسلام مناویه ابله چادرین بر خطه ارام و مترسره اولوز
 قدام اوزره اقدام ایدوب ممکن و البقیه بصلر غیر و قوا را ایدوب
 تطهیر و لوزدی و بوم مزبوره نهر طونه نک و ست طرفین بکلی
 اولقی اوزره شانه غیر و لوز کفار جانین بر شی پیدا و اهل ایخان
 بر حبله به دخی اجتر ایدوب و ایخان و لوز کفار جمع و مترسره لوب
 طوبر وضع ایدوبی خبر النفعه جبهه فایق لری ابله سرم و تل کجری
 طونه دن و شرفانی ابراهیم با شافاره دن قیصر و شیدی علی النفعه
 وقت شافیهن اکی طرفین هجوم اولوز با وج ساعت مقداری جنگ
 و قالا ابله و افکار کشته تیغ تلف و لغانه دخی بر طرف اولوب
 ایلشیر طوبری ابله اکی قطعه جنگی شافیه لری و کروت بلفقه صد لیز
 باره طوب و بر مقدار باروت و قور شون اخدا و لوب اخدا و لاندن
 ماعدا اون بشیر کفار حضور صد عالیه احضارا و لیدی **یوم السبت**

ماوراء

با حرا الله تعالی بوگون بوکجه کثرت باراندن تجد بد مترسه اکام و لوب
 انجی شانت و استحکام و هدم اولتان محله لری فیه اهتمام و مامور
 اولدق لری بر لره انقباه اوزره قیام ابله کدازن اوقات و ایام و غزات
 اسلام مترسره اولدق لری شعار و اعلام ایچین دانه طوب و تنقک ابله
 طرف اعدای ارسال بام ایدوب لری و بعد الظهر کفر بر غرور شدت ایدوب
 ارباب مترسه قور کیمک و سوسيله هر قولدن بر مقدار یعدوی سیه
 درون طاوردن بیرون اولوب تحریک خطوات قدوم هجوم و مترسره ^{حال}
 ماعدا از دخی هجوم ایدوب فکر فاسدی ابله بر حرکت بی رکت و بوکا شیع
 الحصله جبارت ایدوبی غازیان مترصد و غا و مؤمنان بهانه جوی غوغا
 اولان بهادران شجاعت شعارک منظور لری و لقیه سل سیفیدات
 و مترسره دن البرویه بر آن اولوب عدوی روبه صفات جرات ایدوبی
 احرا له بشیمان و افغان و حیزان طاووره طوغری کرزان و لجه بجه لری
 کشته تیغ اهل ایمان اولوب بوورطه دن تخلص جان ایدوب دخی و مقوله
 کاره هویر المامک اوزره عهد و ایمان ایدوب **یوم الاحد** یوم مزبوره
 ابراهیم بر مرتبه اساله قطرات باران ایدوبی طاوور دکل صحرایی بیابان

اوله دوست و دشمن بر برینه وارعه اسکان و بر طبقه تبدیل
 خارج طاقت بشر و السور قطع من السور مفهومی معلوم و خبر مفهومی
 جلع کر اولدی بوجا لاله مکن اولدیه هر کس متر سوره دایم و هر کرده
 جنگ و حرب قائم اولوب جناب ربنا لغت غزات سلامه شوق و فیه
 احسان ایدوب هر چند که کفار در حرکت حرا اولسه سواری و سواره ملوک
 اولدقاری محالده حاضر و آماده اولور ردی **بوم الاثنین** روز و شب
 باران رحمت نامتناهی اصلوب سابق اوزره متادای اولوب اگر چه طابور
 مقربین بر ذراع مقداری بر طین اولغله عدوی بی دین کلاب یهون کی
 حرکت محالری قالیوب ضابطه و رتبه بادر کل هوای شکل و اختیار
 ذل ایشلادی لکن بر قیاس سه دن برودارک و احضار ایلدکی الواح
 و انجادن بروداخت و لسان حق بندرا و زدن قرار ویم جان ایدخک
 و حرب اصرار ایدر ردی و یوم مزبورده مساکر تاناردن بر مقداری
 طریقه نک اشافی جانندن واقع اسلامیه نام مخلص و سقاچه قایم ایدیه کفار
 کونالاجین قارشو طرفه کجور ملک مناسب کولدی **بوم الثنا** یوم مزبورده
 هوا ایلوب عساکر اسلامه حیات تازه ایه سروری اندازه حاصل اولغله

مزم

متر سه مباشرت و جبر نقصان قاعلی بی اوزره ایام گذشتان خبر ایلان
 محالری تمکینه نیش ایلدیر و یوم مزبورده قارشو طرفه کوندر لایق قلعای
 و غازی کرای و سعادت کرای سلطان ایدیه نیش بیک مقداری کزین تانار
 قریبه سناستری نام مخلص قراول ایدن و تونفر عمار قطعیه نیشکار ایدوب
 تخلص جان ایدنلر تانار یفا کون کلدی دیوب کفاری خبردار ایدیه
 سلطان ایل بیک مقداری تانار ایدیه در کین ماعدای ایدالاجان
 ملاعین قلیوب لکن کفار اصل اردوی طابوره قریب و زیاده جمع انشور
 اولوب قراولدن فرار ایدنلر دخی خبر و رد کولی حالن خونی مسکن ایدیه
 مقابله کفار ملاحظه عاقبت کار به مقبول عسکر نامدار اولوب اوج
 ساعت مسافه ده نهو طریقه نک کارین فطریق نام مخلص قراول ایدنلر
 تار مارا و تقوا و زره اتفاق قرار و یوب بیک اردو سه اوغراغریب
 علی العموم محل مزبورده اولان کفار جادری نه هجوم اولدقن ایل بیک مقصد
 اهل عدوان کشته تیغ و تبر و سنان تانار ایلانا اولوب ایل بیک مقداری
 اسیر ایلانلر زیاده غنایم اهل سفر و التی بیک مقداری کوسقندوبن ایدیه
 عودت ایلدکلرین بیک اردو سنل خبردار اولان کلاب و ایل بیک مقداری

نجه و حجار التوبی تعقب قصدیه شنایا بدوب تمام ایه عودت ایدلر
 سلطانان و درین طریقی عزیمت و ملاقی و لدن اکر جمله مزاجان چکه
 مباشرت ایدر سک کثرت عدایه مقابله شکل غلام الاثر یکد باشه طریقی
 کسرتلر کفار غلام و اسیری تخلص سود اسنان اولور ایه براردن
 و سر مقابله سدن چکه مباشرت این لم اکر نرم و زور هم ایدلر
 سریمت سلامت عزمیت بر دخی قضای وقعه کون حرکت ایدلر لم دیو
 اتفاق ایلر ایه کفار غلام ایه عودت ایدلری تعقیب فرشت و الاثر
 دوزوب سلطانان ایه چکه مباشرت ایدلر کثرت طرف تار و دین تار
 و جانب دشمنان انتشارن قلدرینه مبادرت و اوج ساعت مقداری
 مهارت اولور لیکن چته طریقله کیدوب و غلام الاثر انصراف
 و بر سکه اثنای جنگل اکی یک مقداری غازی بی تاب بولوب دشمنه
 قیاس ایه در یادن بر کوزه آب بکی اهل کوردا و ایشلرایدی بالضروری
 سم حلاسه اماله لحام و طرف سلامت ابرنگه اتمام اولوب نهر سه
 ایاقدن و نهر طریقه قایلر ایه با بچ دن عبور اولور و اوج درت
 کندن صحران ایدوی همایون ملکی ایدلر و غلام ایه عودت ایدلر اول
 ملکی

سلامت برله یکد باشه وصول بولایلر و یوم مرزورده و قریح بولان شکایت
 اهرار و تبه شهادت و مبتلای بنیاد سیر فلک و لان یوز االی مقداری
 تاناری باک سی و غارت اولاندن ماعدل درت یک مقداری کفار قاده
 خاک هلاک اولدوی حیرت قوای را ب عقول و معین با هم حضرت
 جانب رسولدر یوم لاریعا یوم مرزورده با مرالله تعالی باران عاده و بار
 ایامدن زیاده نفعه با شلوب بحد بد متر سه زمان و اعمال خوب و تفک
 و جمهره دن ماعدل امکان اولوب لیکن کفار دین خدا و انسان اکی شایقه
 و جام کبیرینه نودات وضع و قیود ان نصب و کویت بقعه سه محافظ
 تبیین و چته قایلر ایه ایه سایر مجاهدین طریقه نک یوقار و طریقه دن و نما
 مثلن و افرندار کورد کلینه کفار تحصیل بقین اتمکله فارش طریقه لان
 جادر زدن کوه کوه الاثر تعلیب و نهر طریقه ایه بر قاج کبیر
 کوردوب کاه باروت یا قوب و کاه طابوردن اهل اسلام و درین ایشلر
 صاحب کاه صحرا یی با با من دولانوب کاه نرینه ایه عسکین قولاوب
 نه جلیه مباشرت و نه خدعه حاضر اولدوی معلوم اولوب جانب وزارت
 صاحب بقعه و ابناء حضرت لری دخی دشمن و کوه معاندینک

فکر فاسد نری نه اولد و فیض الملق اوزره هر محله امانه اولان بنان
 و ازاده ب اصدار فرمان بیرون قلعین و تحفه و امن و برسان
 اولوب کاه عساکر تاتار ک قارغی طرفه مرور نرین هر اسان و کاه
 قلع علقدن کتزد و ای قلع و قلعه او قلع بهانه سیه صحرا به شتابان
 اولد قلعی خبر و بریدر بعد العصر کروت بلنقه سنده محاطه به مامور
 اولان شرفانی ابراهیم باشان دم کلوب بولغان چته فایق نری
 و شایقه کتار ک ذخایر کبار ک مروینه هانت و کروت بلنقه سینه
 تبیین محاطه بلنقه شانت و برلوقی ملائحه زیاده زحمت و بر و ب
 بوغایه بی بر طرفه ک ملاحظه سیه فایق نری اوج بیک مقدار ک قار
 اوزر مخرج کلک تصدیه اشکارا اولمشد دیو امداد طلبین اولش اولسانت
 بیک بشور ترقی بیاه و حطدار و بشور تاتار و بولک اربعه غزای ایل کتوب
 باشای بی علی باشا قاره دن سرم و تل کجری چته فایق نری ایل نهر کون
 علی حاج الاستیجار ارسالا اولوب لکن امداد ابر نرین مقدم بعد المعرب
 کتار فایق نرین طشم و کلوب بلنقه مروینه بی محاصر و درت ساعت
 مقداری بمقاله و مشاجره اولوب امداد تبیین اولد و علقدن و خی خوار

کتوب

اولنجه فرار ایدوب اولان امانه اکیوز مقدار ک قار و درکات قار
 و کجری سیر حضور عالیه احضار اولدی و بوم مزبورده و تران نامه
 مشهور اولان سیکدین سکدین حوالی سینه اولد و علقدن و کجری
 بدی سیکدین قار ایل کرب و زین و غلی و کجری و غلی و کجری کتوب
 اوج سینه ک باج و خراج التامق اوزره اولن بیک مقدار امداد
 اخرج و عساکر اسلامی اوج اوجن بجه جاسا رنن متعدد کاعدر
 کوندر بوب و کوه مکروه انچه بجه کتوب کتوب کتوب بلنقه بی
 قونل کوبری بنای فکر فاسد نری اولوب محل مزبور مهضات جسر
 کوندر کجری اخدا اولان اوزره و رضای ایل فرار ایدوب کلان
 فاضل طایفه سندن خبر اندی **الحمد لله** بوم مزبورده چته فایق نری
 طوبه اوزرین اولان کتار کتوبه فخرین و جک و جلال ایل نهر کون
 بر خون اولنجه اثنای جنگل قتل و مجروح اولوب اخدا اولان امداد
 دیل اولوق اوزره سرم و تل کجری و شایقه لنداقی معرق نری ایل بر مقدار
 اسیر احضار و ذخایر ایل کتوب کتوب جام سفینه درکارا اولدی اما نرین
 احوال کتوب ایلان کتوب و روز و شب ایل کتوب کتوب ایلان کتوب

بی تا بلقازی نمایان و در مانع الک علی وجهه بعبان اولی و بلقازی
 فانی سندن ضرری زیاده و محنت سلامته با نهاده اولی و بلقازی
 اولدی و دو عسکر میانان جا بجا کثرت باران شکایت و بر بر لریله
 نهانی حکایت ایدوب لکن بو تر منجسته صدر اعظم حضرت لریله بر فرد
 سولک حیات و بر احد لسان کنور که جرات این فریدی و جلاد تو
 خان عالیشان حضرت لری دی تحریک رکاب سفر و اغوشه رین
 ترک راحت حضرت این قزوین سته به بالغ اولوب هزار بازار
 کارزار غوغا و پنجه و راجکاه منع و غاده بو تمشزدن پنجه طاووس
 بکری و بچ کمن و کل بران محصور عسکر منصور اولدی نه منقول دین
 اعتبار و نه رسالت سامعه اخبار و نه و لشدر فقه الحاد عسکرانار
 نه بر حلال بولیه انقباد و نه بر حلال بولیه نایزه حرب و قتالی انقباد
 ایشدر و دیو مذکره بلی نهانی صدر اعظم حضرت لریله افاده مورست لری
 نفس الامر عسکرانار بر قوم خلیع العذار الکن سائر عسکرانورده کی
 کفار فارش سندن و تعیین اولد قاری بجلاده اهتمام و علی الخصوص
 خان عالیشان حضرت لری طاووس مهورک صور لری قتل بار باشتان بلا حرام

دام

ارام و بغور بخت بجه ضرب خدام اغیوب صدر اعظم و سر دار کرم
 حضرت لریله اتفاق و قهر عدا ده کمر بسته وفاق و لشدر ایدی و بوم
 مزبورده صدر اعظم حضرت لری بر قتل هر کون معاد او زره کون بر لری
 خدام ارباب مفسر نامورا اولد قاری بجلاده قتل و زره اولد غنی
 اعلام ابلد کلزن اولما عت هر کس نامورا اولد قاری سکارده موجود
 اولق او زره اصدا فرمان و بغور بهانه سبله تعیین اولد قاری بجلاده
 بو تمشزدن امان قتل و لور دیو تنبیه مور لیدی و اول کون صدر اعظم
 حضرت لری مرسولر بجنس و تفحص این رک بعد العصر بکبری غاصب طایفه
 و ارشدر ایدی و اکثر زما ن رو سایی سکر الیه اهل الجک و کفیت
 دشمن مذکره و مشاوره اولق معاد اولوب مرسولر غایبه سبله قلیج
 کوندر کور شلیب هر کس حضرت لریله انتقام و هر فرد درویش و این
 نهانی ماده معنی اشکار اتمک مراد لری و بلقازی رکدر رخصت مور لیدی
 بر جمعیت و لریب غیرت کشدن و عسکر مزمین و مشاوره فی الامر بقدر
 امثال و تحویل رضای خدای تعالی و بلقازی سبده دیو نازنده اولد قاری
 و زرای عظام و میر میران کرام و ضابطان و بلقازی تجربه کاران دعوت

اولوب مترسل و میکان بولری و طایفه لر و دشمن احوال مرال بولری
 خدا الله تعالی دولت پادشاهین مهمات جبهه خانه و ذخایره
 قطعاً نقصان و نامورا و لدوغر خند مندرده اصلا تقصیر فرمایوب
 نقد و اهتمام اوزره اولدق قری حضور عالیه اعلام و الکلام بخر
 الکلام مفهومی اوزره علی و تیره الاحمال بوجه اوزره بسط
 مقال بلدیلمک بلغراد دار الحیاددن حرکت و دشمن دین اوزره
 غنیمت اولوب اعلام کلمه الله ایچون جان و یا شتر فدا و اغردین ^{مثال}
 وجود مورقندار میقاتا ایچک بنیایه زمین صحنه عبور اولوب
 نجه دینلن مکارا بله سنه سابقه معادای اوزره و رادینه وارنجه
 نه محال جنگ و پیکار و نه قتل اشکار اولور ملاحظه سیله کونرز
 الایلر بظلمت روبراه عدوی کراه و کجه قوال لر تقییه بله کال
 بصیرت و انباه اوزره حرکت این رک و سنه دن برو عساکر ^{ملا}
 میدان دعوت ایدن کفار بر غرور ایوم داخل طابور مقهور و کرمی
 اوج کوندر محصور عساکر منصور اولوب عون غنایت خالق العباد ^{الله}
 کال مرتبه تصیق اعدای بد نهاد اولمشدر و همیشه دعای خیر اجابت ^{اثر}

بادشا

بادشاه کردن و قار و انبال بخت فرخ فال شهر بار عالی تبار
 خلد الله خلافته الیوم القرار ایله دشمن مستعدا لیدر منظر ^{باب}
 خون و طبا بجه قهر عزت ایله جهره حاکمی بکون و حاکمی
 دیگر کون اولوناناری سیاه بنمای جمعیتلن نمایان و امداد کیم
 کار ساز حقیقی ایله هر کزه مصادمه و هر زیت مصادفه واقع ^{البقی}
 نسیم فتح و ظفر طرفه سلاسلین و زان اولوب لکن مرحق ایله ^{کون}
 و کجه سیلان قطرات باران دقوب و انسان بی تاب توان ^{و المخله}
 علی الحضور و سکرتفدن زین و غلی و بکان و غلی وارد ^{و اورد}
 و تران امدادی تخدیش سامعه عزت اولوب دنج امدادی کلکدن
 عساکر اسلامه اضرا قصد بله اصرار ایدوب کروت بلغمه سی قنبلان
 کوری بنای و استخلاص قلعه و مقابله سلین ملاحظه سیله کربند
 کین اولدق قری بوسنه جمعیتن بجاهدین اولمشدر و سرحد تصور ^{دین}
 اولان کوله و طغشور قلعه لینه ذخایر امداد رسالی و قورقون ^{کون}
 حاصل اولور مناسب حال فراغ بال ایله مترسلدن دامن کشیدن ^{و انق}
 رای دین سفر دین و کار از مرده اولدوغی اعلام ایلدکنین ^{مصدق}

حضرت علی رد کلام ایدوب بر مفر نصرت از بهر قدر ذخایر و خزینه
 صرفا و لایب الله الحمد دشمن دین خوف و هراس مسلین ایل به فتح و پیروز
 قوه قیبه کلشکن عون حق ایل به بر قیام کون دخی اهتمام و لایب الله
 انتقام و لایب الله مولد ذخایر و وجهه خانه و مهمات سائر ده مضایقه
 و ارایه اعلام و اقتضای سنه کوره ندانکه اهتمام ایل به م و مکر
 دامن کشیدن و لایب الله مکره کیر مکر دمار و لدوغی شکار در دشمن
 وقت فرصت فکر به سو قصد احتیالی و لایب الله حمل نقیل مکره
 اولان طرب و مهمات نقیل مشکل دکل خطاب بر در قتلین عساکر
 اسلامک بالجهله تجربه کار بری دولت بادشاهین مهمات و ذخایر
 وجهه خانه ضرورت و دشمن دین ایل جهل و حربه قلزتر و لایب الله
 دکل کن امحق ایل به کثرت بارانند دوا بک اکثری هلاک ایل به
 و کیری و چ کونند بر و وقوع بولان جهل و قاتلن مجروح و شهیدان
 زیاده و لدومدن ماعدا دشمنک اکثری ملة واحه مضبوطی و زره
 نفیر عام طریقه امداد دیکلک و زره و لدوغی خبرا لدقزی کیری کار
 افاده طرب و مهمات نقیل کلدیکر کیری لایب الله بغلیب قلم بر قلم حرکت

و دشمن

و دشمن جهل تصدیق ایل بهی حال جمله سی حاضر و آماده و لدقزی
 اعلام و تمدن صکر مترسلرده افانته امکان و بر خطه ایل به
 و ارنه زمان و لایب الله اتمام کلام و جمله نک مضوی ختم ایل به
 دکاب همایون شوکت و زره محضر تجر و تسطیر نه رخصت رجا و نیاز ایل به
 مقام عبودیتان قیام ایل بهر بالضروری اول کجه طبرک بر قیام
 دایم بی اخراج و ایل بهی احسانه دکل بقیه فلان طرب و اعمال تفک ایل به
 اعدای دین از عاج ایل بهر بعد انشا طبرک ماعدا بی دخی چنان
 دوتای همایون سفینه لایب الله وضع و لایب الله و زره ارسال و مهمات
 عربی بری طریقی بول ایل به لغزاده ایصال و لایب الله یکریش مقداری
 الای طبرک عساکر اسلام ایل به کور ملک و پیاده عسکری مترسلر
 جعفر قهر التور عسکری بر پنج ساعت صکر کتک و علی الصباح کفار
 قار و شمسال الایل بغلیب بعد طلوع الشمس حرکت و حاضر و مهمات
 و دشمن دین جهل تصدیق ایل بهی مامور و لدقزی محمل با برجا
 و لایب الله و زره تنبیه بر یوب لواء رسول الله ایل به عساکر نصرت قریق
 نهست و نیم شب نیم نوبهار کیری حرکت ایل بهر و عساکر اعلام ایل به

یکده جک طوله اگر چه در در بنی چفت بار کمر لوقی شلشدی کن
 جامورک و فرزندن هنوز کفارک طوبی بر بشور محله بر ذراع
 مقداری جامور ایخان طوبی قالد و غی صدر اعظم حضرت نیک
 معلوم و منتظر لری و لوق اول ماعت عودت و بالذات کلدوی
 سوار اولوق و زره طوله بند اعداد اولن از فرسل طوله مددر
 اولوب زردوزاکر لوسیم رکابو طوله بند اولدوغی ماروزر
 و میر میران و روهای عسکر استقام ایلکن آلتین قوشور هار اقدم
 نام ایله بالتام دریا مثال جامور لردن اخرج و قار لوبخه نام
 دو تنای هاین سفینه لینه القا واردوی هاین نزول ایلدوی
 محله صلوق فجریا دا میورد قلندن صکن حرکت اولندی قلله الحمد
 طوب و مهمات دکل حیمه و خیرگاه و احوال و انقال مقوله سندن
 بر شئی خمیس ترک و لنبوب سالما غانما اچینجی نزلدن زنون همل
 ضرب خیام ارام یوردی **فی** منزل منورده بر کن اقامت
 و ارتسی حرکت و لنبوب بلغراد محله سندن ضرب خیام و نادی یوردی
فی روز منورده رکاب هاین دو تمقرون طرفندن حاصلی غا

طوب

کلوب و رود ایدن خط هاین شوقمقرونک مضمون و لایع انشای
 انجی صدر اعظم حضرت نیک معلوم شریف لری و لیدی **فی** یوم
 منورده اوطاغ عالیله بالجه ارباب مشاوره جمع اولدندن صکن
 حضرت صدر اعظم و سردار اکرم دخی شریف و هر کسی بر لوبینه
 تکلیف و نوازش و اکرام ایله تلطیف یورد قلندن سرحد
 اولان طمشور و کوله قلعه لینه عساکر و ذخایر و مهمات
 ارسال و روز قاعمه و ارنجه مباشرت و لینه حواله دیان
 و لنبوب مناسب کور یورایسه کند و دخی اول طرفه عطف غان
 ایدن لیمی دیوا استعمار یورد قلندن و زرادن بریسی عساکر اعلا
 سردار قلاع منورده ذخایر امداد کوندر لک و زره قار یوز
 مامورا و لمبان عساکر ایله قهبر و زیم قلعه بلغراد مشغول و سایر
 سرحد لراموزن بدل معذور اولنق سرق معقول کور یوز اول کن
 وزیر جعفر یا شا ایله روم ایلی بکلیسی و اون ایلی میر میران
 زرقلی و سردن کچدی سپاه و سلطان و بولک اربعه و با قاری و صدر اعظم
 حضرت نیک اتمونداتی بکری یک مقداری ساری ایله درت بک

عساکر تاتار و قلغای سلطان تعین و باخچه نام محله مرور تاجک با سرت
 و ارسال و لنگه جن بکرمی التی یک یک خطه و یک در تیز و تبه طوز
 و محافظه ده اولان با تاتار یک یک مقدار یقیق و صدر اعظم حضرت
 طرفین بعضی تاتار به بر مقدار نفوذ و وافر رخ بر وجه تکلیل دوه
 و عرب لره تحمیل و التی اوزره زبان بر لندی و طمشوار قلعه سنل محافظه
 قالمق اوزره اون بشر اقیه ابتدا و مراد ایدنلغ البشر اقیه ترقی له
 سپاه و سلحدار ترقی و سنه سابق اوزره اوزر اقیه تعاد سرتله
 یکجی وجه جی و طرچی یکی یک نفوذ اری ویدی سنجاق و التی اوزره
 سیواس بالکنک زغا و ارباب تباری و الای کیری و مکل قیرله
 سیواس یکجی و کوله قلعه سنل محافظه سرتله اون سکر اقیه
 ابتدا و ترقی مراد ایدنله سکر اقیه ایله سپاه و سلحدار و اون
 اقیه ایله یکجی و وجه جی و طرچی متقاعد لری بدیوز مقدار یقیق
 و تکلیل و قلاع مرزور لره اولان نفرت و بود قعه ارسال و لنگان
 عزات مرابج و مصار تباری و حیوز اون درت کیسه نفوذ خزینه
 عامر دن و بر یوب و اوچ درت کونین لوز اعلری کو و یوب موطاطی

ارسال

ارسال و لندی فی **فصل** ثالثه سلامه دن اولوب اؤز کورده
 ساقز اظه سنه و ندیک کرم می مستول اولوب محافظتک اهلای
 سبیل ایله بد اعدایه کرفار اولد و غیضی تحذیش سامعه عزات
 و باعث تشویش قلوب مسلمانان و لعلیه بهر حال ابدی اعدا دن استغاثه
 قم مهنات دن و دولت و الزم لوازمات عرض و ناموس سلطنت
 و ملین رکاب همایون اولان و کلابی دولت عساکر و ذخایر
 جمعه بذل قدرت ایدوب خط همایون سعادت مقرون ایله معین
 طرف طرف و امر علیه ارسال و لندی فی استماع او نشیدی امانا
 اولحوالینک احواله واقف کیسه لایله دخی مذکره و مشاور
 اولوب ایام شاده فتح و شجری و اعدای دینک دفع و قلع
 و تدبیری منصفه حصول جلع کرا و لنگ ماملر اخی تحذید
 و لوازمی تدار کندن دامن دریا ناهتمام و امله مرقومه عسکر و
 نقلی ایچون برز قطعه فرقه بناسنه نفیر ساعد اقدام لازم اولد
 اعلام ایدیلر لکن بر سر حد منوره به نظام و طمشوار و کوله طر
 کیدن عساکر اسلام کلجه بلغراد محو اسلحه ضرب خیام ارام اولوب

عجله اول طرفه ماله لجامه مساعده ايام اولامعله ان شاء الله
 حسن ختام ايله عويت اولنجه ترسانه عامرده اولن مكررا و تورا
 بوز قطعه رفقه بناسنه ميا نرت و روجه نجيل نكيله صرف
 سرمايه و مع و قدرت اولوب و انا طو ليك صاع قورلك نه
 وارنجه نصيح و بدر كاهه رخصت و نكته عسكم كال غيرت و نكته
 اوزره كيمري و جاعندن سابقا باش جا و نكته ان غايين
 الفتن يراق هر برى نوزا ليشركيت اولوب و ساير اولمالي
 كار كذا و ذيقدرت اولوب دولت عليه دن حصه دار اولن
 دخي قدر تلي مرتبه جي دملر ايله كلك و بو طرفدن كوزدرلان
 سردار لر عجله اوزره كلك وجه جي و جاعندن دخي و ج برك
 مقداري كيمر تيمر و جمع اولنجه عسك كيمر ايجون كفايت
 بكساد و ذخاير تدارك و احضار و جمله جي زيرده حاضر و مهتا
 اولن اوزره فرار و باشقه باشقه اوامر عليه اصدار اولوب
 عون و غايت رب العزت ايله فتح و تسخير نه بخلوس القلب و اللال
 نيت اولدي طوس و طره بلور مغرب و جزاير غرب و جاقدرت دخي

تام السلاح اهل ضرب و حرب و مكل قلمر تلي ايله كلك اوزره
 و قدر تو با و شاهر خضر تلي طرقتدن خط همايون ايله طمع فاعلم
 و صدر اعظم خضر تليدن تيمور كورك دايي جزايره ارسال و كيمري
 و جاعندن قوقه نصير و لوزر جي با جلا اسفحال بلدي كيمري علامت و ار
 بالعين ايله دعوت غايران مجاهدين اولدير **فارس** و راد ز طابو
 امداد و جمل اوزره وارن اشرار و جيد و نكته ايدن بعض كاهه
 بالديز كشت و كذا و ابناء سبيله اضرا اوزره اولدقدر
 خبردار اولنجه بوسنه نوندا نك باش و بوغي نصلي لوزر كاشي
 دفع مضرت اهل ضلال ايجون اوج قورلدا ارسال اولنجه هيري
 مصادف اولدقدر جيد و انتقاسي دفع و دفع اتمام و اناي
 جلكه كشته مع اهل اسلام اولاندن ماعدا يكيشتر اوزر تيمر
 اردوي همايون احضار و قتل عام اولدي **فارس** يوم مزبورده قول
 محمد اغا مرغش با بيله باجم محافظه سنه مامور و زغرجي باشي
 محمد اغا قول كندا لعي ايله مسرور اولوب زغرجي باشي و مكصربي
 و طرناجي و كنداري و محضرا و جاقدرت قانوني اوزره سلسله

و تبدیل و حضور صدر عالیله الباس خلع فاخره ایله بچیل اولدی
 فی **اص** یوم مزبورده ارغونلوق اولدای و زرینه تعین اولان **ایم**
 سبقت یکن خدیوی مقابله سندن بمقده مناسب منصب و نعل **ایم**
 سنجانی احسان و اولد بجا ده کزین ادملر یله سمن کلک و **ایم**
 اولدی **ایم** حضرت **محمدر** شهر **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم**
 بمن توجه اقبال بادشاه عالی نژاد و تاثیر دعای خیر ظل الله **ایم**
 معاد ایله اشوسال بمقت فالن سردار اکرم و وزیر اعظم **ایم**
 حضرت ی مامور اولان غزات خیر خواه بادشاه اسلام و نیک **ایم**
 دین پاک محمل علیه الصلوة والسلام ایله محاصره اولان طابور **ایم**
 یلماق هزار اقدام تام و اهتمام اولد قدس کس کثرت باران **ایم**
 اوان سبی ایله مترسلردن دامن کشیده اولوب طرف بغرا ده **ایم**
 لجام و سلامت ایله و سرلری خبری رک **ایم** بجا **ایم** شهر **ایم** بجا **ایم** رک **ایم**
 یوم مزبورده حضرت بادشاه کردون و قار و شهر **ایم** بجا **ایم** رک **ایم**
 حفظه الله من جمیع الکدادر حضرت ی طرف باهر الشرف **ایم**
 سلا ارغنان غانک حصا جو منزله تشریف لری صدر اعظم **ایم**

محمدر

سمن علری ولدقل بلغرا ده اکی ساعت مسافه بر مکان فرج **ایم**
 خدام و مطبخ ارسال و انایان سپاه و ملحداران و کتد **ایم**
 صدر عالی مهتر خان و زرینه چاوشان استقبال **ایم**
 ایدوب اوطاغ عالیله و زرینی عظام و میر میران کرام و ضابطان
 اوجاغ کچریان و سایر اعیان و ارکان بالجملة احضار و خط **ایم**
 شوک مقرونک و رودینه دین دوزانظار اولوب **ایم**
 اوان بمقت شمولان **ایم** را غانک و صدر اعظم حضرت **ایم**
 منظور لری ولدقل اوطاق قیوسندن خارج طوعلا و **ایم**
 اعزاز و اکرام و فطرت و قیر و احترام ایله استقبال **ایم**
 خط **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم**
 کله کشته غریبها تری بر ابرخو شیدنا ناک **ایم** بجا **ایم**
 افلاک اولوب **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم**
 دوشتر استعداد لرینه الباس و مظهر نوازش و **ایم**
 بادشاه جم جاهی اجاس و خدمت علیه لری مقبول **ایم**
 معلوم ناسر اولدی **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم** بجا **ایم** رک **ایم**

و غیرت فرغانه غنی قلیج باغی مثل ای بر دین بند و دعای خیر ظل الله
 ابد سوزد ایم سکر زنجیات کربان بسند اولدی **رای** بالهی
 بحق فخر جهان • ابله عالمان فی بیان • شهر باران دهر پرتابا
 ابله درگاهه انک نمان • بعن خطها بون و لجا لانشال فح
 و قرات سوز لب فح و یخت مطا و لری حاوی الطاف بی نهایت
 و اعطای بی غایم بادشاهان مشهور چشم اعتبار و مسمع سمع
 صغار و بکار اولند اهل رهاب درون خلوص سخن اولان نشاط
 سرور کونا کون کجا بشیر پذیر صفحات جریح امکان و مقدور ناله
 بلغای زمان اولد و غی عیان اولدی • بعن سلیمان را غایم سراسر ^{قبله}
 سمور کورک و معاکلان غار و ابا غریبه باشقه باشقه الباس خلعت
 و مخصوص قریلان او • و خیامه دعوت و نوازش و اگر امین دقت
 یورلدی بوندن ممکن خدمت علیه ده بولتان روسای عسکر طرف
 شهر یاریدن احسان یوریلان یوز الی مقدار خلعت الباس اولون
 و طرف بادشاهیدن خان عالیشان حضرتلرینه احسان و اعطای یوریلان
 سمور کورک و مسمع قلیج دخی سلطان حضرت شهریار عالی تبار و سالت

ارسال

ارسال و تسلیم و آیین جنگیران اوزده کال انظیم و تکریم و دعای
 دولت بادشاه کامکاری تیمیر ابدیلر

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
BAŞKANLIĞI

Derecelendirilmiştir

Tarih/No: 30-11-2012 - 15556